

ORIGINALAS

MARIJAMPOLĖS VIETOS VEIKLOS GRUPĖ

MARIJAMPOLĖS VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Marijampolė, 2017

TURINYS

IVADAS	5
1. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA IR GYVENTOJŲ, KURIEMS TAIKOMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, APIBRĖŽTIS	8
1.1. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS TERITORIJOS APIBŪDINIMAS	8
1.2. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS GYVENTOJŲ APIBRĖŽTIS	10
2. TERITORIJOS, KURIAI RENGIAMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, ANALIZĖ	18
2.1. SOCIALINĖ ATSKIRTIS	18
2.2. NUTEISTIEJI	33
2.3. BEDARBAI IR AKTYVIAI DARBO RINKOJE NEDALYVAUJANTYS ASMENYS	35
2.4. VERSLO APLINKA.....	39
2.5. SSGG ANALIZĖ	47
3. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR JŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS RODIKLIAI BEI INTEGRUOTO IR NOVATORIŠKO STRATEGIJOS POBŪDŽIO APIBŪDINIMAS	49
4. GYVENAMOSIOS VIETOVĖS BENDRUOMENĖS DALYVAVIMO, RENGIANČIOS VIETOS PLĖTROS STRATEGIJĄ, APIBŪDINIMAS	56
5. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO VEIKSMŲ PLANAS	62
6. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS VALDYMO IR STEBĖSENOS TVARKOS APIBŪDINIMAS	65
6.1. UŽ VPS VEIKSMŲ, SKIRTŲ VIETOS PLĖTROS STRATEGIJAI ĮGYVENDINTI, ATRANKĄ, STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO KOORDINAVIMĄ IR STEBĖSENĄ ATSAKINGI VVG ORGANAI	65
6.2. VPS ĮGYVENDINIMO PROCEDŪROS APRAŠYMAS.....	66
6.3. VPS STEBĖSENOS TVARKA	70
6.4. VPS PAKEITIMŲ IR INICIJAVIMO TVARKA.	71
7. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS FINANSINIS PLANAS	73
8. LĖŠŲ POREIKIO SUPLANUOTIEMS VEIKSMAMS ĮGYVENDINTI PAGRINDIMAS	78
PRIEDAI	95

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1.1 pav. Marijampolės miesto planas	8
1.2 pav. „Rail Baltica“ vėžė	9
1.3 pav. Marijampolės miesto VVG teritoriją sudarančios seniūnijos	10
1.4 pav. Gyventojų skaičiaus pokytis Marijampolės mieste (2006-2015 m.).....	11
1.5 pav. Gyventojų struktūros pokytis Marijampolės mieste (2011-2015 m.).....	15
1.6 pav. Išlaikomo amžiaus asmenų koeficiento pokytis (2010-2015 m.).....	16
2.1 pav. Pensinio amžiaus asmenų, tenkančių 1000 gyventojų, skaičiaus pokytis Marijampolės mieste ir savivaldybėje (2011-2015 m.)	19
2.3 pav. Socialinės rizikos šeimos ir vaikai Marijampolės savivaldybėje ir mieste (metų pabaigoje) (2011-2015 m.)	23
2.4 pav. Socialinės rizikos šeimų, įtraukiamų ir išbraukiamų iš socialinės rizikos apskaitos, skaičius Marijampolės mieste.....	24
2.5 pav. Šeimų, įtrauktų į socialinės rizikos apskaitą, pasiskirstymas pagal įtraukimo priežastis Marijampolės mieste.....	25
2.6 pav. Smurto aukų demografiniai duomenys (2015 m.).....	28
2.7 pav. Mirtingumas dėl apsinuodijimo alkoholiu	29
2.8 pav. Skurdo rizikos lygis ir gylis Lietuvos miestuose (išskyrus didžiuosius) (2008-2015 m.)	30
2.9 pav. Respondentų savanoriavimo patirtis ir perspektyvos	32
2.10 pav. Registruotų bedarbių skaičius metų pabaigoje (tūkst.).....	36
2.11 pav. Bedarbių ir ilgalaikių bedarbių skaičiaus Marijampolės mieste kaita (2011-2015 m.).....	37
2.12 pav. Absolventų ir besimokančių darbo biržoje registruotų asmenų Marijampolės mieste kaita (2011-2015 m.)	37
2.13 pav. Bedarbių, praradusių bedarbio statusą, įsigijusių verslo liudijimus bedarbių kaita (per metus) (2011-2015 m.)	38
2.14 pav. Motinystės (tėvystės) pašalpų gavėjų skaičius Marijampolės savivaldybėje	39
2.15 pav. Įmonės pagal darbuotojų skaičių Marijampolės savivaldybėje (2015 m. pradžioje)	40
2.16 paveikslas. Mažos ir vidutinės įmonės Marijampolės apskrities sav. 2016 m. pradžioje.....	41
2.17 pav. Marijampolės savivaldybės įvertinimas Lietuvos savivaldybių indekse 2015	44

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1.1 lentelė. Gyventojų skaičiaus kitimas (2010-2016 m.).....	11
1.2 lentelė. Gyventojų kaita 1000 gyventojų (2011-2014 m.).....	12
1.3 lentelė. Migracija Marijampolės savivaldybėje 2010-2014 m.....	13
1.4 lentelė. Marijampolės miesto gyventojų amžiaus struktūra 2015 m.....	14
1.5 lentelė. Gyventojai pagal pagrindines amžiaus grupes Marijampolės apskrityje, savivaldybėje ir mieste (2011 ir 2015 m.) (tūkst.gyv.)'	15
1.6 lentelė. Gyventojai pagal išsilavinimą apskrityje, savivaldybėje ir mieste (2011 m.)	16
2.2 lentelė. Neįgalųjų socialinės reabilitacijos bendruomenėje ir socialinės integracijos per kūno kultūrą ir sportą programų lėšų paskirstymas projektams (tūkst. eurų)	21
2.3 lentelė. Socialinės rizikos šeimų, gavusių socialines paslaugas, pasiskirstymas pagal seniūnijas.....	23
2.4 lentelė. Smurto prieš vaikus atvejai Marijampolės savivaldybėje ir mieste (2011-2015 m.).....	28
2.5 lentelė. Smurto aukoms suteiktos pagalbos rūšys (2015 m.).....	28
2.6 lentelė. Socialinės paramos gavėjų skaičius Marijampolės savivaldybėje (2011-2015 m.)	30
2.7 lentelė. Socialinės pašalpos gavėjų skaičius 1000-iui gyventojų.....	30
2.8 lentelė. Marijampolės pataisos namų nuteistųjų duomenys'	34
2.9 lentelė. Užimtumo lygis pagal administracinę teritoriją, 2014 m.	35
2.10 lentelė. Nedarbas pagal administracinę teritoriją, 2015 m.....	36
2.11 lentelė. Veikiančių ūkio subjektų skaičius Marijampolės apskrityje 2009-2015 m.....	40
2.12 lentelė. Juridinių asmenų skaičius pagal teisinę formą.....	41
2.13 lentelė. Informacija apie įsigytus verslo liudijimus	42
2.14 lentelė. Gyventojų, vykdančių veiklą pagal verslo liudijimus tenkančių 1000 gyv. skaičius.'	42
2.15 lentelė. Individualią veiklą vykdančios asmenys 2013-2015 m.	43
5.1 lentelė. Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo veiksmų planas	62
6.1 lentelė. Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo ir koordinavimo sritys ir atsakingi VVG nariai ir / ar VVG organai.....	65

IVADAS

Marijampolės vietos veiklos grupės tikslas – užtikrinti efektyvų vietos veiklos grupės funkcijų įgyvendinimą taip pagerinant vietines įsidarbinimo galimybes ir didinant bendruomenių socialinę integraciją, išnaudojant vietos bendruomenių, verslo ir vietos valdžios ryšius.

Vadovaudamasi 2014-2020 metų Europos Sąjungos struktūrinių fondų investicijų veiksmų programos 8.6 investiciniu prioritetu „Bendruomenės inicijuojamų vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“ ir siekdama skatinti Marijampolės miesto nevyriausybinių organizacijų, verslo atstovų ir vietos valdžios bendradarbiavimą, sprendžiant miesto ekonomines, socialines, užimtumo ir kitas problemas, Marijampolės vietos veiklos grupės steigimui 2015 m. kovo 30 d. pritarė Marijampolės savivaldybės taryba, įgaliojusi steigimo dokumentus pasirašyti savivaldybės administracijos direktorių. Steigiamasis narių susirinkimas įvyko 2016 m. balandžio 8 d., jo metu buvo patvirtinti asociacijos įstatai, išrinktas pirmininkas, nustatytas valdybos narių skaičius, suteikti įgaliojimai pirmininkui atstovauti asociaciją. Asociacija „Marijampolės miesto vietos veiklos grupė“ (kodas 304060503, buveinės adresas Kokolos g. 7-35, Marijampolė) įregistruota Juridinių asmenų registre 2015 m. birželio 17 d.

Marijampolės vietos veiklos grupės veiklos teritorija – Marijampolės miestas. Marijampolės vietos veiklos grupės steigėjai yra Marijampolės regiono verslininkų asociacija (kodas 302799342, buveinės adresas P. Armino 65, Marijampolė), atstovaujanti verslo sektorių, asociacija „Marijampoliečiai“ (kodas 303177578, buveinės adresas Kokolos g.7-35, Marijampolė), atstovaujanti pilietinės visuomenės sektorių, ir Marijampolės savivaldybė (kodas 11110960, buveinės adresas Basanavičiaus a. 1, Marijampolė), atstovaujanti vietos valdžios sektorių. Vietos valdžios, pilietinės visuomenės ir verslo sektorius atstovauja po vieną narį. Asociacijos pirmininku išrinktas Andrius Jasinskis, atstovaujantis Marijampolės regiono verslininkų asociaciją.

Marijampolės vietos veiklos grupė turi kolegialų valdymo organą – valdybą, kurią sudaro 6 nariai – po du atstovaujančius kiekvieną sektorių:

- Marijampolės savivaldybės deleguotas administracijos direktoriaus pavaduotojas Valdas Tumelis ir Marijampolės savivaldybės tarybos narys Andrius Vyšniauskas.
- Asociacijos „Marijampoliečiai“ atstovės – Vaida Kelerytė – Burokienė, asociacijos „Marijampoliečiai“ pirmininkė, ir Vaida Burbienė, Europe Direct Marijampolė vadovė.
- Ramona Šilerytė, VšĮ „Sveikatingumo idėjos“ projektų vadovė ir Povilas Vosylius, įmonės „Ipūkis“ atstovas, atstovaujantys Marijampolės regiono verslininkų asociaciją.

Marijampolės vietos veiklos grupė savo veikloje vadovaujasi Partnerystės sutarties 1.5.1 skyriuje nustatytu horizontaliuoju partnerystės principu, 1.5.2 skyriuje nustatytu horizontaliuoju vyrų ir moterų

lygių galimybių skatinimo, nediskriminacijos principu ir Partnerystės sutarties 1.5.4 skyriuje nustatytu horizontaliuoju jaunimo principais. Vietos veiklos grupės valdybą sudaro 3 vyrai ir tiek pat moterų (po 50 proc.), 1 valdybos narys yra jaunesnis negu 29 metų. Marijampolės vietos veiklos grupė užtikrina lanksčią, atvirą ir nediskriminuojančią (lyties, tautinės kilmės, amžiaus, religijos ar įsitikinimų, negalios, šeimyninės padėties, lytinės orientacijos pagrindu) naujų narių, veikiančių (juridinių asmenų atveju) arba gyvenančių (fizinių asmenų atveju deklaravusių gyvenamąją vietą) VVG teritorijoje, priėmimo tvarką.

Marijampolės vietos veiklos grupė įgyvendino projektą „Marijampolės miesto vietos plėtros strategijos rengimas“ Nr. 08.6.1-ESFA-T-909-01-0012, kurio metu parengta Marijampolės miesto vietos plėtros strategija, apimanti teritorijos vystymosi poreikių ir galimybių analizę bei strategijos įgyvendinimo, valdymo ir finansavimo planą, į strategijos rengimą įtraukiant vietos bendruomenę.

Marijampolės savivaldybės plėtros vizijoje įvardijamas siekis tapti darbščių, išsilavinusių, kultūringų, mokslu ir naujovėmis besidominčių žmonių kraštu, panaudojant Marijampolės miesto privalumus ir teikiamas galimybes. Gyventojų skaičiui Marijampolės mieste kasmet mažėjant, mažėja ir jaunimo, vaikų, visuomenė sensta, egzistuoja daugialypė nedarbo problema, susijusi su verslo įmonių situacija, žmogiškųjų išteklių kokybe. Marijampolės gyventojų išsilavinimą ir turimas kvalifikacijas įmanoma išnaudoti pasirenkant tinkamiausias sritis, atsižvelgiant į besikeičiančias technologijas, konkrečių darbo vietų reikalavimų pokyčius, bendruomenės paslaugų poreikius. Todėl aktualu stiprinti bendruomenės narių gebėjimus veikti ir imtis naudingų iniciatyvų, padidinti gyventojų užimtumą, sukurti platformas bendruomenėms įsilieti į vietos gyvenimą, išnaudoti vietos bendruomenių, verslo ir vietos valdžios ryšius sprendžiant aktualias miesto socialines ir aplinkos problemas, stiprinant bendruomenės socialinius, ekonominius ir aplinkos pranašumus. Rengiant strategiją inicijuotas vietos partnerystės ryšių užmezgimas ir vietos potencialo panaudojimas, kuris leis užtikrinti pagrindinio vietos veiklos grupės prioriteto – darbo vietų kūrimo, bendruomenių socialinės integracijos didinimo – įgyvendinimą.

Projekto rezultatas – parengta vietos plėtros strategija, kurioje numatytos priemonės miesto gyventojų įsidarbinimo galimybių ir bendruomenės socialinės integracijos didinimui. Rengiant strategiją konsultuotasi su vietos bendruomene, verslo ir visuomeninėmis organizacijomis, valdžios institucijomis, užmezgant vietos partnerystės ryšius ir išnaudojant vietos potencialą aktualių miesto problemų nustatymui ir sprendimui, stiprinant bendruomenės narių, privačių įmonių, valdžios institucijų ir įvairių sektorių interesų grupių tarpusavio ryšius ir pasitikėjimą, kartu sukuriant prielaidas išvykusiems miesto gyventojams grįžti ir pasilikti, visiems kartu sudarant sąlygas mieste veikiančioms organizacijoms įgyvendinti vertę kuriančias ir bendruomenės narių socialinę integraciją skatinančias idėjas.

Marijampolės miesto vietos plėtros strategija patvirtinta vadovaujantis LR Vidaus reikalų ministro 2015 m. sausio 22 d. įsakymu patvirtintomis Nr. 1V-36 Vietos plėtros strategijų rengimo taisyklėmis:

1. Strategiją patvirtino Marijampolės miesto vietos veiklos grupės visuotinis narių susirinkimas, (žr. 7 priedą).

2. Rengiant Marijampolės miesto vietos plėtros strategiją taikytos strategijos viešinimo ir konsultavimosi su bendruomene priemonės:

2.1. Vykdomos konsultacijos su bendruomene, nevyriausybinėmis organizacijomis, valdžios institucijomis ir kitais suinteresuotais asmenimis (žr. 8 priedas).

2.2. Savivaldybės tinklalapyje ir svetainėje www.marijampoliceiai.lt buvo skelbiami kvietimai teikti pasiūlymus, strategijos projekto pristatymai (žr. 9 priedas, 10 priedas).

2.3. Kvietimai dalyvauti strategijos rengime buvo išspausdinti Marijampolės laikraštyje (žr. 11 priedas).

2.4. Marijampolės televizijoje buvo parodytas žinių reportažas apie strategijos rengimą, kviečiant bendruomenės narius dalyvauti (žr. 12 priedas).

2.5. Bendruomenės dalyvavimas buvo skatinamas Marijampolės miesto VVG Facebook socialinio tinklo paskyroje (žr. 13 priedas).

2.6. Gyventojų nuomonės buvo atsiklausta atlikus apklausą (žr. 3 priedas).

2.7. Nevyriausybines organizacijas teikė preliminarias projektines idėjas (žr. 14 priedas).

2.8. Strategijos projektas buvo pristatytas visuomenei viešame renginyje (žr. 15 priedas).

3. Pasirašyti susitarimai su Vilkaviškio ir Kalvarijos miestų VVG, kurie leis bendradarbiauti įgyvendinant strategijas (žr. 16 priedas)

4. Marijampolės miesto VVG valdyba priėmė sprendimus dėl strategijos tikslų, uždavinių, veiksmų ir finansinio plano bei prisidėjimo dydžio (žr. 17 priedas).

5. Vietos strategijos projektas buvo pristatytas Marijampolės regiono vietos plėtros tarybai ir gauta regiono plėtros tarybos patvirtinta išvada, kad vietos plėtros strategijos projektas atitinka regiono plėtros plano prioritetus, tikslus ir uždavinius (žr. 18 priedas).

Patikslinta Marijampolės VPS patvirtinta 2017 m. rugsėjo 26 d. Visuotiniame narių susirinkime (žr. 19 priedas). Kreipiamasi į Marijampolės regiono plėtros tarybą dėl patvirtinimo, kad strategijos tikslai ir uždaviniai atitinka Marijampolės regiono plėtros planą.

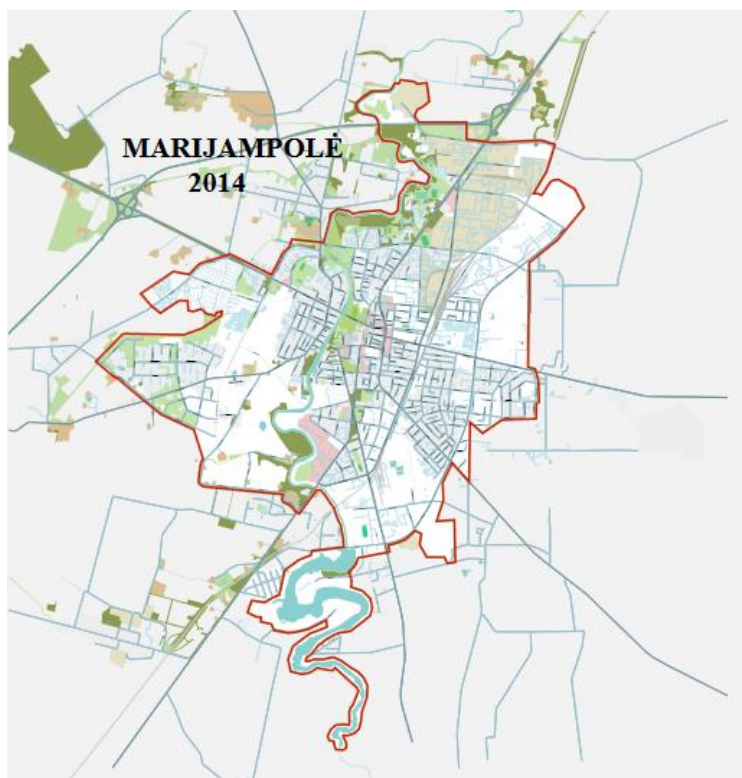
1. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA IR GYVENTOJŲ, KURIEMS TAIKOMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, APIBRĖŽTIS

1.1. Vietos plėtros strategijos teritorijos apibūdinimas

Marijampolės miesto vietos plėtros grupės parengta vietos plėtros strategija bus įgyvendinama teritorijoje sutampančioje su Marijampolės miesto teritorija. Šioje teritorijoje, įgyvendinant Marijampolės miesto vietos plėtros strategiją, bus siekiama socialinės atskirties mažėjimo ir gyventojų užimtumo bei verslumo didėjimo.

Marijampolės miestas yra Marijampolės savivaldybės, įsteigtos 2000 m. pavasarį po teritorinės administracinės reformos, kurios metu buvo panaikintas Marijampolės rajonas, centras. Marijampolės savivaldybė yra pietvakarių Lietuvoje, Marijampolės apskrities pietrytinėje dalyje, Užnemunės žemumoje, vakaruose ribojasi su Vilkaviškio rajonu, šiaurėje – su Kazlų Rūdos savivaldybe, pietuose – su Kalvarijos savivaldybe, rytuose – su Prienų ir Alytaus rajonais.

Marijampolės miestas yra didžiausias Marijampolės apskrities miestas, laikomas jos centru, septintas pagal dydį Lietuvoje. Miestas išsidėstęs abipus Šešupės upės (1.1 pav.).

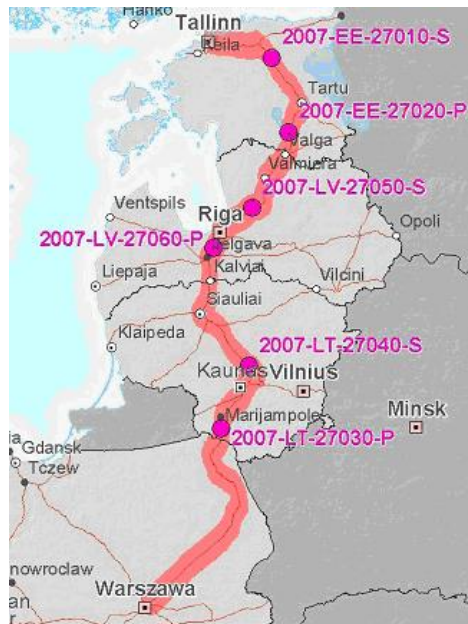
1.1 pav. Marijampolės miesto planas¹

¹ <http://gatves.marvb.lt/index.php?page=zinynas>

Miestas yra svarbių automobilių magistralių sankirtoje. Viena iš jų – Via Baltica po rekonstrukcijos sujungs Helsinkį su Centrine ir Pietų Europa, kita – Karaliaučiaus (Kaliningrado) miestą per Minską (Baltarusija) su Maskva. Marijampolės miestas turi patogų susisiekimą su kitais Pietų Lietuvos miestais – atstumas nuo Marijampolės iki Vilniaus – 139 km, iki Klaipėdos – 231 km, iki Lenkijos sienos – 38 km.²

Per Marijampolės miesto teritoriją eina geležinkelis Kaunas-Šeštokai-Alytus. Tai atkarpa geležinkelio vėžės „Rail Baltica“, kuri yra sudėtinė tarptautinio transporto koridoriaus „North Sea-Baltic“ dalis. „Rail Baltica“ kokybiška geležinkelio linija sujungs Beniliukso šalis, Vokietiją, Lenkiją ir Lietuvą, vėliau ir Latviją, Estiją, Suomiją, o ateityje, per jungtį Varšuvoje su transporto koridoriumi „Baltica – Adriatica“, sujungs Lenkiją, Čekiją, Slovakiją, Austriją, Slovėniją ir Italiją (žr. 1.2 pav.).

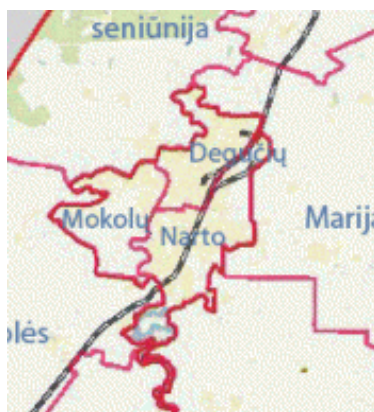

1.2 pav. „Rail Baltica“ vėžė³

Marijampolės miestas užima 2050,7 ha žemės plotą. Šešupės upė miestą skiria į dvi dalis, kurias jungia 6 tiltai. Didžioji miesto dalis yra rytiniame upės krante. Marijampolės miesto teritorija dalinama į tris seniūnijas – Mokolų, Degučių ir Narto (žr. 1.3 pav.), kurios kartu sudaro ir Marijampolės miesto vietos veiklos grupės teritoriją, kuriai rengiama vietos plėtros strategija.

² <http://marijampole.lt/go.php/S%C5%ABduvos%20%C5%A1irdis654>

³ http://www.rail-baltica.lt/content/main.php?lang_id=1&cat_id=3

1.3 pav. Marijampolės miesto VVG teritoriją sudarančios seniūnijos⁴

Narto seniūnija įkurta 2002 metais. Tai didžiausia miesto seniūnija pagal plotą (užima 46% miesto teritorijos) ir antra pagal gyventojų skaičių. Didesnę seniūnijos teritorijos dalį užima individualių namų kvartalai. Narto seniūnijos riba su Mokolu seniūnija eina Šešupės upe, su Degučių seniūnija Bažnyčios, Laisvės, Kudirkos, Gedimino, Sasnavos gatvėmis ir kirtus Sporto gatvę geležinkelio linija Marijampolė – Kaunas iki miesto ribų pabaigos. Pietuose ir pietryčiuose ribojasi su Marijampolės kaimiškąja ir Liudvinavo seniūnijomis⁵.

Mokolu seniūnija apima du gyvenamuosius mikrorajonus, ribojasi su Narto, Degučių, Šunskų Marijampolės kaimiškąja seniūnija.

Degučių seniūnija išsidėsčiusi apibus geležinkelio linijos, nemažą jos teritorijos dalį užima pramoninis miesto rajonas, kuriame įsikūrę pramonės įmonės, gamyklos, Marijampolės pataisos namai, kurie yra viena didžiausių ir seniausių Lietuvos įkalinimo įstaigų, skaičiuojanti savo istoriją nuo 1930 metų. Degučių seniūnija ribojasi su Narto, Mokolu, Šunskų, Marijampolės kaimiškąja seniūnijomis.

1.2. Vietos plėtos strategijos gyventojų apibrėžtis

Marijampolės mieste šiuo metu gyvena 38,3 tūkst. gyventojų, tai sudaro 67,12 proc. savivaldybės gyventojų ir 25,71 proc. visos Marijampolės apskrities gyventojų. Galima pastebėti, kad Marijampolės savivaldybės gyventojai koncentruojasi mieste.

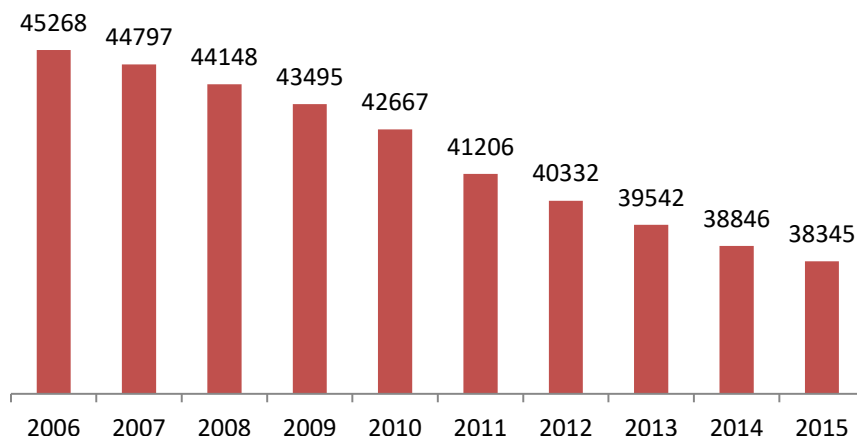
Per pastaruosius dešimt metų miesto gyventojų sumažėjo 15,3 proc., arba beveik 7 tūkstančiais (žr. 1.4 pav.). Tai rodo didesnę gyventojų mažėjimo tempą mieste nei visoje šalyje. Lietuvoje per tą patį laikotarpį gyventojų skaičius sumažėjo 7 proc.

⁴

<http://marijampole.lt/go.php/Seni%C5%ABnijos678>

⁵

<http://www.marijampole.lt/go.php/Narto%20seni%C5%ABnija41>

1.4 pav. Gyventojų skaičiaus pokytis Marijampolės mieste (2006-2015 m.)⁶

Lyginant gyventojų skaičiaus kitimą Marijampolės apskrities, savivaldybės ir miestų mastu nuo 2010 m., Marijampolės mieste stebimas didžiausias gyventojų skaičiaus mažėjimo tempas (11,8 proc.), kai tuo tarpu savivaldybėje gyventojų sumažėjo 10 proc., apskrityje 10,8 proc. Lietuvoje nuo 2010 m. gyventojų skaičius sumažėjo 8,1 proc. Panašūs gyventojų mažėjimo tempai, kaip ir Marijampolės mieste, stebimi Vilkaviškio ir Kazlų Rūdos miestuose, tuo tarpu Šakiuose ir Kalvarijoje gyventojų skaičius mažėjo ženkliai lėčiau (žr. 1.1 lent.).

1.1 lentelė. Gyventojų skaičiaus kitimas (2010-2016 m.)

Teritorija	Gyventojų skaičius metų pradžioje							Proc.pokytis
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2010-2016
Marijampolė	42667	41206	40332	39542	38846	38345	37619	11,8%
Šakiai	6139	6016	5982	5845	5773	5727	5597	8,8%
Kalvarija	4590	4477	4399	4375	4349	4290	4226	7,9%
Kazlų Rūda	6942	6639	6526	6346	6342	6228	6155	11,3%
Vilkaviškis	11949	11603	11375	11177	11038	10814	10580	11,5%
Lietuvos Respublika	3141976	3052588	3003641	2971905	2943472	2921262	2888582	8,1%
Marijampolės sav.	63492	61527	60459	59483	58695	58027	57131	10,0%
Marijampolės apskritis	167143	162205	159273	156455	154084	151793	149125	10,8%

Galima pastebėti, kad Marijampolė miesto gyventojų skaičiumi išsiskiria iš kitų apskrities miestų, kadangi tai yra didžiausias apskrities miestas. Gyventojų skaičiumi panašius į Marijampolė miestas Lietuvoje yra Mažeikiai. 2016 m. pradžioje Mažeikiuose gyveno 35,2 tūkst. gyventojų, jų skaičius šiame mieste nuo 2010 m. mažėjo daug lėčiau nei Marijampolėje – 8,7 proc. Lyginant su didžiaisiais Lietuvos miestais, didesniais nei Marijampolėje gyventojų skaičiaus mažėjimo tempais

⁶

<http://osp.stat.gov.lt/rodikliai5>

pasižymi tik Alytus –nuo 2010 m. čia gyventojų skaičius mažėjo 14,4 proc., kituose didžiuosiuose miestuose gyventojų skaičius mažėjo lėčiau – Šiauliuose 10,1 proc., Kaune – 9,7 proc., Panevėžyje – 9,2 proc., Klaipėdoje – 8,2 proc., Vilniuje gyventojų skaičius išlieka stabilus.

Galima daryti išvadą, kad Marijampolės mieste yra vieni didžiausių gyventojų skaičiaus mažėjimo tempų Lietuvoje ir didžiausi Marijampolės apskrityje.

Natūrali gyventojų kaita Marijampolės savivaldybėje, kaip ir visoje Lietuvoje, yra neigiama (žr. 1.2 lent.). Statistikos departamentas nepateikia duomenų apie gyventojų kaitą mieste, tačiau kaita Marijampolės savivaldybėje atspindi ir miesto tendencijas, kadangi didžioji šios savivaldybės gyventojų dalis gyvena mieste. Marijampolės savivaldybėje natūrali gyventojų kaita buvo nedidelė (2014 metais -190, per 2015 m. vienuolika mėnesių -177) ir prie gyventojų skaičiaus mažėjimo prisidėjo nedidele dalimi. Apskrityje per 2015 11 mėn. natūrali gyventojų kaita pasiekė -736. Lyginant 2011-2014 m. gyventojų kaitos rodiklius 1000 gyventojų galima pastebėti, kad Marijampolės savivaldybėje gimstamumas yra mažesnis už mirtingumą, kaip ir Marijampolės apskrityje bei visoje Lietuvoje. Tai ir lemia neigiamą gyventojų kaitą, kuri savivaldybėje yra mažesnė nei apskrityje ir šalyje (žr. 1.2 lent.).

1.2 lentelė. Gyventojų kaita 1000 gyventojų (2011-2014 m.)⁷

	Gimstamumas				Mirtingumas				Natūrali gyventojų kaita				
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Lietuvos Respublika	9,92	10,14	10,06	10,32	13,44	13,63	13,97	13,68	-3,64	-3,53	-3,49	-3,91	-3,36
Marijampolės apskritis	9,78	9,92	10,00	9,85	13,98	14,44	15,19	15,08	-4,86	-4,20	-4,52	-5,18	-5,24
Marijampolės sav.	9,33	9,79	9,87	10,24	12,21	12,59	13,33	13,48	-3,35	-2,88	-2,80	-3,46	-3,24

Gyventojų skaičiaus mažėjimą, senstančią visuomenę nulemia ir migracija. Galima pastebėti, kad didžiausią įtaką Marijampolės savivaldybės (tame tarpe ir miesto) gyventojų skaičiaus mažėjimui darė gana didelė neigiama vidinė ir tarptautinė migracija. Vidaus ir tarptautinė migracija 2011-2014 m. Marijampolės savivaldybėje buvo neigiama⁸.

Teigiama yra tai, jog tendenciją mažėti turi tarptautinė migracija – analizuojamu laikotarpiu ji sumažėjo 21,8 proc. (žr. 1.3 lent.).

⁷

<http://osp.stat.gov.lt/rodikliai5>

⁸

2010 m. migracijos duomenys skiriasi keletu šimtų procentų, todėl nebuvo lyginami

1.3 lentelė. Migracija Marijampolės savivaldybėje 2010-2014 m.⁹

	2010	2011	2012	2013	2014	2011-2014 (proc.pokytis)	2011-2014 (absoliut. pokytis)
Tarptautinė migracija							
Atvyko	82	314	373	404	416	32,5%	102
Išvyko	1676	1037	894	789	811	-21,8%	-226
Neto migracija	-1594	-723	-521	-385	-395	-45,4%	328
Vidinė ir tarptautinė migracija							
Atvyko	965	1206	1467	1406	1562	29,5%	356
Išvyko	2717	2097	2274	1988	2040	-2,7%	-57
Neto migracija	-1752	-891	-807	-582	-478	-23,6%	413

Marijampolės savivaldybė yra priskiriama rajonų su dominuojančia miesto gyventojų struktūra grupei (21 savivaldybė, kuriose kaimo gyventojai sudaro mažiau, nei 50 proc. bendro gyventojų skaičiaus)¹⁰. Šią tendenciją atspindi ir gyventojų tankumo rodiklis, kuris Marijampolės mieste siekia 1870 žmonių kvadratiniam kilometre (palyginimui – Vilniaus miesto gyventojų tankumas – 1346 žm./km², Kauno – 1895 žm./km², Alytaus – 1159 žm./km², Mažeikių – 1545 žm./km²). Tai tankiausiai apgyvendintas Marijampolės apskrities miestas (palyginimui – Šakių miesto gyventojų tankumas siekia 1450 žm./kv.km, Vilkaviškio – 1480 žm./km², Kazlų Rūdos – 1720 žm./km², Kalvarijos – 766 žm./km²). Marijampolės savivaldybės gyventojų tankumo rodiklis – 77,7 žm./km² (Šakių rajono savivaldybėje gyventojų tankis siekė 21,6 žm./km², Kazlų rūdos savivaldybėje – 23,0 žm./km², Kalvarijos savivaldybėje – 26,4 žm./km², Marijampolės apskrityje – 34,5 žm./km²).

Šie skaičiai rodo, kad tiek Marijampolės savivaldybė, tiek miestas yra tankiausiai apgyvendintos teritorijos Marijampolės apskrityje. Vertinant gyventojų skaičiaus kitimo tendencijas galima teigti, kad apgyvendinimo tankumu Marijampolė prilygsta Kauno miestui. Vis dėlto, Marijampolės miesto gyventojų skaičius mažėja, mieste šis mažėjimas spartesnis nei apskrityje ar savivaldybėje, spartesnis nei bendrai Lietuvoje ir didžiuosiuose Lietuvos miestuose (išskyrus Alytų). Tam turi įtakos neigiama gyventojų vietinė ir tarptautinė migracija. Marijampolės regiono plėtros tarybos¹¹ teigimu, Marijampolės miesto demografinį potencialą turėtų sustiprinti socialinės, ekonominės ir inžinerinės infrastruktūros plėtra mieste.

Marijampolės miesto gyventojų pasiskirstymo pagal amžių tendencijos yra labai panašios mieste, savivaldybėje bei apskrityje, tačiau Marijampolės miesto gyventojų amžiaus struktūroje yra didesnė darbingo amžiaus gyventojų dalis nei bendrai visoje apskrityje, Marijampolės savivaldybėje ir kituose apskrities miestuose.(A1)

⁹ <http://osp.stat.gov.lt/web/guest/statistiniu-rodikliu-analize?portletFormName=visualization&hash=a34010bd-d90d-4310-9a7d-7d6344238f88>

¹⁰ Marijampolės regiono integruota teritorijų vystymo programa. <http://www.infolex.lt/kalvarija/GetFile.aspx?DocId=f63130a3-0000-4374-8038-87917ccca060>

¹¹ Marijampolės regiono integruota teritorijų vystymo programa <http://www.infolex.lt/kalvarija/GetFile.aspx?DocId=f63130a3-0000-4374-8038-87917ccca060>

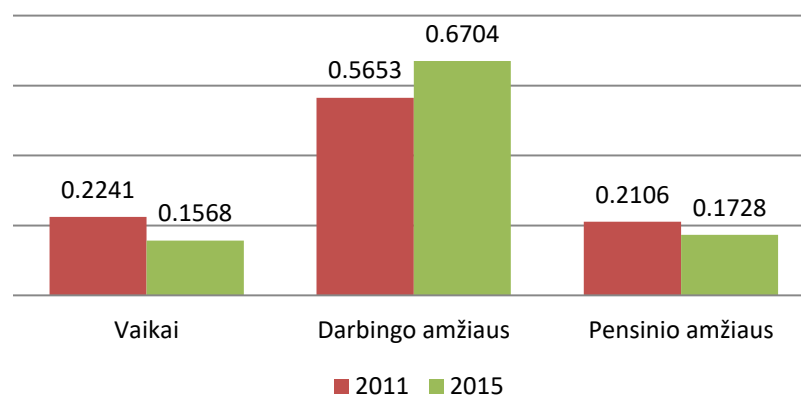
Marijampolės miesto gyventojų struktūroje vaikų iki 15 metų amžiaus dalis yra tokia pati kaip bendrai Lietuvoje (15,7 proc.), tačiau mažesnė nei Marijampolės apskrityje (16,6 proc.) ir savivaldybėje (16,1 proc.). Didesnę nei Marijampolėje dalį vaikai sudaro Kalvarijoje (17,9 proc.), Kazlų Rūdoje (16 proc.) ir Šakiuose (15,8 proc.), mažesnę – tik Vilkaviškje (15 proc.). Tačiau Marijampolės miesto gyventojų struktūroje pensinio amžiaus gyventojų dalis taip pat yra daug mažesnė nei Lietuvoje, Marijampolės apskrityje ir savivaldybėje bendrai bei kituose apskrities miestuose (žr. 1.4 lent.). Tačiau bendras absoliutus pensinio amžiaus žmonių skaičius yra didelis – 6 625 (žr. 1.4 lent.) (B1).

1.4 lentelė. Marijampolės miesto gyventojų amžiaus struktūra 2015 m.

Teritorija / Gyventojai pagal amžiaus grupes	Iš viso pagal amžių	Iš jų:			Proc. nuo bendro gyventojų skaičiaus		
		0-15 m. amžiaus	Darbingo amžiaus	Pensinio amžiaus	0-15 m. amžiaus	Darbingo amžiaus	Pensinio amžiaus
Lietuvos Respublika	2 943 472	463 251	1 820 517	659 704	15,7%	61,8%	22,4%
Marijampolės apskritis	151 793	25 253	94 104	34 727	16,6%	62,0%	22,9%
Marijampolės sav.	58 695	9 440	37 055	12 200	16,1%	63,1%	20,8%
Marijampolė	38 345	6 014	25 706	6 625	15,7%	67,0%	17,3%
Vilkaviškis	10 814	1 622	6 770	2 422	15,0%	62,6%	22,4%
Kazlų Rūda	6 228	999	4 016	1 213	16,0%	64,5%	19,5%
Šakiai	5 727	907	3 665	1 155	15,8%	64,0%	20,2%
Kalvarija	4 290	769	2 696	825	17,9%	62,8%	19,2%

Gyventojų pasiskirstymas pagal amžių Marijampolės mieste atskleidžia, kad vaikų ir pensinio amžiaus gyventojų dalys miesto gyventojų struktūroje yra panašios, tačiau nors ir nežymi visuomenės senėjimo tendencija yra pastebima.

Darbingo amžiaus gyventojų skaičius Marijampolės mieste yra išaugęs. Lyginant 2015 m. pradžios duomenis, pateikiamus LR Statistikos departamento, su 2011 m. gyventojų surašymo duomenimis, Marijampolės mieste 10,5 proc. išaugo darbingo amžiaus gyventojų skaičius (A2) (2011 m. tokių gyventojų mieste buvo 2,5 tūkstančio mažiau), tačiau mažėjo vaikų (5,5 proc.) ir pensinio amžiaus gyventojų (3,8 proc.) (žr. 1.5 pav.).

1.5 pav. Gyventojų struktūros pokytis Marijampolės mieste (2011-2015 m.)

Tuo tarpu savivaldybės ir apskrities mastu darbingo amžiaus gyventojų grupė yra sumažėjusi labai nežymiai (atitinkamai 0,7 proc. ir 0,4 proc. asmenimis). Savivaldybėje ir apskrityje per pastaruosius penkerius metus mažėjo ir vaikų (savivaldybėje - 10,8 proc., apskrityje – 12,2 proc.) bei pensinio amžiaus gyventojų (savivaldybėje – 16,2 proc., apskrityje – 17,3 proc.). Mieste šių grupių gyventojų skaičius mažėjo daug didesne dalimi (vaikų – 34,6 proc., pensinio amžiaus gyventojų – 23,4 proc.) (žr. 1.5 lent.).

1.5 lentelė. Gyventojai pagal pagrindines amžiaus grupes Marijampolės apskrityje, savivaldybėje ir mieste (2011 ir 2015 m.) (tūkst.gyv.)^{12,13}

Amžiaus grupės	Apskrityje		Savivaldybėje		Mieste	
	2011	2015	2011	2015	2011	2015
Iš viso	161649	151793	61366	58027	41051	38345
Vaikai	27878	24485	10367	9245	9199	6014
Darbingo amžiaus gyventojai	98875	98446	38985	38710	23205	25706
Pensinio amžiaus gyventojai	34896	28862	12014	10072	8647	6625

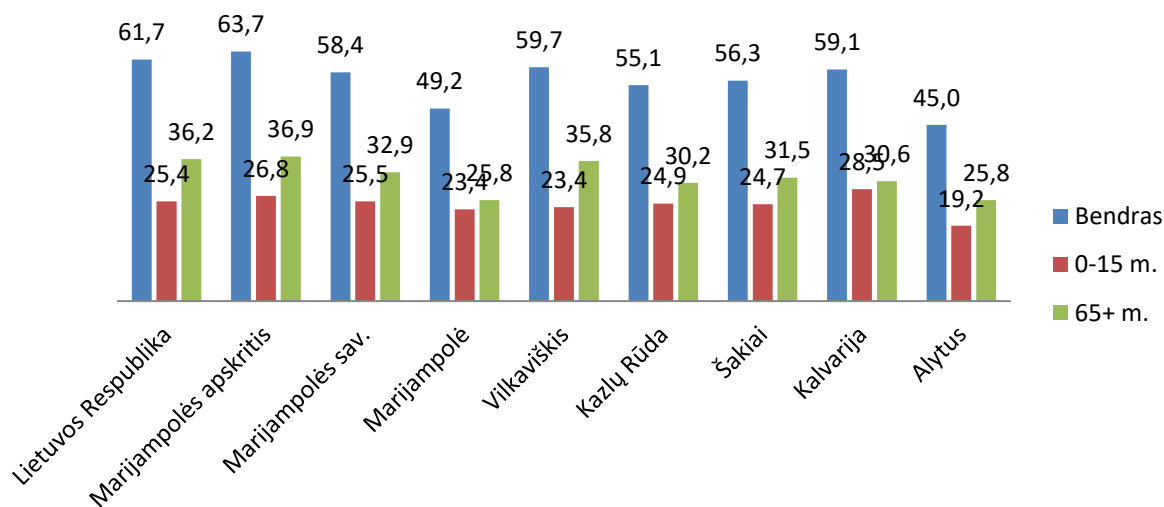
Tam tikrų amžiaus grupių gyventojų skaičiaus mažėjimo tendencijas galima sieti su bendru gyventojų skaičiaus mažėjimu, visuomenės senėjimu, kadangi vaikų skaičius mažėja, o vyresnio amžiaus gyventojų skaičius auga. *Demografinės senatvės koeficientas* (pagyvenusių (60 metų ir vyresnio amžiaus) žmonių skaičius, tenkantis šimtui vaikų iki 15 metų amžiaus) Marijampolės mieste didelis ir 2015 m. pradžioje siekė 145 (apskrityje – 128, savivaldybėje – 118, Lietuvoje – 129) (B2).

Išlaikomo amžiaus asmenų koeficientas (bendrasis naštos koeficientas), atskleidžiantis, kiek šimtui 15-64 m. amžiaus gyventojų tenka 0-14 m. ir vyresnių nei 65 m. asmenų, 2015 m. pradžioje Marijampolės mieste siekė 49,2 (2013 m. – 46), toks pats buvo ir savivaldybėje (apskrityje šis koeficientas yra aukštesnis – 63,7, Lietuvoje jis siekia 61,7). Tuo tarpu kituose apskrities miestuose šis

¹² Lietuvos Respublikos 2011 metų visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatai. https://osp.stat.gov.lt/documents/10180/217110/Inform_gyv_sk_pasisk.pdf/cd1f3d45-ef4b-446f-af6a-f56e23c94519

¹³ Gyventojų skaičius pagal amžių grupes apskrityse ir savivaldybėse 2015 m. <https://osp.stat.gov.lt/temines-lenteles19>

koeficientas yra aukštesnis, t.y. bendrai vaikų ir pensinio amžiaus gyventojų 100 darbingo amžiaus žmonių tenka daugiau. Lyginant su Alytaus miestu, Marijampolėje darbingo amžiaus gyventojams tenka didesnė išlaikomo amžiaus gyventojų našta (žr. 1.6 pav.).

1.6 pav. Išlaikomo amžiaus asmenų koeficiento pokytis (2010-2015 m.)¹⁴

Galima pastebėti, kad išlaikomų asmenų skaičiaus santykis su darbingo amžiaus gyventojų skaičiumi nekinta arba kinta labai nežymiai, mieste išlaikomų asmenų šimtui darbingo amžiaus gyventojų tenka mažiau nei visoje apskrityje dėl didesnės darbingo amžiaus gyventojų koncentracijos.

Augant darbingo amžiaus asmenų daliai mieste, auga ir darbo vietų poreikis. Bendram gyventojų skaičiui mažėjant, mažėja produkcijos vartotojų ir paslaugų gavėjų skaičius, didėja konkurencija darbo rinkoje, todėl atsiranda pavojus augti neužimtų darbingo amžiaus gyventojų skaičiui.

Marijampolės savivaldybėje daugiausiai gyventojų (virš 10 metų), 2011 m. surašymo duomenimis, įgiję vidurinį išsilavinimą (31,9 proc.), tai 1,3 proc. punktu mažiau šalies gyventojų tarpe. Aukštesnį išsilavinimą yra įgiję 19,1 proc. Marijampolės savivaldybės gyventojų (žr. 1.6 lentelė).

1.6 lentelė. Gyventojai pagal išsilavinimą apskrityje, savivaldybėje ir mieste (2011 m.)¹⁵

Teritorija	Aukštasis	Aukštesnysis	Vidurinis	Pagrindinis	Pradinis	Nebaigė mokyklos, neraštingi, nenurodė
Lietuvos Respublika	21,2%	16,9%	30,6%	14,7%	14,9%	1,7%
Marijampolės apskritis	13,1%	17,6%	32,3%	17,2%	18,0%	1,9%
Marijampolės sav.	16,9%	19,1%	31,9%	14,7%	15,6%	1,7%

Gyventojų su aukštesniu išsilavinimu skaičius Marijampolės savivaldybėje viršija Lietuvos rodiklį 2,2 proc. punktu, tačiau aukštą išsilavinimą įgijusių gyventojų dalimi Marijampolės

¹⁴ <http://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?portletFormName=visualization&hash=1382140d-deee-4597-9305-072ee1642aa8>

¹⁵ 2011 m. gyventojų ir būstų surašymas <https://osp.stat.gov.lt/temines-lenteles>

savivaldybė atsilieka nuo Lietuvos vidurkio, nors ir viršija apskrities rodiklius. Marijampolės savivaldybėje yra daugiau aukštąjį ir aukštesnįjį ir mažiau vidurinį, pagrindinį ir pradinį išsilavinimą įgijusių gyventojų nei apskrityje.

Strategijos rengimo metu įvardintos tikslinės grupės:

1. socialinę atskirtį patiriantys Marijampolės miesto gyventojai;
2. ekonomiškai neaktyvūs darbingi gyventojai;
3. darbingi gyventojai, kuriems (ar kurių šeimoms) pagal Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymą yra teikiama socialinė parama;
4. Marijampolės miesto jauno verslo subjektų atstovai ir darbuotojai.

2. TERITORIJOS, KURIAI RENGIAMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, ANALIZĖ

2.1.Socialinė atskirtis

Šioje analizės dalyje aptariami Marijampolės miesto ir savivaldybės mastu generuojami duomenys, susiję su socialine atskirtimi. Daugelis duomenų yra surinkti ir susisteminti Marijampolės savivaldybės administracijos ir socialinių paslaugų įstaigų darbuotojų, kai kurie prieinami viešai, tačiau skiriasi jų rinkimo būdai, laikas (metų pradžioje, vidutinis metinis skaičius ar metų pabaigoje), pateikimo kontekstas, todėl ne visi duomenys yra lengvai palyginami ir atspindi būtent miesto situaciją. Dėl šių priežasčių analizuojami tiek miesto, tiek savivaldybės duomenys, darant prielaidą, kad socialinės atskirties tendencijos savivaldybėje didžiąja dalimi yra nulemtos didesnės gyventojų koncentracijos mieste.

Socialinė atskirtis apibūdinama kaip visuomenės atsisakymas atskirų savo narių, jeigu jų gyvenimo būdas neatitinka visuomenės nuostatų arba jie negali palaikyti įprastos socialinės sąveikos, neturėdami tam reikalingų materialinių išteklių, išsilavinimo ir pan. Socialinę atskirtį gali sukelti ir socialinės apsaugos sistemos trūkumai, neleidžiantys daliai gyventojų pasinaudoti šios sistemos galimybėmis.¹⁶ Lietuvos socialiniame modelyje¹⁷ socialiai pažeidžiamų asmenų grupės išskiriamos atsižvelgiant į skurdo ir socialinės atskirties sampratą, socialinių problemų apibrėžtį bei ekonomines ir socialines sąlygas:

- vieniši senyvo amžiaus žmonės;
- socialinę riziką patiriančios šeimos, auginančios vaikus;
- žmonės su negalia;
- pajamų ir kitus materialinius nepriteklius patiriantys gyventojai arba kitaip žemiau ar arti santykinio skurdo ribos gyvenantys asmenys;
- ilgalaikiai bedarbiai ir gyvenantys žemo intensyvumo namų ūkiuose.

Marijampolės savivaldybės Socialinių paslaugų plane nurodoma, kad mažinant socialinę atskirtį ir didinant šioje atskirtyje esančių ar galinčių ją patirti asmenų integraciją į visuomenę, teikiamos įvairios socialinės paslaugos. Šiomis paslaugomis teikiama pagalba asmeniui (šeimai), dėl amžiaus, neįgalumo, socialinių problemų, iš dalies ar visiškai neturinčiam, neįgijusiam arba praradusiam gebėjimus ar galimybes savarankiškai rūpintis asmeniniu (šeimos) gyvenimu ir dalyvauti visuomenės

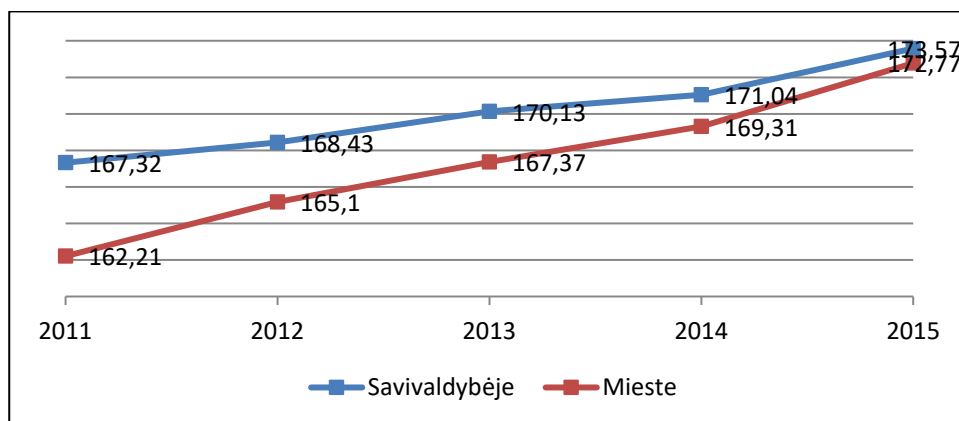
¹⁶ A.Misiūnas <http://algmisiunas.home.mruni.eu/wp-content/uploads/2009/03/socialine-atskirtis.doc>

¹⁷ <http://www.socmodelis.lt/wp-content/uploads/II-61.pdf>

gyvenime. Akcentuojama, kad didžioji dalis socialinių paslaugų koncentruojama Marijampolės mieste, kadangi 2014 m. 66,18 proc. savivaldybės gyventojų gyveno mieste.

Toliau analizuojamos Marijampolės savivaldybėje išskiriamos socialiai pažeidžiamos gyventojų grupės, kurioms nustatytas socialinių paslaugų poreikis, atsirandantis dėl įvairių priežasčių, pvz., migracija ir gyventojų senėjimas. Nors analizuojant demografinius duomenis nustatyta, kad pensinio amžiaus gyventojų Marijampolės mieste mažėja, tačiau išliekant didelei tarptautinei migracijai savivaldybėje daugėja be tėvų paliktų vaikų, vaikai išvykdami palieka vienus savo senus tėvus (B3).

Statistikos departamento duomenimis, Marijampolės miesto VVG teritorijoje 2015 m. pradžioje gyveno 6625 pensinio amžiaus asmenų gyventojų. Pagal Statistikos departamento pateikiamus gyventojų skaičius ir struktūros duomenis metų pradžioje¹⁸ apskaičiuavus 1000 gyventojų tenkantį pensinio amžiaus gyventojų skaičių, pasitvirtina gyventojų senėjimo tendencijos tiek mieste, tiek savivaldybėje. Mieste ir savivaldybėje mažėjant gyventojų skaičiui, pensinio amžiaus asmenų, tenkančių 1000 gyventojų, skaičius auga (žr. 2.1 pav.).

2.1 pav. Pensinio amžiaus asmenų, tenkančių 1000 gyventojų, skaičiaus pokytis Marijampolės mieste ir savivaldybėje (2011-2015 m.)

Augant pensinio amžiaus gyventojų skaičiui atsiranda didesnė socialinės atskirties rizika, auga socialinių paslaugų poreikis. Šios rizikos ir poreikiai didėja vyresniame amžiuje ir dėl didesnių sveikatos problemų, savarankiškumo sumažėjimo. Socialinės atskirties riziką nulemia ir mažas vyresnio amžiaus asmenų užimtumas sociokultūrinėse, edukacinėse veiklose (B4). Pavyzdžiui, Marijampolės mieste veikiantis Trečiojo amžiaus universitetas nurodo, kad jo veikloje dalyvauja 743 klausytojai, kuriems yra 50 metų ir daugiau, kai tuo tarpu vyresnių nei 50 asmenų skaičius mieste viršija 22,5 tūkst. (6,6 tūkst iš jų yra pensinio amžiaus).

Socialinėje atskirtyje dažniausiai atsiduria ir žmonės su negalia, kuriems dėl negalios sąlygoto nepakankamo savarankiškumo, šeiminių, finansinės padėties, tampa sudėtinga spręsti įvairius

¹⁸ <http://osp.stat.gov.lt/temines-lenteles19>

buitinius, sveikatos, ugdymo, užimtumo, psichologinius, socialinius klausimus, dalyvauti visuomenės gyvenime. Marijampolės savivaldybės administracijos duomenimis, savivaldybėje bendras neįgalių asmenų skaičius bei darbingo amžiaus neįgaliųjų skaičius 2014 m. lyginant su 2013 m. nežymiai mažėjo (1,4 proc. ir 1,1 proc.), mažėjo ir neįgalių vaikų (21,1 proc.) (žr. 2.1 lent.), tačiau absoliutus bendras neįgalių gyventojų skaičius yra didelis – 4511 asmenys (B5).

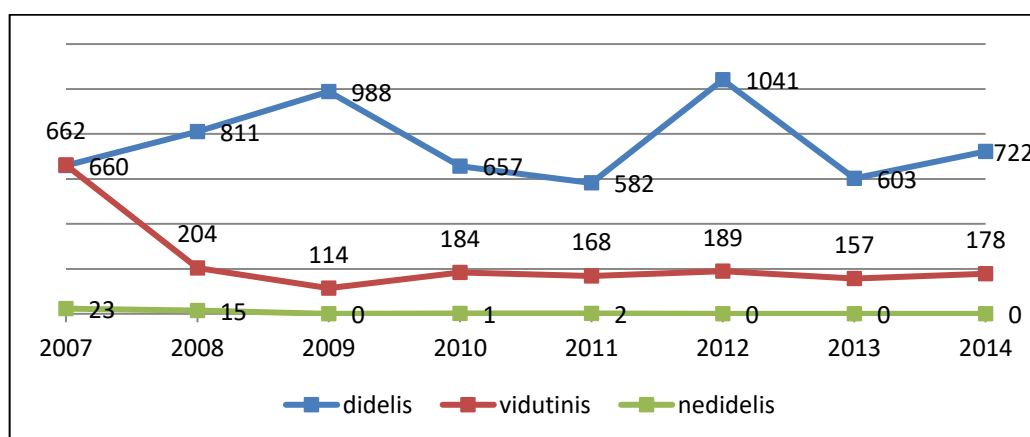
2.1 lentelė. Neįgalūs asmenys Marijampolės sav. (2013 ir 2014 m.)^{19, 20, 21}

Rodiklio pavadinimas	2012 m.	2013 m.	2014 m.	Proc. pokytis (2013-2014m.)
Neįgalių gyventojų skaičius	n/d	4572*	4511*	-1,4%
Asmenų skaičius, kuriems nustatytas priežiūros (pagalbos) poreikis	1754	1702	1071	-58,9%
Asmenų skaičius, kuriems nustatytas nuolatinės slaugos poreikis	989	1291	916	-40,9%
Neįgalių vaikų skaičius	349	327	270	-21,1%
Neįgalūs asmenys, kuriems nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis	1041	603	722	16,5%
Neįgalūs asmenys, kuriems nustatytas vidutinių specialiųjų poreikių lygis	189	157	178	11,8%
Darbingo amžiaus neįgaliųjų skaičius	n/d	3195**	3229**	1,1%

*Neįgalieji, kurie gauna valstybinio socialinio draudimo netekto darbingumo ir invalidumo pensijas

**Neįgalieji, kurie gauna netekto darbingumo pensiją.

Daugiau asmenų 2014 m. nei 2013 m. buvo nustatytas ir didelių arba vidutinių specialiųjų poreikių lygis (atitinkamai 16,5 ir 11,8 proc.), tačiau šis skaičius (B6), Marijampolės savivaldybės administracijos pateikiamais duomenimis, kasmet svyruoja gana dideliais intervalais (žr. 2.2 pav.).

2.2 pav. Asmenims nustatyti specialiųjų poreikių lygiai (2007-2014 m.)²²

¹⁹ Marijampolės savivaldybės socialinių paslaugų planas, 2015 m.

²⁰ Ataskaita apie neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo įgyvendinimą Marijampolės savivaldybėje 2014 metais

²¹ Marijampolės savivaldybės neįgaliųjų socialinės integracijos 2014 metų programa

²² Marijampolės savivaldybės administracijos direktoriaus 2014 m. veiklos ataskaita
http://www.infolex.lt/marijampole/Default.aspx?Id=3&DocId=38626#_Toc414521286

Neįgaliųjų socialinę integraciją Marijampolės savivaldybėje siekiama užtikrinama įgyvendinant Neįgaliųjų socialinės reabilitacijos programą, kurios uždavinys – atstatyti neįgaliųjų biosocialines funkcijas, plėtoti veiklas neįgaliųjų savarankiškumui ir integracijai. Norint užtikrinti socialinės paramos efektyvumą, į socialinių paslaugų teikimą įtraukiamos nevyriausybinės organizacijos. Marijampolės savivaldybėje veikia 15 socialinės krypties nevyriausybinių organizacijų, teikiančių paslaugas neįgaliesiems. (A3).²³ 10 šių organizacijų teikia projektus ir gauna paramą tam tikrų veiklų organizavimui ir paslaugų savo nariams teikimui (žr. 2.2 lentelė).

2.2 lentelė. Neįgaliųjų socialinės reabilitacijos bendruomenėje ir socialinės integracijos per kūno kultūrą ir sportą programų lėšų paskirstymas projektams (tūkst. eurų)²⁴

Eil. Nr.	Organizacijos, įgyvendinančios projektą pavadinimas	2015 m.	2016 m.	2016m. prašoma suma
1	Marijampolės savivaldybės neįgaliųjų draugija	8,69	10,00	11,16
2	Marijampolės savivaldybės I grupės neįgaliųjų draugija	11,58	10,50	12,61
3	VšĮ „Kauno ir Marijampolės regionų aklųjų ir silpnaregių centras“	10,14	11,00	21,40
4	Marijampolės klubas „Diabetikas ABC“	11,58	13,18	14,37
5	Lietuvos kurčiųjų draugijos Kauno teritorinės valdybos Marijampolės pirminė organizacija	7,82	11,00	13,73
6	Lietuvos asociacija „Gyvastis“	10,43	12,50	13,06
7	Vilkaviškio vyskupijos Caritas	9,85	10,00	18,73
8	Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių globos bendrijos „Viltis“ Marijampolės padalinys	8,14	9,00	15,05
Iš viso:		89,52	87,18	120,11
9	Marijampolės krašto žmonių su negalia klubas „Siekis“	5,5	5,9	Duomenų nėra
10	Žmonių su negalia sporto klubas „Šešupė“	5,79	6,9	Duomenų nėra
Iš viso:		11,29	12,8	

Reikia pastebėti, kad finansuojami ne visi nevyriausybinių organizacijų pateikti projektai, taip pat ir ne visa prašoma apimtimi. 2014 m. Marijampolės savivaldybės administracijai paraiškas Neįgaliųjų socialinės reabilitacijos bendruomenėje finansavimui iš valstybės ir savivaldybės biudžetu gauti pateikė 11 įregistruotų juridinių asmenų registre neįgaliųjų socialinės integracijos srityje veikiančių nevyriausybinių organizacijų, 10 projektų finansuota. 2015 m. pateikti ir finansuojami 8 projektai, tačiau jiems padalinta 87,18 tūkst eurų, t.y. 32,93 tūkst eurų mažiau nei organizacijos prašė. Tai rodo, kad šių organizacijų finansavimas kasmet yra mažesnis nei joms yra reikalinga.

Savivaldybės administracija nurodo, kad 2014 m. NVO organizuotose veiklose, kuriom buvo skirtas finansavimas per socialinės integracijos programą (stovykloms, šventėms), dalyvavo 53

²³Marijampolės savivaldybės neįgaliųjų socialinės integracijos 2014 metų programa <http://www.infolex.lt/marijampole/default.aspx?id=3&docid=35419>

²⁴ Marijampolės savivaldybės administracijos direktoriaus 2014 m. veiklos ataskaita http://www.infolex.lt/marijampole/Default.aspx?Id=3&DocId=38626#_Toc414521286

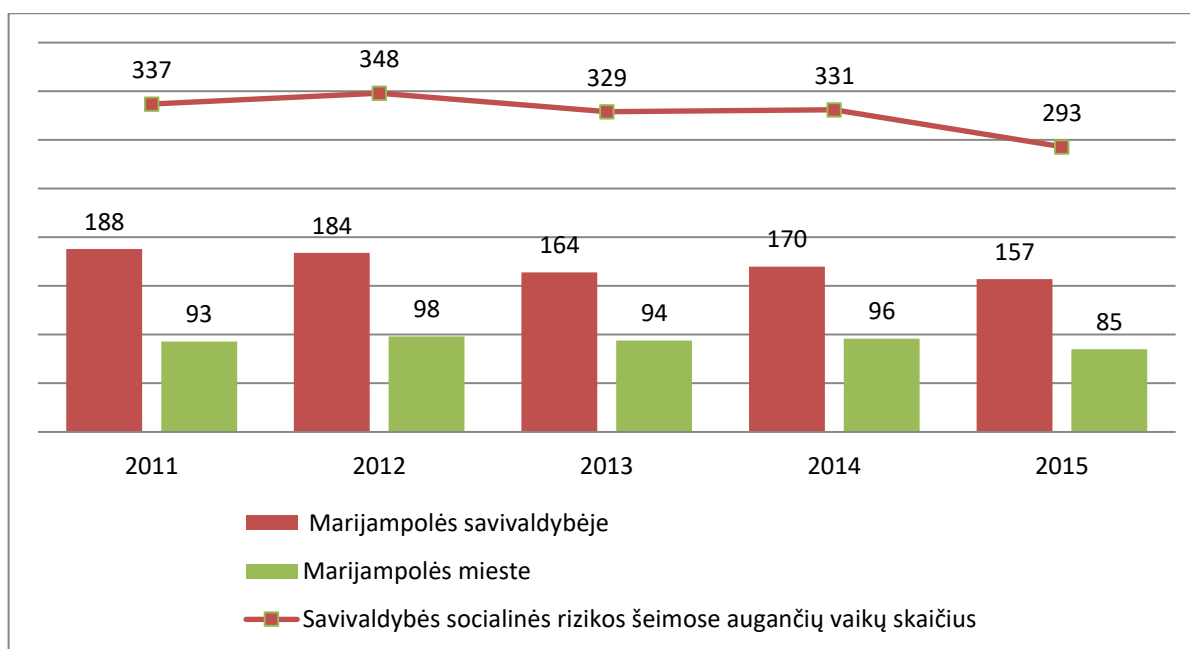
asmenys, buvo surengti 6 renginiai²⁵. Socialinės rehabilitacijos programoje dalyvauja mažiau nei pusė neįgaliųjų NVO narių (pvz. Sutrikusio intelekto bendrija „Viltis nurodo vienijanti apie 180 narių, iš kurių 2014 m. veiklose dalyvavo arba paslaugas gavo 81, 2013 m. 96, o 2016 m. buvo prašoma finansavimo 67 narių veikloms, tačiau finansavimas bendrijai skirtas 40 proc. mažesnis nei prašoma; Neįgaliųjų draugija nurodo vienijanti 293 narius iš kurių veiklose dalyvauja 111, klubo „Diabetikas“ veiklose dalyvauja apie 40 narių iš 150 narių ir 10 neįgaliųjų yra lankoma namuose). Neįgaliųjų sporto klubų „Siekis“ ir „Šešupė“ organizuojami renginiai pritraukia iki 90 dalyvių. Nefrologinių ligonių klubo „Gyvastis“ projektinėse veiklose dalyvauja 38 dalyviai iš 45 narių (žr. Priedas 2).

2014 m. Marijampolės savivaldybėje gyveno daugiau nei 4,5 tūkst. neįgalių asmenų. Neįgaliųjų socialinės integracijos į visuomenę veiklų poreikis nėra patenkinamas (B7).

Konsultuojantis su šiomis organizacijomis paaiškėjo, kad joms trūksta administracinių ir institucinių gebėjimų tam, kad galėtų tinkamai dalyvauti projektų rengime ir įgyvendinime taip užsitikrindamos didesnę finansavimą savo veiklų įgyvendinimui ir darbuotojų darbo apmokėjimui. Vietos plėtros strategijoje tikslinga numatyti finansavimą veikloms, kuriose galėtų dalyvauti neįgaliesiems užimtumą organizuojančios NVO, taip sudarant geresnes sąlygas neįgaliesiems dalyvauti veiklose, organizuoti tų veiklų daugiau, jas padarant tikslingesnėmis ir efektyvesnėmis, nei šiuo metu leidžia galimybės. Įvertinus tai, kad Vilkaviškio vyskupijos Caritas turi daug patirties įgyvendinant projektus socialinės atskirties mažinimo srityje, ir nevertinant šios organizacijos poreikių kartu su mažomis, socialines paslaugas savo nariams teikiančiomis organizacijomis, kurioms trūksta administracinių gebėjimų, iš 2.2 lentelės galima matyti, jog nepatenkintas lėšų poreikis sudaro apie 20 tūkstančių eurų per metus. Tokia suma numatoma strategijoje neįgaliųjų ir kitų socialinę atskirtį patiriančių asmenų sociokultūrinėms veikloms organizuoti.

Vaikai, patiriantys ar galintys patirti socialinę atskirtį, dažnai gyvena socialinės rizikos šeimose, arba patys yra priskiriami socialinės rizikos grupei dėl polinkio nusikalsti, probleminio elgesio ir pan. 2014 m. pradžioje Marijampolės savivaldybėje buvo 167 socialinės rizikos šeimos, jose augo 329 vaikai, metų pabaigoje socialinės rizikos šeimų apskaitoje buvo įrašyta 170 šeimų, jose augo 331 vaikas, 2015 m. tokių šeimų buvo 157, jose augo 293 vaikai. (žr. 2.3 pav.).

²⁵ Marijampolės savivaldybės administracijos direktoriaus 2014 m. veiklos ataskaita http://www.infolex.lt/marijampole/Default.aspx?Id=3&DocId=38626#_Toc414521286

2.3 pav. Socialinės rizikos šeimos ir vaikai Marijampolės savivaldybėje ir mieste (metų pabaigoje) (2011-2015 m.)^{26,27}

Per 2014 metus tiek Marijampolės savivaldybėje, tiek mieste išaugo socialinės rizikos šeimų skaičius, tačiau miesto šeimose augančių vaikų skaičius sumažėjo. Per 2015 m. savivaldybėje tokių šeimų ir jose augančių vaikų skaičius mažėjo labiausiai per pastaruosius penkerius metus. Tokia pati tendencija stebima ir Marijampolės mieste, kuriame nuo 2012 m., kai socialinės rizikos apskaitoje buvo daugiausiai šeimų per pastaruosius penkerius metus (98), iki 2015 m. pabaigos tokių šeimų skaičius sumažėjo 13 proc. Marijampolės savivaldybės administracijos Socialinių paslaugų skyriaus duomenimis²⁸ per 2014 m. 224-ioms šeimoms, kuriose augo 490 vaikų, buvo teikiamos socialinės priežiūros bei socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugos Marijampolės savivaldybėje. Marijampolės mieste tokių šeimų per 2014 m. buvo 81, t.y. 3 daugiau nei 2013 m., tačiau 13 mažiau nei 2011 m., šiose šeimose 2014 m. augo 163 vaikai (žr. 2.3 lent.) (B8).

2.3 lentelė. Socialinės rizikos šeimų, gavusių socialines paslaugas, pasiskirstymas pagal seniūnijas²⁹

Seniūnija	Socialinės rizikos šeimų skaičius, vnt.				Socialinės rizikos šeimose augančių vaikų skaičius			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Degučių	50	43	43	30	101	88	85	53
Narto	31	30	33	40	54	56	69	88
Mokolų	13	8	13	11	30	18	22	22
Iš viso	94	81	79	81	185	162	176	163

²⁶ <http://www.socialiniszemelapis.lt/index.php?sav=24>

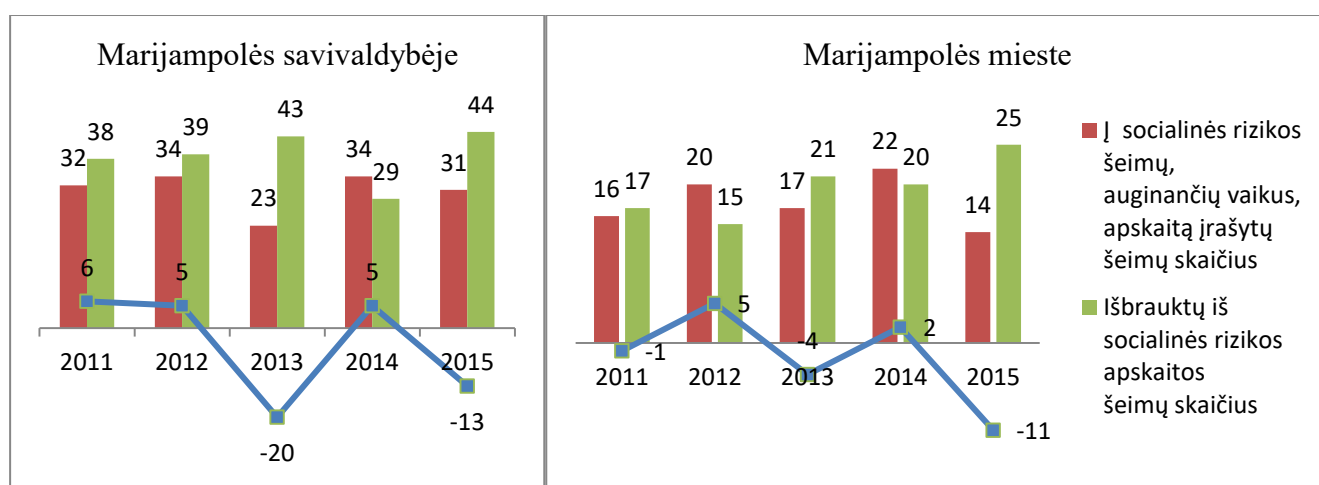
²⁷ VTAS ataskaitų skiltis <http://vitrinos.spis.lt:8080/vtas.html>

²⁸ Marijampolės savivaldybės administracijos direktoriaus 2014 m. veiklos ataskaita http://www.infolex.lt/marijampole/Default.aspx?Id=3&DocId=38626#_Toc414521286

²⁹ Marijampolės savivaldybės administracijos direktoriaus 2014 m. veiklos ataskaita http://www.infolex.lt/marijampole/Default.aspx?Id=3&DocId=38626#_Toc414521286

Palyginus 2.5 lentelės duomenis su 2.3 paveikslo duomenimis, galima daryti išvadą, kad ne visoms socialinės rizikos šeimoms suteikiamos reikalingos socialinės paslaugos (2014 m. mieste buvo 85 socialinės rizikos šeimos, tačiau socialines paslaugas gavo tik 81). Savivaldybės administracijos socialinių paslaugų skyriaus darbuotojų teigimu, realiai paslaugų poreikis tenkinamas dar mažiau, kadangi savivaldybės administracijos socialinės rizikos įskaitoje esančios šeimos metų eigoje iš jos būna išbraukiamos, o kitos įtraukiamos (B9).

Socialinės rizikos šeimų ir jose auginamų vaikų skaičius Marijampolės mieste, kaip ir savivaldybėje, kasmet svyruoja, tačiau nuo 2012 m. jis yra sumažėjęs 13 proc., kadangi į socialinės rizikos šeimų apskaitą yra įrašoma mažiau šeimų negu išbraukiama (žr. 2.4 pav.).

2.4 pav. Socialinės rizikos šeimų, įtraukiamų ir išbraukiamų iš socialinės rizikos apskaitos, skaičius Marijampolės mieste³⁰

2015 m. iš socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, sąrašo buvo išbrauktos 44 šeimos (25 mieste), naujai įrašytos į socialinės rizikos šeimų sąrašą 31 socialinės rizikos šeima (14 mieste). Pagrindinės priežastys dėl kurių buvo nutrauktos socialinės paslaugos socialinės rizikos šeimoms:

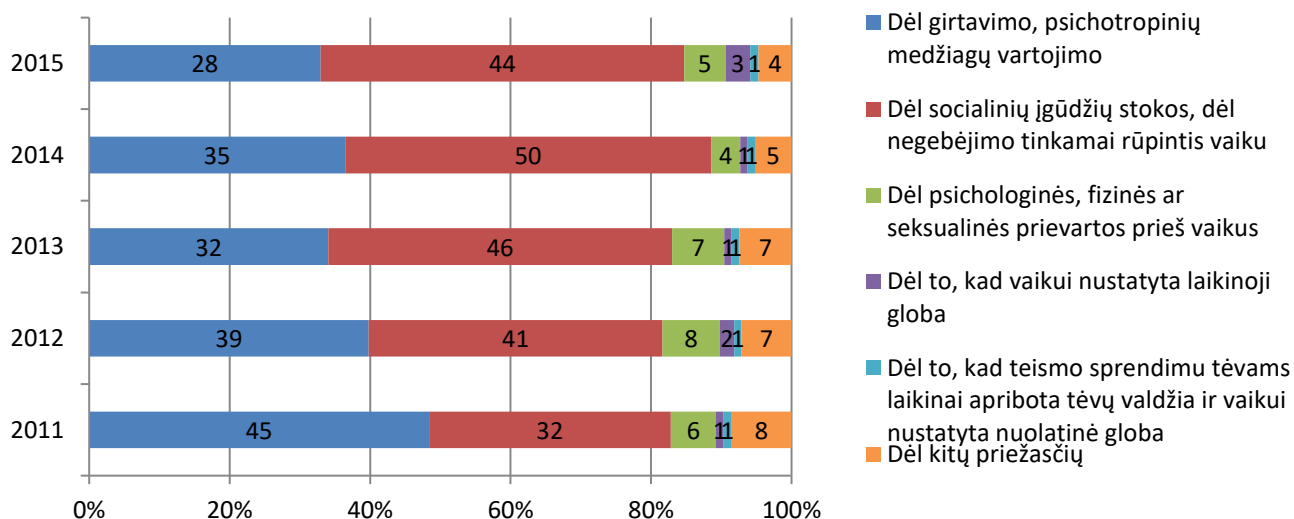
- gyvenamosios vietos pakeitimas;
- šeimoje neliko nepilnamečių vaikų;
- išnyko įrašymo į socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, apskaitą priežastys³¹.

Į socialinės rizikos šeimų apskaitą šeimos dažniausiai įtraukiamos dėl socialinių įgūdžių stokos, negebėjimo tinkamai rūpintis vaikais, dėl girtavimo ir psichotropinių medžiagų vartojimo, psichologinės, fizinės ar kitokios prievartos prieš vaikus (žr. 2.5 pav.).

³⁰ VTAS ataskaitų skiltis <http://vitrinos.spis.lt:8080/vtas.html>

³¹ Marijampolės savivaldybės administracijos direktoriaus 2014 m. veiklos ataskaita http://www.infolex.lt/marijampole/Default.aspx?Id=3&DocId=38626#_Toc414521286

2.5 pav. Šeimų, įtrauktų į socialinės rizikos apskaitą, pasiskirstymas pagal įtraukimo priežastis Marijampolės mieste³²

Įrašymo į apskaitą priežastys dažnai būna kompleksinės, įvairiapusės, tačiau stebimas jų kitimas. Pagrindinė šeimų įrašymo į apskaitą priežastis nuo 2012 m. – socialinių įgūdžių stoka ir negebėjimas tinkamai rūpintis vaikais. Prieš keletą metų pagrindinė priežastis buvo girtavimas, tačiau dėl šios priežasties socialinės rizikos šeimų apskaitoje esančių šeimų mažėja (2011 m. pabaigoje dėl šios priežasties įskaitoje buvo 45 šeimos, 2015 m. – 28). Dėl girtavimo į socialinės rizikos šeimų apskaitą per 2015 m. buvo įtrauktos 6 šeimos, per 2014 m. – 9. Pastaruoju metu pagrindine šeimų problema tampa negebėjimas pasirūpinti vaiku, užtikrinti jam saugias ir pilnavertes sąlygas augti ir vystytis. 2015 m. pabaigoje dėl psichologinės, fizinės ar seksualinės prievartos socialinės rizikos šeimų apskaitoje buvo 5 šeimos, vaikui nustatius laikinąją globą – 3 šeimos, laikinai apribojus tėvų valdžią – 1 šeima ir 4 šeimos dėl kitų priežasčių.

Daug nepilnamečių, neturėdami mokymosi motyvacijos, nelanko mokyklos, vykdo nusikaltimus, yra patraukiami baudžiamojon atsakomybėn. Marijampolės savivaldybės administracijos vaikų teisių apsaugos skyriaus (toliau – VTAS) įskaitoje buvo 247 nepilnamečiai (t.y. vaikai, nelankantys ar blogai lankantys mokyklą, vykdantys įvairius nusižengimus ir kt.), pataisos inspekcijos įskaitoje buvo 15 nepilnamečių, 45 nepilnamečių elgesiu domėjosi policija.(B10)

Lyginant su 2013 m., policijoje vykusių apklausų, kuriose dalyvavo VTAS specialistas, skaičius sumažėjo, tam įtakos turėjo psichologo, paruošiančio vaikus apklausai, padedančio tyrėjui ją atlikti, atsiradimas policijos komisariate³³. Tačiau kiti skaičiai rodo būtinybę stiprinti institucijų, šeimų, policijos, mokymo įstaigų, nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimą, plečiant socialinių ir kitų reikalingų paslaugų teikimą nepilnamečiams ir jų šeimoms.

³² VTAS ataskaitų skiltis <http://vitrinos.spis.lt:8080/vtas.html>

³³ Marijampolės savivaldybės administracijos direktoriaus 2014 m. veiklos ataskaita http://www.ifoex.lt/marijampole/Default.aspx?Id=3&DocId=38626#_Toc414521286

Sprendžiant socialinės rizikos šeimose egzistuojančias problemas, dirbant su probleminio elgesio nepilnamečiais, teikiant paslaugas neįgaliesiems bendradarbiauja valstybinės ir nevyriausybines organizacijos – Marijampolės savivaldybės administracijos specialistai, Marijampolės socialinės pagalbos centras, vaikų dienos centrai, vaikų globos institucijos (A4). Dedamos pastangos teikti įvairiapusę socialinę pagalbą socialinių problemų turinčioms šeimoms, šalinti priežastis, dėl kurių jose neprižiūrimi vaikai, taikant įvairias prevencines priemones (mokymai, šventės, prevencinės akcijos), padedančias socialinės rizikos šeimoms ir jose augantiems vaikams integruotis į visuomenę, įgauti pasitikėjimo savo jėgomis. Marijampolės socialinės pagalbos centre, kurį sudaro 17 padalinių, teikiamos socialinės globos vaikams ir suaugusiems, laikino apgyvendinimo ir apnakvindinimo (suaugusiems), dienos užimtumo, (jaunuoliams, turintiems intelekto sutrikimų), darbo terapijos (neįgaliesiems), pagalbos į namus (neįgaliesiems), socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo asmens namuose (neįgaliesiems), transporto (neįgaliesiems) paslaugos, vykdomas globėjų bei įtėvių mokymas. Marijampolės socialinės pagalbos centras įkurtas miesto centre, Darbo terapijos, Nakvynės namų bei Kompensacinės technikos nuomos ir paramos (labdaros) padaliniai yra įsikūrę miesto pakraštyje. Marijampolės socialinės pagalbos centre 50 lankomosios priežiūros darbuotojų teikė pagalbos namuose ir dienos socialinės globos asmens namuose paslaugas. Iš 179 paslaugų gavėjų 175 yra miesto gyventojai. Visos Marijampolės VVG teritorijoje veikiančios socialinės paskirties nevyriausybines organizacijos (žr. Priedas 2) yra įsikūrę mieste.

Marijampolės socialinės pagalbos centro padaliniuose, nevyriausybinese su neįgaliaisiais dirbančiose organizacijose, vaikų dienos centruose daug dėmesio skiriama sociokultūrinių paslaugų teikimui. Per meną, kūrybą, muziką, dailę žmonės išreiškia savo jausmus ir gebėjimus, ugdo socialinius įgūdžius, bendrauja su savo likimo draugais. Neįgalieji gali gaminti įvairius rankdarbius, eksponuoti juos mugėse, parodose, įvairiuose renginiuose, šventėse, patys jas organizuoti. Tokia veikla labai svarbi siekiant sudaryti sąlygas neįgaliųjų integracijai į visuomenę per kultūrinę veiklą, kartu organizuojant jų darbų parodas, šventes, tačiau neįgaliųjų organizacijų galimybes organizuoti tokias veiklas riboja lėšų stoka. Didžioji dalis lėšų, gaunamų per neįgaliųjų reabilitacijos programą, skiriama patalpoms ir darbuotojams išlaikyti, būtinoms socialinėms paslaugoms suteikti, todėl priemonėms įsigyti, renginiams ir išvykoms organizuoti lieka labai mažai. Šios veiklos organizuojamos pačių neįgaliųjų šeimų lėšomis. Taip pat tokioms veikloms pageidaujami savanoriai, galintys perteikti savo patirtį, išmokyti neįgaliuosius jiems reikalingų įgūdžių. Tačiau nevyriausybinių organizacijų, dirbančių su neįgaliaisiais teigimu, tokių savanorių organizacijose trūksta, jose savanoriauja tik neįgaliųjų šeimų nariai, mažesnių poreikių neįgalieji, savanoriaujančių bendruomenės narių yra labai nedaug (duomenis apie 2 savanoriško darbo sutartis sudariusius asmenis ne iš neįgaliųjų ar jų šeimoms narių tarpo pateikia tik nefrologinių ligonių klubas „Gyvastis“) (B11).

Mieste įsteigtuose 5 (iš 10 visoje savivaldybėje veikiančių) vaikų dienos centruose (žr. priedas 1) paslaugas gauna socialinės rizikos šeimos, kurios yra įtrauktos į socialinės rizikos šeimų, savivaldybės Vaiko teisių apsaugos skyriaus apskaitą bei nepasiturinčių gyventojų, gaunančių socialinę pašalpą pagal LR piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymą, vaikai. Vaikų dienos centruose teikiamos paslaugos – popamokinis vaikų užimtumas, pamokų ruošą, ugdoma saviraiškos, socialiniai, higienos įgūdžiai, fizinis lavinimas, sportinė veikla, kompiuterio raštingumo ugdymas, suteikiamos maitinimo paslaugos, organizuojami renginiai, kultūrinis ugdymas, ekskursijos, stovyklos, logopedo, psichologo paslaugos, paslaugos ir materialinė pagalba šeimoms nariams (informacijos teikimas, konsultacijos, individualūs pokalbiai, šeimos lankymas namuose, užsiėmimai grupėse, paskaitos, bendri renginiai su vaikais, ir kita).³⁴ Vaikų dienos centrų darbuotojų teigimu, šios paslaugos nėra suteikiamos pakankama apimtimi, kadangi trūksta lėšų ir įgūdžių, išorės specialistų dėl mažo finansavimo pritraukiama mažai. Centruose savanoriauja dažniausiai patys darbuotojai arba studentai, todėl jaučiamas poreikis pritraukti daugiau savanorių, galinčių organizuoti vaikų užimtumo, socialinių įgūdžių ugdymo, edukacines ir kitokias veiklas. (B12)

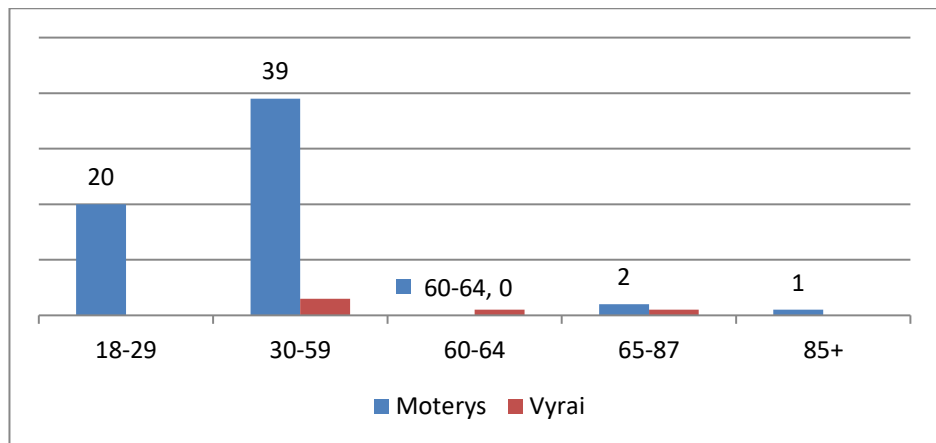
Dėl ribotų pajamų, skurdo, negalios ar nesugebėjimo savarankiškai gyventi, negalintiems prasimaitinti asmenims nemokamo maitinimo paslaugas mieste teikia Maltos ordino tarnybos Marijampolės skyrius, Mantingos labdaros ir paramos fondas bei Marijampolės krašto samariečių bendrija. 2014 m. 10 dėl įvairių priežasčių negalinčių prasimaitinti savivaldybės gyventojų buvo vežamas karštas maistas į namus. Marijampolės socialinės pagalbos centras, nevyriausybinės organizacijos, maisto paketus kasmet dalija savo įstaigų klientams, kurie dėl ribotų pajamų, skurdo, negalios ar nesugebėjimo savarankiškai gyventi, negali prasimaitinti.

Marijampolės savivaldybės administracija³⁵ nurodo, kad dėl socialinių paslaugų suteikimo 2014 m. gauti 194 prašymai, paslaugų poreikis įvertintas 103 asmenims (šeimoms), tačiau per metus nebuvo patenkintas visas socialinių paslaugų poreikis (ilgalaikės socialinės globos paslaugų 2014 m. pab.laukė 4 asmenys, pagalbos į namus paslaugų – 10 asmenų ir dienos socialinės globos paslaugų – 4 (B13).

Viena iš nevyriausybinių organizacijų, veikiančių socialinės atskirties mažinimo srityje yra Moterų veiklos centras, kuris 2012 m. tapo vienu iš Specializuotų pagalbos centrų, teikiančiu pagalbą smurtą patyrusiems asmenims. Centro duomenimis, per 2015 m. buvo dirbta su 67 smurtą patyrusiais asmenimis, iš kurių daugiausia buvo 30-59 metų moterų (žr. 2.6 pav.).

³⁴Marijampolės savivaldybės administracijos direktoriaus 2014 m. veiklos ataskaita http://www.infolex.lt/marijampole/Default.aspx?Id=3&DocId=38626#_Toc414521286

³⁵Marijampolės savivaldybės administracijos direktoriaus 2014 m. veiklos ataskaita http://www.infolex.lt/marijampole/Default.aspx?Id=3&DocId=38626#_Toc414521286

2.6 pav. Smurto aukų demografiniai duomenys (2015 m.)³⁶

Nurodoma, kad smurto liudininkais šeimose dažnai tampa vaikai. 2015 m. buvo užfiksuoti 65 atvejai, kai vaikai tapo smurto liudininkas, iš jų 26 jaunesni nei 7 metų. Patys vaikai taip pat patiria smurtą savo atžvilgiu, Marijampolės mieste 2015 tokių atvejų užfiksuota 23. Šis skaičius fiksuojamas panašus nuo 2013 m., tačiau 2011 ir 2012 m. tokių atvejų buvo buvo 11 ir 5 kartus mažiau (žr. 2.4 lent.). Smurto atvejų skaičiaus didėjimą galima sieti su Smurto artimoj aplinkoj įstatymo priėmimo ir įgyvendinimo metu platinamos informacijos, specializuotų pagalbos centrų įkūrimu.

2.4 lentelė. Smurto prieš vaikus atvejai Marijampolės savivaldybėje ir mieste (2011-2015 m.)³⁷

Rodiklis	2011	2012	2013	2014	2015
Atvejų, kai vaikas galimai patyrė smurtą, skaičius	6	7	31	59	55
Iš jų mieste	2	5	25	29	23
Vaikų, galimai patyrusių smurtą, skaičius	6	7	29	58	52
Iš jų mieste	2	5	23	29	23

Moterų krizių centras nurodo, kad 2015 m. teikė pagalbą 159 smurto atvejais, iš kurių 65 buvo nukreipti per Marijampolės policijos komisariatą. Nurodoma, kad dažniausiai patiriamas sutuoktinio (48 proc. atvejų) arba sugyventinio (39 proc. atvejų) smurtas. Kompleksinė pagalba per 2015 m. Marijampolės specializuotame pagalbos centre suteikta 157 kartus 138 asmenims (žr. 2.5 lent.).

2.5 lentelė. Smurto aukoms suteiktos pagalbos rūšys (2015 m.)³⁸

Pagalbos rūšis	asmenys	kartai
Kompleksinė pagalba suteikta	138	157
Informavimas-konsultavimas	76	81
Teisinė pagalba	28	39
Tarpininkavimas vaiko teisių apsaugos institucijoje	7	7
Tarpininkavimas teisėsaugos institucijoje	8	22
Kita pagalba	8	8

³⁶ Moterų krizių centro duomenys

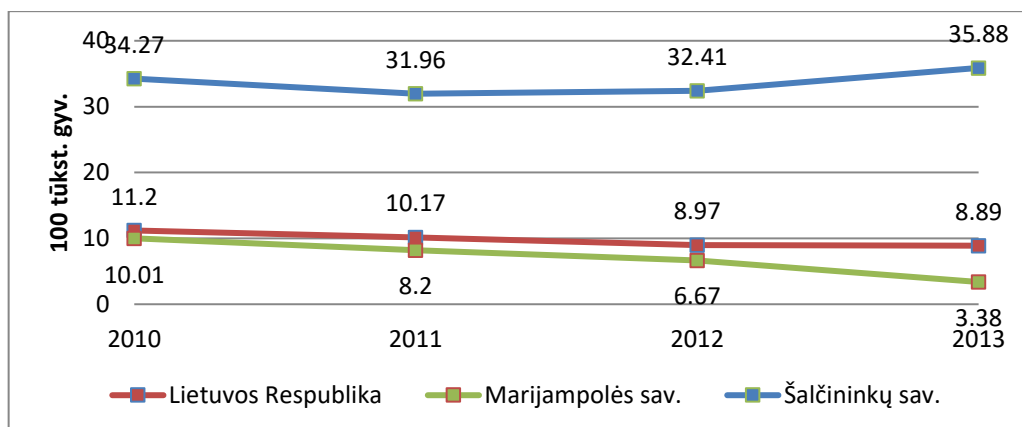
³⁷ VTAS ataskaitų skiltis <http://vitros.spis.lt:8080/vtas.html>

³⁸ Moterų krizių centro duomenys

Nurodoma, kad tokios pagalbos poreikis yra didesnis, nes ne visi asmenys sutinka dalyvauti pagalbos teikimo programoje per Policijos komisariata, atsisako teikti informaciją, bendradarbiauti. Pagalba 2015 m. suteikta 83 proc. užregistruotų atvejų, kiti pagalbos siūlymą atmetė, tačiau šis rodiklis yra išaugęs nuo 2013 m., kai iš visų 657 smurto artimoje aplinkoje atvejų (519 – per policijos komisariatus, 138 kreipėsi patys) net 40 proc. atsisakė pagalbos.

Tradiciškai laikoma, kad vyrai dažniau yra smurtautojai nei smurto aukos (tą patvirtina ir statistiniai duomenys), tačiau smurtautojai taip pat atsiduria socialinėje atskirtyje, kaip ir jų aukos. 2013 m. Marijampolėje buvo įsteigtas „Marijampolės apskrities vyrų krizių centras“, kurio darbuotojai ir savanoriai dirba su vyrų ir moterų grupėmis pagal Danijos smurtinio elgesio keitimo metodikos adaptuotą programą, bei „Duluth“ modelį (taikomą Amerikoje ir Kanadoje). Vyrų krizių centras bendradarbiauja su Probacijos tarnyba – 2015 m. dirbo su 52 vyrais, kurie buvo nukreipti per šią įstaigą, 3 vyrai į krizių centrą kreipėsi patys.

Gyventojai, patiriantys socialinę atskirtį dažnai priklauso ne vienai rizikos grupei, labai dažnai be kitų problemų jų gyvenimuose viena ar kita forma figūruoja alkoholizmas, kitų psichotropinių medžiagų vartojimas. Nors Marijampolės savivaldybėje kai kurie alkoholio problemas atspindintys rodikliai yra mažesni nei šalyje ar kai kuriose kitose savivaldybėse (pvz. mirtingumas nuo apsinuodijimų alkoholiu) (žr. 2.7 pav.), tačiau ši problema egzistuoja ir ji nėra pakankamai efektyviai sprendžiama (vis dar 30 proc. vaikų paaimami iš šeimų dėl alkoholio vartojimo problemų). (B14)

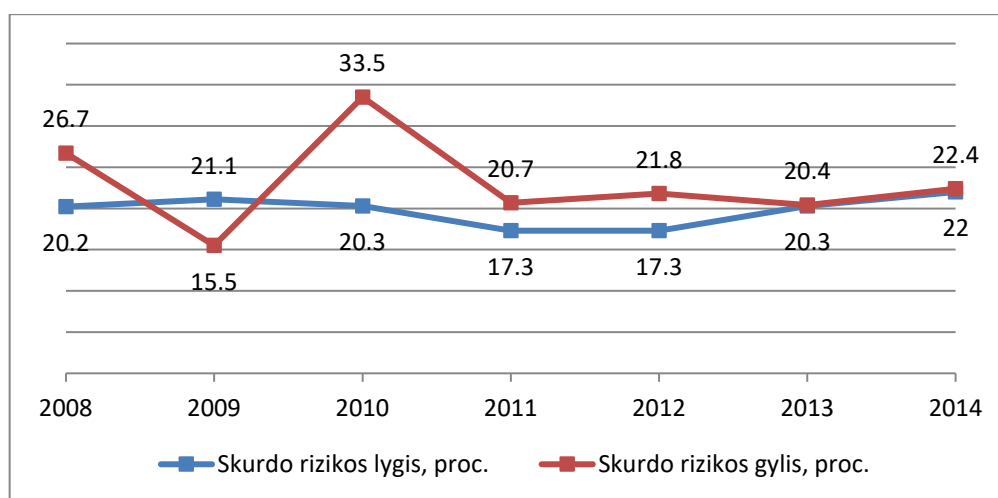
2.7 pav. Mirtingumas dėl apsinuodijimo alkoholiu³⁹

Priklausomybės nuo alkoholio ir kitų medžiagų problemos paliečia ne tik pačius asmenis, tačiau ir jų šeimos narius. Priklausomų asmenų artimiesiems būdinga netiesioginė priklausomybė (kopriklausomybė), pasireiškianti kaip atviros jausmų raiškos stoka, sveikų ribų santykiuose nebuvimas ir įgalinantis elgesys (dangstantis arba švelninantis priklausomo elgesio sąlygotas

³⁹ MSVSB ataskaita <http://www.marijampolesvsb.lt/files/445/2014%20m.%20MSVSB%20ataskaita.doc>

pasekmes) „padeda“ priklausomiems žmonėms sirgti. Pagalba priklausomiems asmenims ir jų šeimos nariams gali būti efektyviai teikiama bendruomenine forma.

Nemažai šeimų ir vaikų patiria socialinę atskirtį dėl gyvenimo skurde ar arti skurdo rizikos ribos. Statistikos departamento duomenimis, Lietuvos miestuose (išskyrus didžiuosius miestus), kuriems priskiriamas ir Marijampolės miestas, skurdo rizikos lygis – gyventojų, esančių žemiau skurdo rizikos ribos, dalis – turi augimo tendenciją ir 2014 m. sudarė 22 proc. šių miestų gyventojų (B15). Skurdo rizikos gylis, parodantis, kiek vidutiniškai skurstančiųjų pajamos yra mažesnės už skurdo rizikos ribą, 2014 m. siekė 22,4 proc. ir demonstruoja augimo tendenciją nuo 2011 m. (žr. 2.8 pav.).

2.8 pav. Skurdo rizikos lygis ir gylis Lietuvos miestuose (išskyrus didžiuosius) (2008-2015 m.)⁴⁰

Nepasiturinčių gyventojų apimtis Marijampolės savivaldybėje atspindi ir Piniginės socialinės paramos gavėjų skaičiaus pokyčiai. Šie skaičiai yra mažėjantys – socialinę pašalpą 2015 m. gavo 2359 asmenys, kai 2011 tokių buvo 6289 (t.y. sumažėjo 62 proc.). Mažėja ir kiti piniginės socialinės paramos teikimo rodikliai (žr. 2.6 lent.).

2.6 lentelė. Socialinės paramos gavėjų skaičius Marijampolės savivaldybėje (2011-2015 m.)⁴¹

Rodikliai	2011	2012	2013	2014	2015
Socialinės pašalpos gavėjai	6289	6609	2852	3604	2359
Piniginė parama socialiai remtiniams asmenims	293	245	267	327	347
Būsto šildymo kompensacijų gavėjų skaičius	4521	4617	4207	3443	2624
Parama mokinio reikmenims įsigyti	2672	2052	1607	1171	944

Socialinės pašalpos gavėjų skaičius tenkantis tūkstančiui gyventojų taip pat mažėja, kaip ir kitose savivaldybėse ir išlieka mažiausias (žr. 2.7 lent.).

2.7 lentelė. Socialinės pašalpos gavėjų skaičius 1000-iui gyventojų⁴²

⁴⁰ <http://osp.stat.gov.lt/temines-lenteles12>

⁴¹ VTAS ataskaitų skiltis <http://vitrinos.spis.lt:8080/vtas.html>

	2011	2012	2013	2014	2015
Marijampolės sav.	51,29	51,95	43,29	28,56	21,22
Kalvarijos sav.	123,89	144,89	133,66	105,45	94,22
Šakių r. sav.	89,39	112,45	100,27	78,92	67,1
Kazlų Rūdos sav.	70,5	91,56	87,32	68,58	57,14
Vilkaviškio r. sav.	99,63	124,93	108,48	83,78	70,94
Lietuva	73,00	74,27	64,24	47,78	-

Iš dalies tai paaiškinama piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams teikimo funkcijos perdavimu savivaldybėms vykdyti savarankiškai, sugriežtinant kriterijus, pagal kuriuos asmenys ir šeimos priskiriami socialiai remtiniems, bei įvedus privalomus reikalavimus, pvz. registravimąsi darbo biržoje ir darbo paiešką. Tokiu būdu sumažėjo piktnaudžiavimas pinigine parama, tačiau atsirado neįvertintas skaičius asmenų ir šeimų, kurių pajamos mažėjo negaunant pašalpų ir kompensacijų.

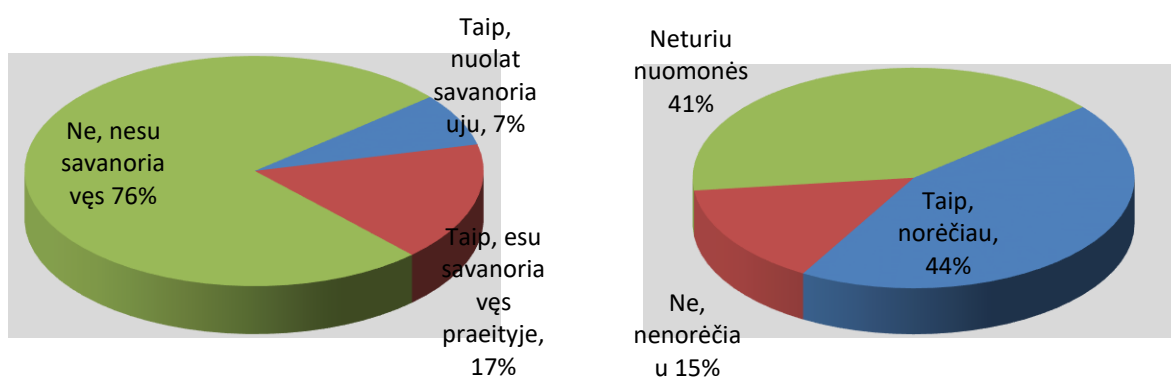
Bendraujant su nevyriausybinėmis organizacijomis, veikiančiomis socialinės atskirties mažinimo srityje Marijampolės mieste, daug kartų buvo pabrėžiama, kad labai trūksta savanoriaujančių asmenų. Apie savanoriaujančius asmenis dažniausiai buvo nurodoma, kad tai yra neįgalųjų šeimos nariai arba patys neįgalieji, kitų organizacijų darbuotojai savanoriaujantys tose organizacijose laisvu laiku arba studentai, atliekantys socialinio darbo praktikas. Dažniausiai savanoriaujama pagal žodinius susitarimus, neprisiimant įsipareigojimų organizacijai (žr. 2 priedas). Apie savanoriško darbo sutartis informaciją pateikia vaikų dienos centrai, kadangi pagal tokias sutartis dirba jų vadovai, 10 savanoriško darbo sutarčių teigia sudarę Gailsestingumo namai „Samarija“ (įskaitant vadovę, socialines darbuotojas ir buvusius, pasveikusius priklausomus asmenis), 2 savanoriško darbo sutartis su išorės savanoriais turi nefrologinių ligonių klubas „Gyvastis“. Maltos ordino pagalbos Lietuvai tarnyba nurodo, kad šioje organizacijoje savanoriauja 10 jaunųjų, 6 „vyresnieji“ maltiečiai, kasmet prisijungia 2-4 studentai-praktikantai, organizacija A. C. Patria atsiunčia keletą savanorių per metus. Dar 10-15 savanorių, su kuriais sutartys sudaromos esant poreikiui, nurodo turintis Vilkaviškio vyskupijos Caritas. Vyrų krizių centre paprastai paslaugas teikia 2 psichologai, kurie dirba savanoriškais pagrindais ir dažnai keičiasi. Kitos organizacijos, nurodo, kad savanorių ieško, kai atsiranda poreikis konkretiems projektams ar darbams, tačiau sutarčių su jais nesudaro (B16).

Rengiant strategiją buvo atlikta gyventojų apklausa, kuria buvo siekiama išsiaiškinti Marijampolės miesto VVG teritorijos gyventojų nuomonę apie socialinę atskirtį mieste ir jos mažinimo galimybes per savanorystę.

⁴²<http://db1.stat.gov.lt/statbank/selectvarval/saveselections.asp?MainTable=M3160701&PLanguage=0&TableStyle=&Buttons=&PXSID=4022&IQY=&TC=&ST=ST&rvar0=&rvar1=&rvar2=&rvar3=&rvar4=&rvar5=&rvar6=&rvar7=&rvar8=&rvar9=&rvar10=&rvar11=&rvar12=&rvar13=&rvar14=>

Respondentų buvo klausiama, kokios gyventojų grupės patiria didžiausią socialinę atskirtį Marijampolės mieste. Dauguma respondentų nurodė, kad didžiausią socialinę atskirtį patiria pensinio amžiaus asmenys (22,2 proc. respondentų) ir socialinės rizikos vaikai bei paaugliai (18,5 proc. respondentų), šiek tiek mažesnę – socialinės rizikos šeimos ir neįgalieji (po 16,7 proc.), dar mažesnę – sergantys priklausomybės ligomis (9,3 proc. respondentų) ir nuteistieji, grįžtantys iš įkalinimo įstaigos (5,6 proc. respondentų) (žr. 4 priedo 1 pav.). Respondentų nuomone, Marijampolės mieste socialinę atskirtį patiriantiems žmonėms labiausiai trūksta socialinių įgūdžių ugdymo paslaugų socialinės rizikos šeimoms (12 proc. resp.) ir savipagalbos grupių priklausomybėmis sergantiems asmenims paslaugų (9,6 proc. resp.) (žr. 4 priedo 2 pav.). taip pat nurodoma, kad trūksta pagalbos namuose (neįgaliesiems, vyresnio amžiaus žmonėms) paslaugų, bendravimo, savipagalbos grupių, sociokultūrinių paslaugų, užimtumo organizavimo socialinės rizikos šeimoms, vaikams (po 8,8 proc. resp.).

Išanalizavus Marijampolės miesto VVG teritorijos gyventojų apklausos respondentų atsakymus apie savanorystės padėtį ir perspektyvas mieste, paaiškėjo, kad 76 proc. respondentų niekada nėra savanoriavę (žr. 2.15 pav.) (B17).

2.9 pav. Respondentų savanoriavimo patirtis ir perspektyvos

Nuolatos savanoriauja tik 7 proc. respondentų, 17 proc. yra savanoriavę praeityje. Iš atsakiusių į apklausos klausimus respondentų 44 proc. teigia norintys savanoriauti Marijampolės mieste (A5), 15 proc. teigia nenorintys savanoriauti. 41 proc. nuomonės neturi, tai gali reikšti, kad jiems trūksta informacijos apie savanorystės galimybes, vietas ir organizacijas, kuriose galima savanoriauti, paslaugas, kurias gali teikti savanoriai. 12,7 proc. respondentų nurodo, kad savanoriai galėtų teikti sociokultūrines, užimtumo organizavimo paslaugas vyresnio amžiaus žmonėms. Po 11,9 proc. respondentų mano, kad savanoriai galėtų teikti pagalbos namuose paslaugas neįgaliesiems, vyresnio amžiaus asmenims, bendravimo, savipagalbos grupių organizavimo socialinės rizikos šeimoms ir vaikams paslaugas. 7,9 proc. respondentų teigimu, savanoriai galėtų dalyvauti ugdant socialinius įgūdžius socialinės rizikos šeimoms ir vaikams, po 7,1 proc. respondentų mano, kad savanoriai galėtų

padėti dienos centruose vyresnio amžiaus žmonėms, organizuoti sociokultūrinės veiklas ir užimtumą socialinės rizikos vaikams ir šeimoms (žr. 4 priedo 3 pav.).

Daugiausiai respondentų linkę savanoriauti organizuojant bendravimo ir savipagalbos grupes socialinės rizikos šeimoms ir vaikams (11,7 proc. resp.), vaikų dienos centruose, ugdant socialinius įgūdžius šeimose, organizuojant sociokultūrinės ir užimtumo veiklas vyresnio amžiaus žmonėms (po 9 proc. resp.), dienos centruose vyresnio amžiaus žmonėms ir organizuojant sociokultūrinės bei užimtumo paslaugas socialinės rizikos šeimoms ir vaikams (po 8,1 proc. resp.) (žr. 4 priedo 4 pav.).

2.2. Nuteistieji

Marijampolės miesto teritorijoje yra įsikūrę Marijampolės pataisos namai – Kalėjimų departamentui prie LR teisingumo ministerijos pavaldi valstybės biudžetinė įstaiga, kurios veiklos sritis yra terminuoto laisvės atėmimo ir arešto bausmių, paskirtų įsiteisėjusiais teismo nuosprendžiais, vykdymo užtikrinimas. Kasmet šią įstaiga palieka daug bausmę atlikusių ar lygtinai paleistų asmenų, kurių dalis potencialiai lieka gyventi Marijampolėje, kadangi neturi nuolatinės gyvenamosios vietos, yra nutraukę santuokas, ryšius su artimaisiais (B18). 2012 m. lygtinai buvo paleisti 160, 2013 m. – 246, 2014 m. – 230 asmenų. Kalėjimų departamento⁴³ duomenimis, 2014 m. buvo rengiamasi paleisti laisvėn 728 asmenis, apie kuriuos buvo išsiųsti pranešimai artimiesiems, įstaigoms ir pan., 71 proc. jų buvo gautas teigiamas atsakymas dėl paleidžiamų asmenų priėmimo gyventi (2013 m. gauta 74 proc. teigiamų atsakymų iš 612 pranešimų apie paleidžiamus asmenis), į nakvynės namus ar kitas globos įstaigas buvo pasiųsti 42 laisvės atėmimo vietą paliekantys asmenys (2013 m. – 55).

Asmenų, grįžusių iš įkalinimo institucijų, socialinė atskirtis yra aktuali problema, kadangi visuomenėje ji asocijuojama su neigiamais reiškinais. Laikas, praleistas laisvės atėmimo vietoje, daro didelę neigiamą įtaką nuteistojo asmenybei – pasikeičia jo požiūriai, interesai, poreikiai, asmeninės nuostatos, neskatinamas savarankiškumas, prarandami ir nebekuriami asmeniniai tikslai. Neigiama įkalinimo institucijoje įgyta patirtis, socialinių ryšių praradimas, priešiškos visuomenės nuostatos, optimalių institucijų veiksmų trūkumas laisvės atėmimo bausmę atlikusių asmenų atžvilgiu, rodo, kad asmenys, grįžę iš įkalinimo institucijų, yra socialinės atskirties grupė.

Nemaža dalis nuteistųjų, paleistų iš laisvės atėmimo vietų prieš terminą, yra linkę nusikalsti, vėl patenka į kalinimo įstaigas. Sunkumų sudaro ir tai, kad į Marijampolės pataisos namus patenka vis daugiau asmenų, neturinčių specialybės ir darbo įgūdžių – 44 proc. nuteistųjų 2013 m. ir 2014 m. buvo įgiję tik pagrindinį išsilavinimą, 37 proc. vidurinį, 13 proc. – tik pradinį išsilavinimą (žr. 2.9 lent.). Prie pataisos namų veikianti valstybės įmonė, kuri suteikia nuteistiesiems darbo vietas gaminant įvairius

⁴³Socialinės reabilitacijos tarnybų 2014 m. Veiklos ataskaita
<http://www.kalejimudepartamentas.lt/download/9182/socialines%20reabilitacijos%20suvestine%202014.xlsx>

gaminius, turi pati investuoti į įdarbintų asmenų profesinių įgūdžių mokymą. Esant didelei nuteistųjų kaitai, mokymui skiriamos lėšos neatsiperka, tampa vis sudėtingiau ne tik didinti darbo vietų nuteistiesiems skaičių, bet ir išlaikyti turimas darbo vietas. Dėl šios priežasties Marijampolės pataisos namams sunku savo jėgomis suteikti profesinį mokymą ir darbo vietas kuo daugiau nuteistųjų. (B19).

Nepaisant sunkumų, nuteistųjų socialinė rehabilitacija, užimtumo skatinimas išlieka viena iš prioritetinių Marijampolės pataisos namų veiklos kryptių, nuteistieji įtraukiami į darbinę veiklą įstaigoje ir už jos ribų (2013 m. dirbo 340, 2014 m. – 326 nuteistieji), jiems organizuojamas profesinis rengimas, veikia Marijampolės Suaugusiųjų vidurinės mokyklos filialas, organizuojamos elgesio ir nuostatų korekcijos programos, psichologinės, motyvacinės konsultacijos, praktikos. Galima pastebėti, kad tokių programų ir veiklų Marijampolės pataisos namuose mažėja (2013 m. buvo vykdomos 22 socialinės rehabilitacijos programos, 2014 m. – 13, jose dalyvavo atitinkamai 346 ir 262 asmenys) (žr. 2.8 lent.) (B20), tačiau yra nuteistųjų, užsiimančių individualia, kūrybine ar kita veikla (A6).

2.8 lentelė. Marijampolės pataisos namų nuteistųjų duomenys^{44, 45}

Duomenų pavadinimas	Lietuvoje		
	2014	2013	2014
Istaigoje atliekantys bausmę asmenys:	7249	1197	1171
su aukštoju universitetiniu išsilavinimu	110	6	6
su aukštoju neuniversitetiniu išsilavinimu	64	4	0
su aukštesnioju išsilavinimu	300	53	48
su viduriniu išsilavinimu	2649	443	439
su pagrindiniu išsilavinimu	2575	529	517
su pradiniu išsilavinimu	1462	157	156
be išsilavinimo	89	5	5
Istaigoje vykdomos nuteistųjų socialinės rehabilitacijos programos	-	22	13
dalyvaujančių asmenų sk., išskyrus dalyvaujančius privalomose programose	4902	346	262
Organizuoti užsiėmimai doroviniiais, teisiniais bei ekonominiais klausimais	3559	176	60
Visuomeninių ir religinių organizacijų suteikta praktinė pagalba (atvejai)	2790	445	430
Besimokantys, iš jų:	2655	465	459
bendrojo lavinimo mokykloje, konsultaciniame punkte	1338	223	213
profesinėje mokykloje	1308	242	246
aukštojo mokslo įstaigoje	9	0	0
Gavę mokslo baigimo pažymėjimus (diplomas):	1584	252	263
vidurinio išsilavinimo	188	10	16
pagrindinio išsilavinimo	191	30	27
profesinės mokyklos	1205	212	220
Įdarbintų nuteistųjų skaičius	2164	340	326
valstybės įmonėse prie pataisos namų	1210	207	197
ūkio darbuose	954	133	129
Nuteistųjų, užsiimančių individualia darbine, kūrybine ar kita veikla skaičius	287	22	25

Siekiant formuoti palankesnę visuomenės ir potencialių darbdavių požiūrį į nuteistuosius, pagal trišalę sutartį tarp Marijampolės pataisos namų, VĮ prie Marijampolės pataisos namų ir UAB „Arvi

⁴⁴ Socialinės rehabilitacijos tarnybų 2014 m. Veiklos ataskaita <http://www.kalejimudepartamentas.lt/download/9182/socialines%20reabilitacijos%20suvestine%202014.xlsx>

⁴⁵ Socialinės rehabilitacijos tarnybų 2013 m. Veiklos ataskaita <http://www.kaldep.lt/download/3875/socialines%20reabilitacijos%20suvestine%202013.pdf>

cukrus“ nuteistieji 2014 m. 1-ame ketvirtyje dirbo cukraus fabrike. Šio projekto įgyvendinimo metu dirbo 379 nuteistieji, kai 2013 m. I ketvirtyje dirbančių nuteistųjų buvo 233. Tokias iniciatyvas, kaip ir iniciatyvas dėl nuteistųjų savanoriško visuomenei naudingo darbo, tikslingo profesinio rengimo, tarpininkavimo įdarbinant bausmę atlikusius asmenis, Marijampolės pataisos namai siekia tęsti, kad būtų formuojamas palankesnis visuomenės ir potencialių darbdavių požiūris į nuteistuosius ir taip mažinama jų socialinė atskirtis išėjus iš įkalinimo vietos⁴⁶.

2.3. Bedarbiai ir aktyviai darbo rinkoje nedalyvaujantys asmenys

Vertinant bendrą nedarbo ir užimtumo lygių rodiklių atspindimą situaciją, Marijampolės miesto VVG teritorija iš kitų apskrities miestų išsiskiria geresniais arba lygiais šalies vidurkiui rodikliais.

Užimtumo lygis skaičiuojamas įvertinant užimtųjų procentinę dalį nuo visų darbingo amžiaus gyventojų. Šis rodiklis Marijampolės savivaldybėje yra 1,5 proc. punkto mažesnis už Lietuvos rodiklį (B21), tačiau 5 proc. punktais didesnis už apskrities rodiklį. Didžiausias užimtumo lygis Marijampolės apskrityje yra Kazlų Rūdos savivaldybėje (9,8 proc. punkto didesnis nei Marijampolėje), o mažiausias Šakių r. savivaldybėje (13,9 proc. punkto mažesnis nei Marijampolėje) (žr. 2.9 lent.).

2.9 lentelė. Užimtumo lygis pagal administracinę teritoriją, 2014 m.⁴⁷

Administracinė teritorija	Gyventojų skaičius	Darbingo amžiaus gyventojų skaičius	Užimti gyventojai	Užimtumo lygis	Užimtųjų skaičius 1000 gyv.
Lietuvos Respublika	2943472	1820517	1319000	72,5	448,11
Marijampolės apsk.	154084	94104	62100	66,0	403,03
Kalvarijos sav.	11635	6999	4900	70,0	421,14
Marijampolės sav.	58695	37055	26300	71,0	448,08
Kazlų Rūdos sav.	12638	7552	6100	80,8	482,67
Šakių sav.	30852	18400	10500	57,1	340,33
Vilkaviškio sav.	40258	24098	14400	59,8	357,69

Užimtųjų skaičius, tenkantis 1000 gyventojų, dar kartą patvirtina, kad Marijampolės savivaldybėje užimtumas atitinka Lietuvos vidurkį (Marijampolės savivaldybėje – 448,08, Lietuvoje – 448,11) ir yra vienas iš didesnių Marijampolės apskrityje, tačiau Kazlų Rūdos savivaldybės, kurioje užimtumo rodikliai yra didesni (482,67), pavyzdys atskleidžia, kad Marijampolės savivaldybėje taip pat būtina diegti priemones, skatinančias užimtumo lygio ir užimtųjų skaičiaus didėjimą, kadangi vis dar išlieka 30 proc. nedirbančių darbingo amžiaus gyventojų.

⁴⁶ Marijampolės pataisos namų direktoriaus ataskaita už 2014 m. I-ą ketvirtį http://www.kaldep.lt/download/5068/firminis_direktorius%20veiklos%20rodikliai_2014_03.doc

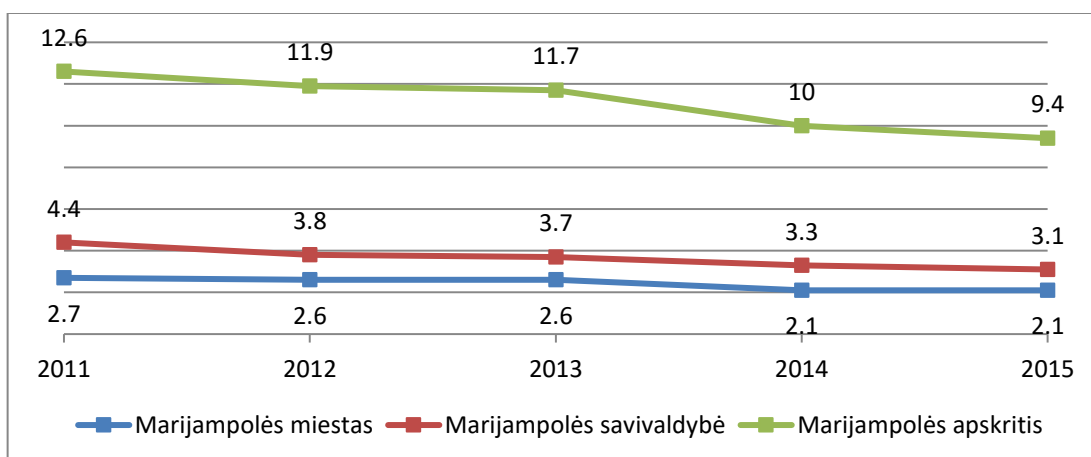
⁴⁷ <http://db1.stat.gov.lt/statbank/selectvarval/saveselections.asp?MainTable=M3031011&PLanguage=0&TableStyle=&Buttons=&PXSId=3790&IQY=&TC=&ST=ST&rvar0=&rvar1=&rvar2=&rvar3=&rvar4=&rvar5=&rvar6=&rvar7=&rvar8=&rvar9=&rvar10=&rvar11=&rvar12=&rvar13=&rvar14=>

Marijampolės teritorinės darbo biržos 2015 m. gruodžio mėn. duomenimis Marijampolės mieste registruotų bedarbių dalis nuo darbingo amžiaus gyventojų (registruotas nedarbas) žemesnis už šalies vidurkį (žr. 2.10 lent.).

2.10 lentelė. Nedarbas pagal administracinę teritoriją, 2015 m.⁴⁸

Teritorija	Registruotų bedarbių dalis nuo darbingo amžiaus gyventojų, proc.	
	2015 m. gruodžio mėn.	2015 m. vidurkis
Lietuvos Respublika	9	8,73
Marijampolės TDB teritorija	10,7	10,29
Šakių r. savivaldybė	11,3	10,69
Šakių seniūnija su miestu	9,2	8,6
Vilkaviškio miestas	9,5	9,09
Kalvarijos seniūnija su miestu	14,7	13,86
Kazlų Rūdos seniūnija su miestu	9,8	9,97
Marijampolės miestas	8,3	7,75

Marijampolės darbo biržos ir Statistikos departamento pateikiamais duomenimis, Marijampolės mieste 2015 m. gruodžio mėnesį buvo registruota 2,1 tūkst. bedarbių (tai yra toks pats skaičius kaip ir 2014 m. pabaigoje). Per tą patį laikotarpį Marijampolės apskrityje ir savivaldybėje bedarbių skaičius mažėjo 6 proc. (žr. 2.10 pav.).

2.10 pav. Registruotų bedarbių skaičius metų pabaigoje (tūkst.)⁴⁹

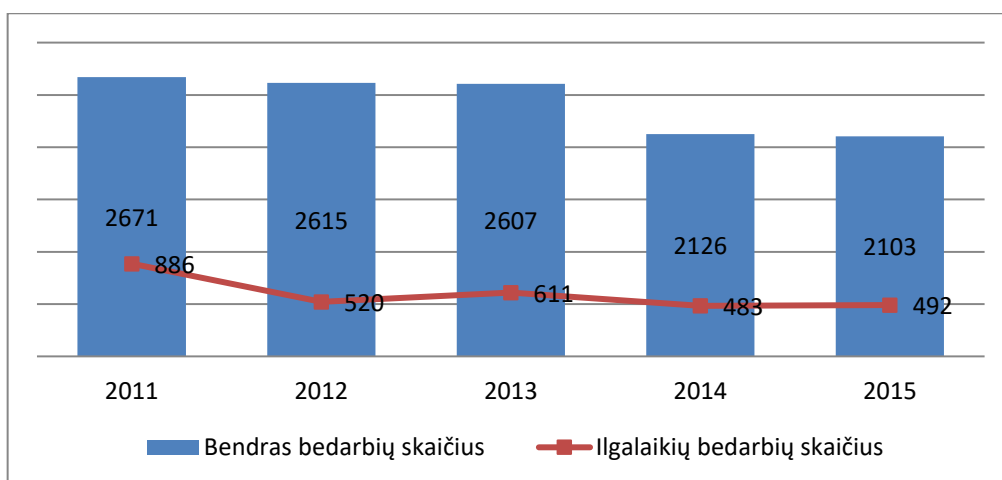
Per ilgesnį laikotarpį Marijampolės mieste stebimos bedarbių skaičiaus mažėjimo tendencijos (2015 m. registruota 22 proc. mažiau bedarbių nei 2011 m.). Iš bendro bedarbių skaičiaus 23 proc. 2015 m. sudarė ilgalaikiai bedarbiai (492 asmenys iš 2103). Ilgalaikių bedarbių skaičius nuo 2011 m. taip pat yra sumažėjęs (net 55 proc.) (žr. 2.11 pav.).

⁴⁸

Marijampolės teritorinės darbo biržos duomenys

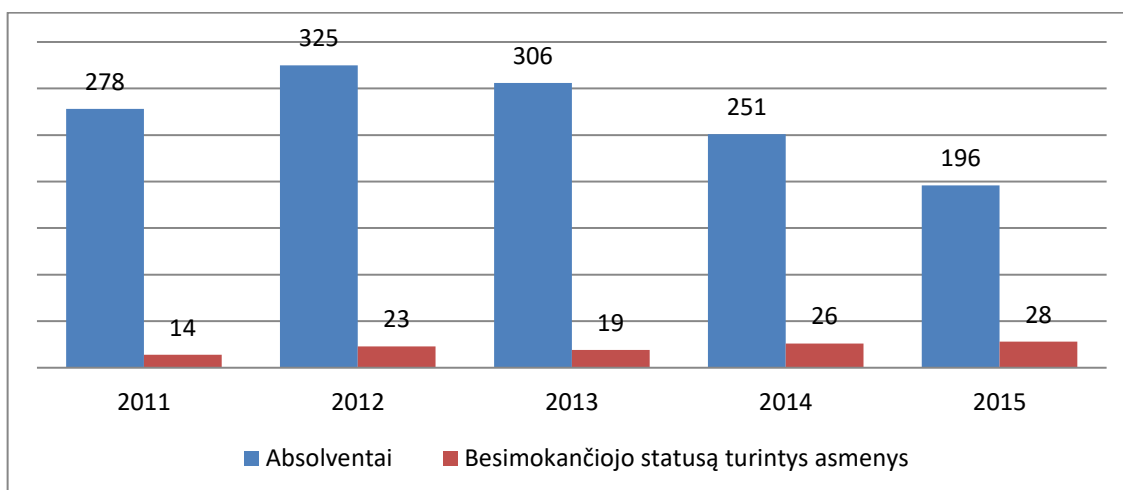
⁴⁹

Marijampolės darbo biržos Darbo išteklių skyriaus inf.

2.11 pav. Bedarbių ir ilgalaikių bedarbių skaičiaus Marijampolės mieste kaita (2011-2015 m.)⁵⁰

Marijampolės darbo biržos duomenimis per 2015 m. užsiregistravo iš viso 3655 Marijampolės miesto gyventojai (t.y. 9 proc. daugiau nei 2011 ir 4 proc. daugiau nei 2014 m.). Iš užsiregistravusių 2015 m. 169 buvo mokslo įstaigų absolventai. Besiregistruojančių absolventų skaičius nuo 2011 m. mažėja (nuo 2011 m. absolventų skaičius sumažėjęs 29 proc., nuo 2012 m. net 39 proc.), lyginant su 2014 m. šis skaičius yra sumažėjęs 21 proc. (A7) Asmenims, besimokantiems mokymo įstaigose, ir užsiregistravusiems Darbo biržoje, suteikiamas besimokančiojo ir darbo ieškančio asmens statusas, jiems netaikomos aktyvios darbo rinkos politikos priemonės. Besimokančiųjų asmenų, kurių gyvenama vieta deklaruojama Marijampolės mieste, teritorinė darbo birža 2015 m. užregistravo 28. Šių asmenų skaičius auga (2011 m. jų buvo 14, 2014 m. – 26) (žr. 2.12 pav.).(B22)

2.12 pav. Absolventų ir besimokančių darbo biržoje registruotų asmenų Marijampolės mieste kaita (2011-2015 m.)⁵¹

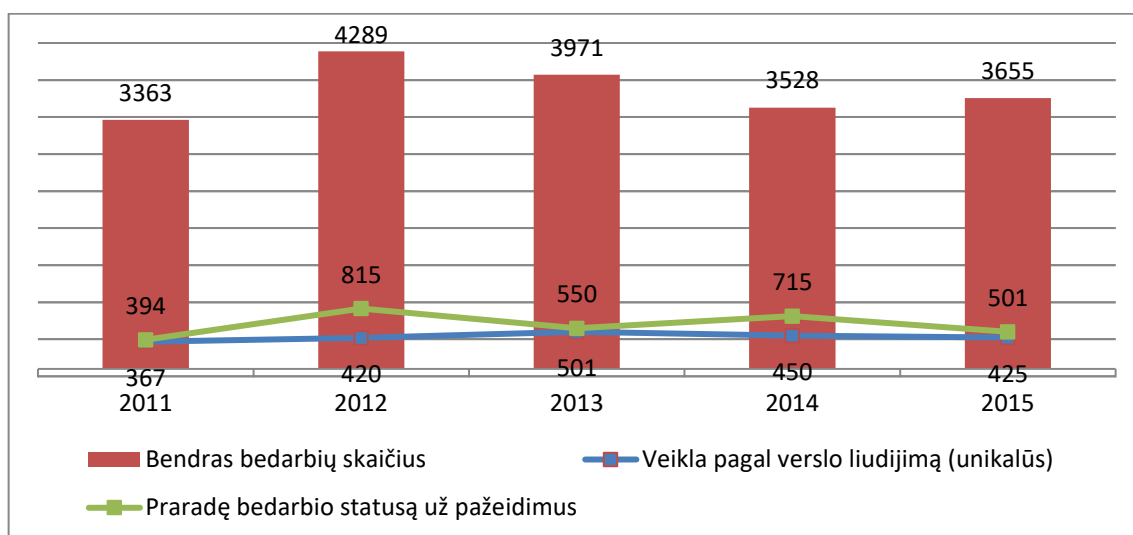
⁵⁰

Marijampolės darbo biržos Darbo išteklių skyriaus inf.
 Marijampolės darbo biržos Darbo išteklių skyriaus inf.

⁵¹

Tai, kad registruojantis didesniai bedarbių skaičiui, metų pabaigoje jų bendras skaičius mažėja, rodo, kad darbo rinkos priemonės taikomos vis efektyviau. Mažėja besiregistruojančių absolventų skaičius, tačiau auga besimokančiojo statusą turinčių bedarbių, kas atskleidžia, kad studentai ir moksleiviai jau iš anksto ruošiasi aktyviems veiksams darbo rinkoje.

Dalis asmenų, kurie aktyvios darbo rinkos politikos priemonėmis gali pasinaudoti ieškodami darbo, persikvalifikuodami, įgydami praktinius įgūdžius, to nepadaro, nes praranda bedarbio statusą dėl įvairių pažeidimų. Tokių asmenų 2015 metais buvo 501 (t.y. 13,7 proc. nuo 2015 m. užsiregistravusių bedarbių) (žr. 2.13 pav.). Kasmet šis skaičius svyruoja, priežastys, dėl kurių prarandamas bedarbio statusas nėra nustatomos ir detalizuojamos. Dalis bedarbių pradeda savarankišką veiklą, įsigiję verslo liudijimą iki 6 mėnesių laikotarpiui. Darbo biržos duomenimis, 2015 m. tokių asmenų buvo 425, mažiau nei 2014 m. (kai verslo liudijimus įsigijo 450 asmenų) ir 2013 m. (kai verslo liudijimus įsigijo 501 asmuo) (žr. 2.13 pav.).

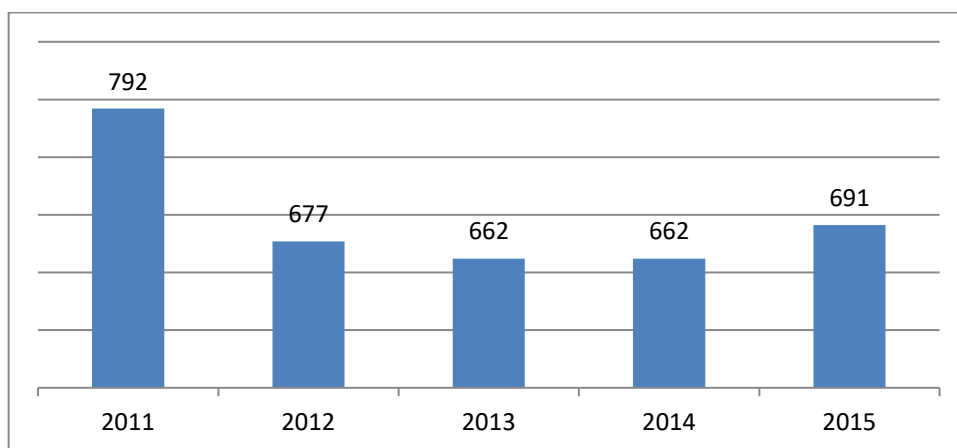
2.13 pav. Bedarbių, praradusių bedarbio statusą, įsigijusių verslo liudijimus bedarbių kaita (per metus) (2011-2015 m.)⁵²

2015 m. rugpjūčio 1 d. Marijampolės teritorinėje darbo biržoje buvo registruota 1740 bedarbių iki 29 m. amžiaus (18,8 proc. nuo bendro bedarbių sk.). Apskritis jaunimo iki 29 m. amžiaus nedarbo lygis – 6,0 proc. Marijampolės darbo biržos 2015 m. atliktos apklausos rezultatai atskleidė, kad jaunimas sunkiau įsidarbina dėl patirties neturėjimo, mažo teritorinio judumo (beveik kas trečias jaunas žmogus darbo ieško arti namų), didelių darbo užmokesčio lūkesčių (kas ketvirto jauno asmens netenkina siūlomas darbo užmokestis). Vis dėlto, papildomoje veikloje nerandantys darbo jaunuoliai dalyvauja vangiai – niekur nedalyvavo 57 proc. apklaustų jaunų bedarbių, 34 proc. nurodė atlikę

⁵² Marijampolės darbo biržos Darbo išteklių skyriaus inf.

praktiką, tik 14 proc. – savanoriavę. 78 proc. šio tyrimo respondentų ieško nuolatinio darbo, 6 proc. planuoja pradėti savo verslą⁵³.

Neaktyviais darbo rinkoje laikomi ir tėvai, auginantys vaikus iki trejų metų, išėję vaikų auginimo atostogų. Po šių atostogų asmenys neretai nebeprisitaiko darbo vietoje, netenka darbo, praranda kvalifikaciją, dėl specifinių apribojimų negali dalyvauti aktyvios darbo rinkos politikos priemonėse (neturi kur ir su kuo palikti mažamečių vaikų, negauna darželių, neišgali samdyti auklių, ir t.t.). Augindami vaikus iki 2 metų, tėvai gauna motinystės (tėvystės) pašalpą. Šios pašalpos gavėjai gali būti priskiriami aktyviai darbo rinkoje nedalyvaujantiems. Sodros duomenimis, Marijampolės savivaldybėje 2015 m. motinystės (tėvystės) pašalpas gavo 691 asmuo (B23) (nuo 2014 m. šis skaičius auga, tačiau lyginant su 2011 m. motinystės (tėvystės) pašalpos gavėjų skaičius yra sumažėjęs) (žr. 2.14 pav.).

2.14 pav. Motinystės (tėvystės) pašalpų gavėjų skaičius Marijampolės savivaldybėje⁵⁴

Dalis šių asmenų vis dėlto darbo rinkoje dalyvauja aktyviai, kadangi gaudami 40 proc. darbo užmokesčio dydžio pašalpą antrais vaiko auginimo metais, gali tuo pačiu metu ir dirbti, tačiau tuo naudojasi ne visi tėvai dėl jau minėtų priežasčių – praranda kvalifikaciją, nelieta darbo vietos, neturi, kur palikti mažamečių vaikų, t.t.

2.4. Verslo aplinka

Lietuvos Statistikos departamento duomenimis, Marijampolės savivaldybėje 2016 m. pradžioje veikė 1557 ūkio subjektai (1534 – 2015 m. pradžioje) (žr. 2.11 lent.).

⁵³ Jaunų asmenų, abiturientų ir absolventų integravimo į darbo rinką galimybių vertinimas (2015 m.) <https://www.ldb.lt/TDB/Marijampole/DarboRinka/Apklaus%20rezultatai/UserDispForm.aspx?ID=80>

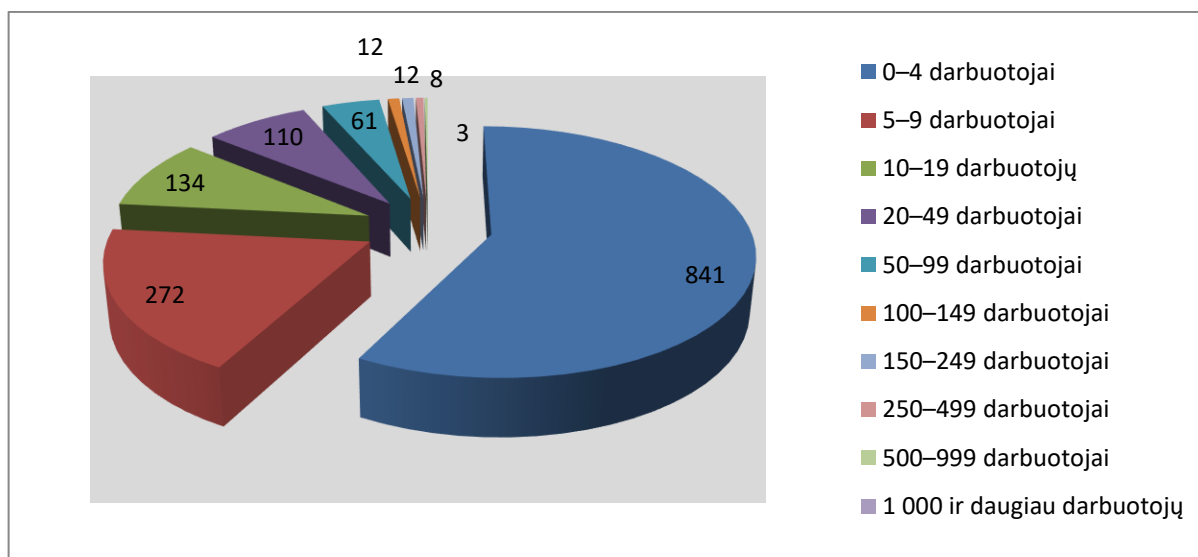
⁵⁴ <http://atvira.sodra.lt/downloads/lt-eur/pasalpos.xlsx>

2.11 lentelė. Veikiančių ūkio subjektų skaičius Marijampolės apskrityje 2009-2015 m.^{55,56}

	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
Marijampolės apsk.	3004	2964	3021	2889	2920	3029	2941
Marijampolės sav.	1527	1 496	1 531	1464	1485	1534	1557
Kalvarijos sav.	145	144	154	142	143	149	134
Vilkaviškio raj. sav.	607	608	602	577	579	598	518
Kazlų Rūdos sav.	242	243	239	223	223	235	243
Šakių raj. sav.	483	473	495	483	490	513	489

Veikiančių ūkio subjektų skaičius Marijampolės savivaldybėje auga - nuo 2012 m. išaugo 6 proc. ir pasiekė bei viršijo 2011 m. lygį, kai veikiančių subjektų buvo daugiausiai (1531). Lyginant su kitomis Marijampolės apskrities savivaldybėmis, šis skaičius be Marijampolės savivaldybės išaugo tik Kazlų Rūdos savivaldybėje, kitose jis mažėja, nors iki 2014 m. augo visose.

Marijampolės savivaldybėje vyrauja smulkios įmonės, kuriose dirba iki 4 darbuotojų, antra pagal dydį įmonių grupė, kuriose dirba 5-9 darbuotojai (žr. 2.14 pav.). Panašus įmonių pasiskirstymas yra visoje Lietuvoje ir Marijampolės apskrityje.

2.15 pav. Įmonės pagal darbuotojų skaičių Marijampolės savivaldybėje (2015 m. pradžioje)⁵⁷

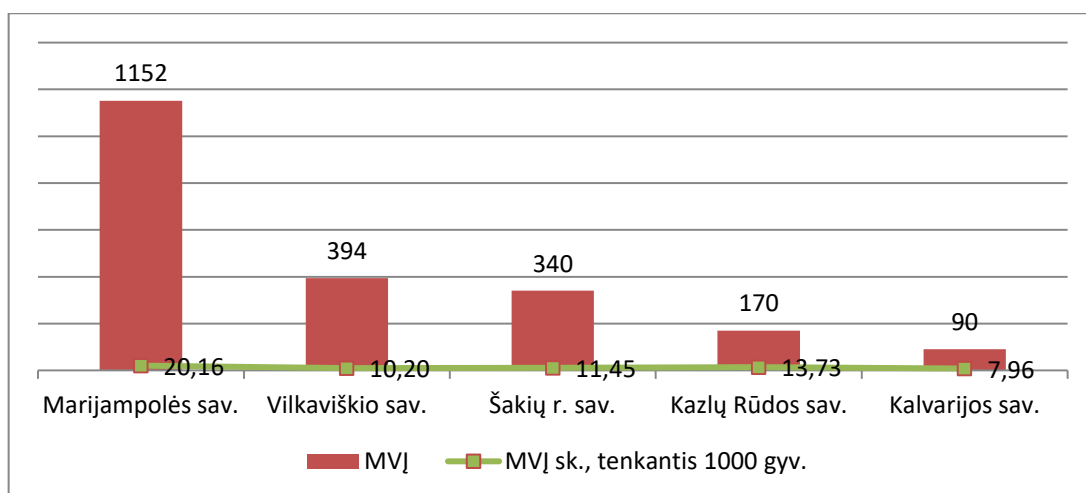
Statistikos departamento duomenimis, Marijampolės savivaldybėje 2016 m. pradžioje iš viso veikė 1152 mažos ir vidutinės įmonės (toliau – MVI), tai sudaro 54 proc. visų Marijampolės apskrityje veikiančių MVI ir 1,4 proc. visos Lietuvos MVI (žr. 2.16 pav.).

⁵⁵ Statistikos departamento inf. <http://db1.stat.gov.lt/statbank/selectvarval/saveselections.asp?MainTable=M4010112&P Language=0&TableStyle=&Buttons=&PXSID=4090&IQY=&TC=&ST=ST&rvar0=&rvar1=&rvar2=&rvar3=&rvar4=&rvar5=&rvar6=&rvar7=&rvar8=&rvar9=&rvar10=&rvar11=&rvar12=&rvar13=&rvar14=>

⁵⁶ <http://osp.stat.gov.lt/web/guest/statistiniu-rodikliu-analize?portletFormName=visualization&hash=860ae623-035b-4623-acaf-994820eef966>

⁵⁷ <http://osp.stat.gov.lt/temines-lenteles46>

2.16 paveikslas. Mažos ir vidutinės įmonės Marijampolės apskrities sav. 2016 m. pradžioje⁵⁸

1000 Marijampolės sav. gyventojų tenka 19,8 veikiančių mažų ir vidutinių įmonių, 25,04 veikiančių įmonių, šis skaičius yra mažesnis už Lietuvos vidurkį (26 veikiančios įmonės 1000 gyv.).

Per 2015 metus Marijampolės savivaldybėje įregistruota 120 naujų juridinių vienetų, iš jų 100 pelno siekiančių (76 uždaros akcinės bendrovės, 20 mažųjų bendrijų, 4 individualios įmonės), 2014 m. įregistruotas 121 juridinis asmuo, iš jų 93 pelno siekiantys (70 uždarytų akcinių bendrovių, 22 mažosios bendrijos, 11 individualių įmonių). 2015 m. buvo registruotos 1279 uždarnosios akcinės bendrovės (2014 m. – 1225), 62 mažosios bendrijos (2014 m. - 43), 766 individualios įmonės (2014 m. - 837) (žr. 2.12 lent.)

2.12 lentelė. Juridinių asmenų skaičius pagal teisinę formą⁵⁹

Juridinis asmuo	2015 m. iš viso	2015 m. įregistruota naujai	2014 m. iš viso	2014 m. įregistruota naujai
Akcinė bendrovė	2	0	3	0
Asociacija	347	12	335	11
Bendrija	219	1	218	0
Biudžetinė įstaiga	70	0	72	0
Individuali įmonė	766	4	837	11
Komanditinė ūkinė bendrija	2	0	2	0
Kooperatinė bendrovė (kooperatyvas)	13	0	15	0
Labdaros ir paramos fondas	10	0	10	0
Mažoji bendrija	62	20	43	22
Profesinė sąjunga ar susivienijimas	30	0	32	1
Religinė bendruomenė ar bendrija	4	0	4	1
Sodininkų bendrija	34	0	35	2
Tikroji ūkinė bendrija	3	0	3	0
Tradicinė religinė bendruomenė ar bendrija	25	1	25	0
Uždaroji akcinė bendrovė	1279	76	1225	70
Užsienio įmonės filialas - juridinis asmuo	1	0	1	0
Užsienio juridinio asmens atstovybė	1	0	1	0
Užsienio juridinio asmens ir kitos organizacijos	1	0	1	0

⁵⁸ <http://osp.stat.gov.lt/web/guest/statistiniu-rodikliu-analize?portletFormName=visualization&hash=45b1eed0-753a-4acd-8afb-5862a8c66ae3>

⁵⁹ <http://www.vmi.lt/cms/juridiniai-asmensys>

Juridinis asmuo	2015 m. iš viso	2015 m. įregistruota naujai	2014 m. iš viso	2014 m. įregistruota naujai
filialas				
Valstybės įmonė	2	0	2	0
Viešoji įstaiga	85	6	79	3
Žemės ūkio bendrovė	21	0	21	0
Iš viso:	4992	120	4978	121

Galima pastebėti, kad keitėsi registruojamų juridinių vienetų formos – 2015 m. registruojama mažiau individualių įmonių ir registre tokios formos juridinių asmenų yra mažiau nei 2014 m., daugiau renkama uždarosios akcinė bendrovės forma, tačiau bendras besiregistruojančių juridinių asmenų skaičius nekinta, o pelno siekiančių vienetų registravimasis nuo 2014 m. yra išaugęs 7 vienetais.

Marijampolės savivaldybėje 2015 m. verslo liudijimus buvo įsigiję 2015 gyventojų. Nuo 2011 m. iki 2015 m. gyventojų, įsigijusių verslo liudijimus, skaičius išaugo 6,5 proc., lyginant su 2014 m. verslo liudijimų 2015 m. įsigyta 6,1 proc. daugiau. Daugiausiai išduodama paslaugų verslo liudijimų, šių liudijimų skaičius kasmet auga (žr. 2.13 lent.).

2.13 lentelė. Informacija apie įsigytus verslo liudijimus⁶⁰

Rodiklis / Metai	2011	2012	2013	2014	2015
Gyventojų skaičius įsigijusių verslo liudijimus	1891	1528	1558	1815	2015
Verslo liudijimų skaičius, iš jų:	2033	1713	1677	1926	2148
Gamybos verslo liudijimai	604	520	454	465	496
Paslaugų verslo liudijimai	1231	1076	1123	1359	1528
Prekybos verslo liudijimai	198	117	100	102	124

Marijampolės savivaldybės gyventojų, įsigijančių verslo liudijimus, skaičius bendrame šalies verslo liudijimų skaičiuje sudaro 2 proc., tai didžiausias rodiklis Marijampolės apskrityje (žr. 2.14 lent.).

2.14 lentelė. Gyventojų, vykdančių veiklą pagal verslo liudijimus tenkančių 1000 gyv. skaičius.^{61,62}

Teritorija / Metai	2013	2014	2015	Pokytis
Vilkaviškio r. sav.	28,77	29,14	29,77	+3,48
Marijampolės sav.	26,19	30,92	34,73	+32,61
Šakių r. sav.	20,48	21,52	21,77	+6,30
Kazlų Rūdos r. sav.	18,21	22,56	22,25	+22,19
Kalvarijos r. sav.	19,61	30,34	32,91	+67,82

Marijampolės savivaldybėje, analizuojamu 2013 – 2015 metų laikotarpiu, pastebimas gyventojų skaičiaus, vykdančių veiklą pagal verslo liudijimus tenkančio 1000 – ui gyventojų, augimas (žr. 2.15

⁶⁰ VMI informacija <http://www.vmi.lt/cms/gyventojai>

⁶¹ Lietuvos statistikos departamentas <http://osp.stat.gov.lt/temines-lenteles19>

⁶² VMI informacija <http://www.vmi.lt/cms/gyventojai>

lent.). Tačiau lyginant su Kalvarijos rajono savivaldybe, Marijampolės savivaldybėje šio skaičiaus pokytis dvigubai mažesnis (B24).

2.15 lentelė. Individualią veiklą vykdančias asmenys 2013-2015 m.⁶³

Asmenys	2013	2014	2015
Fiziniai asmenys, vykdančios individualią veiklą	1 373	1 576	1 646
iš jų jaunuoliai (18-29 m.)	383	467	470
Fiziniai asmenys, įregistravę individualią veiklą	491	485	436
iš jų jaunuoliai (18-29 m.)	186	222	178
Fiziniai asmenys, įsigiję verslo liudijimą	1558	1815	2 015
iš jų jaunuoliai (18-29 m.)	286	327	349

Marijampolės savivaldybės gyventojų, pradėjusių veiklą, pagal individualios veiklos vykdymo pažymą (toliau – IDV) 2015 m. buvo 436, iš viso vykdančių tokią veiklą 2015 m. Marijampolės savivaldybėje buvo 1646. Besiregistruojančių individualią veiklą pagal pažymą Marijampolės savivaldybėje nuo 2013 metų skaičius sumažėjo 11 proc. (B25), o vykdančių ją daugėjo 19,9 proc., kai tuo tarpu Lietuvoje šis skaičius augo 33,67 proc. (palyginimui Vilkaviškio r. sav. augo daugiau nei 28 proc.). Jaunuolių dirbančių pagal verslo liudijimus skaičius nuo 2013 m. augo 22 proc. (Lietuvoje šis rodiklis analizuojamu laikotarpiu padidėjo 15,63 proc.), įregistravusių individualią veiklą 2015 m. jaunuolių skaičius sumažėjo 4 proc. (B26), vykdančių IDV jaunuolių 2015 m. buvo daugiau nei 2013 m. 22,7 proc. (Lietuvoje per tą patį laikotarpį tokių jaunuolių padaugėjo 27,1 proc.) (žr. 2.16 lentelė).

2.16 lentelė. Gyventojų skaičius, vykdančių veiklą pagal IDV tenkančių 1000 – ui gyventojų^{64,65}

Teritorija / Metai	2013	2014	2015	Pokytis
Lietuvos Respublika	24,14	28,76	32,82	+35,96
Vilkaviškio r. sav.	12,13	14,93	16,22	+33,72
Marijampolės sav.	23,08	26,85	28,37	+22,92
Šakių r. sav.	14,17	16,30	18,11	+27,81
Kazlų Rūdos r. sav.	15,94	18,28	21,37	+34,07
Kalvarijos r. sav.	15,96	18,05	17,67	+10,71

Marijampolės savivaldybėje gyventojų vykdančių veiklą pagal IDV skaičius auga, tačiau pastebima, jog lyginant su šalia esančiomis savivaldybėmis, šis pokytis vienas mažiausių (B27). Vilkaviškio rajono savivaldybėje, Kazlų Rūdos rajono savivaldybėje, Šakių rajono savivaldybėje bei visoje Lietuvoje gyventojų skaičiaus, vykdančių veiklą pagal IDV tenkančių 1000 – ui gyventojų, pokytis ženkliai didesnis.

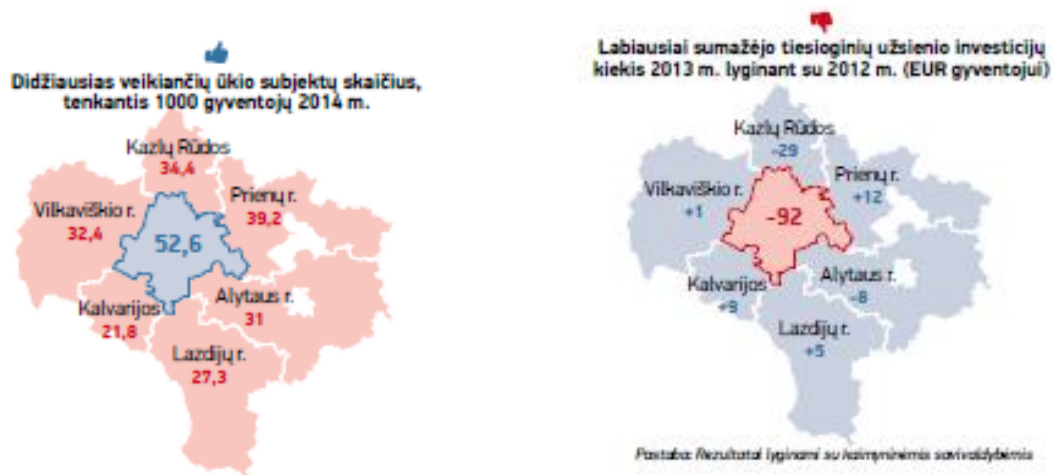
Lietuvos laisvosios rinkos instituto atlikto Lietuvos savivaldybių indekso 2015 tyrimo duomenimis Marijampolės savivaldybė užėmė 10 vietą tarp mažųjų savivaldybių, surinkusi 58 balus iš

⁶³ VMI informacija <http://www.vmi.lt/cms/gyventojai>

⁶⁴ Lietuvos Statistikos departamentas <http://osp.stat.gov.lt/temines-lenteles19>

⁶⁵ VMI informacija <http://www.vmi.lt/cms/gyventojai>

100. Gerai įvertinti rezultatai „Sveikatos ir socialinės rūpybos“ „Administracijos“ ir „Biudžeto“ srityse, tačiau pakankamai prastus įvertinimus gavo „Investicijų ir plėtros“ bei „Mokesčių“ sritys. Visos šios sritys kartu kuria ekonominę laisvę savivaldybėse, todėl galima teigti, kad Marijampolės savivaldybėje yra mažesnis nedarbas arba sąlygos jam mažėti, kuriant palankias sąlygas verslui, mažiau socialinės pašalpos gavėjų, ne taip sparčiai mažėja gyventojų skaičius, nes žmonės renkasi palankesnes sąlygas gyvenimui ir darbui. Tačiau geresnį įvertinimą Marijampolės savivaldybei sutrukdė gauti tai, kad ji pritraukia ganėtinai mažai investicijų, menką verslą aktyvumą rodo mažas išduodamų statybos leidimų ir verslo liudijimų skaičius, tenkantis 1000 gyventojų. Situaciją apsunkino pagrindinis nekilnojamojo turto mokesčio tarifas, kuris buvo vienas aukščiausių iš 54 savivaldybių, taip pat aukštas vidutinis žemės mokesčio tarifas. Kita vertus, nurodoma, kad Marijampolės savivaldybė lenkia kitas pagal veikiančių ūkio subjektų skaičių tenkanti 1000 gyventojų (žr. 2.17 pav.).

2.17 pav. Marijampolės savivaldybės įvertinimas Lietuvos savivaldybių indekse 2015⁶⁶

Nurodoma, kad Marijampolės savivaldybėje veikia 1442 smulkaus ir vidutinio verslo subjektai. Marijampolės savivaldybės administracija nurodo, kad 2014 m. SVV rėmimo komisija patenkino 22 paramos prašymus, paskirstė 12,1 tūkst. eurų SVV rėmimo fondo lėšų – 26,19 proc. šių lėšų buvo skirta padengti 80% patirtų įmonės steigimo išlaidų (2013 m. tam buvo skirta 28,40 proc., 2012 m. 6,91 proc., 2011 m. 1,85 proc. šio fondo lėšų). 2014 m. Marijampolės savivaldybės SVV rėmimo fondas paramą teikė 28 savivaldybės teritorijoje veikiantiems SVV subjektams (2011 m. parama suteikta 19 ūkio subjektų, nuo tada šis skaičius auga).

Marijampolės darbo birža nurodo⁶⁷, kad įgyvendinant Vietinių užimtumo iniciatyvų (toliau – VUI) priemonę, 2014 m. iš 12 pateiktų projekto paraiškų nė viena nebuvo pateikta darbo vietų

⁶⁶ LLRI <http://files.lrinka.lt/SI2015.pdf>

⁶⁷ Marijampolės teritorinės darbo biržos 2014 metų veiklos ataskaita

<http://www.ldb.lt/Informacija/Apie/Planai/Marijampole/Marijampol%C4%97s%20TDB%20Ataskaita%202014.pdf>

steigimui Marijampolės savivaldybėje. Atmetus VUI projektų atrankos komisijos vertinimu reikalavimų neatitinkančias paraiškas, 2014 m. iš viso įgyvendinti 5 VUI projektai, iš jų: 1 – Kalvarijos, 1 – Vilkaviškio, 1 – Šakių ir 2 – Kazlų Rūdos savivaldybių teritorijose. Įsteigtos 24 naujos darbo vietos. Daugiausia – 9 darbo vietos įsteigtos pagalbiniais darbininkams, 5 – nekvalifikuotiems statybos darbininkams, 3 – medienos apdirbimo staklininkams, 3 – vairuotojams ir po 1 darbo vietą – operatoriui, medienos rūšiuotojui, malkų ruošimo linijos operatoriui, padangų montavimo technikui. Didžiausias subsidijos dydis pagal profesijas tenka operatoriui – 40000 Lt (11584,8 eur), mažiausias – padangų montavimo technikui – 18980 Lt (5497 eur). Vidutinis subsidijos vienai darbo vietai steigti dydis – 33403,9 Lt (9674,4 eur), vidutinė vienos darbo vietos steigimo kaina (kartu su darbdavio lėšomis) 56807 Lt (16452,4 eur).

Marijampolės darbo biržos duomenimis⁶⁸, savarankiško užimtumo rėmimas 2014 m. vykdomas nebuvo, negavus paraiškų, 2013 m. buvo pateikta viena paraiška, kurios rėmimas tęsiamas 2014 m. (santehniko sau darbo vietą įsteigė asmuo, kuriam nustatytas 40 proc. darbingumo lygis, subsidijos dydis darbo vietai įsteigti – 35534,29 Lt (10291,44 eur). 2014 m. skirti subsidiją verslo liudijimo įsigijimo išlaidoms iš dalies kompensuoti buvo pateikta ir patenkinta 1150 prašymų. Iš viso subsidija verslo liudijimo įsigijimo išlaidoms iš dalies kompensuoti buvo skirta 282 asmenims, iš jų 173 asmenims, pateikusiems prašymus 2014 metais.

Galima daryti išvadą, kad Teritorinės darbo biržos priemonės savarankiškam užimtumui ir darbo vietų steigimui Marijampolės mieste nėra vykdomos, subsidijuojamos tik verslo liudijimo įsigijimo išlaidos registruotiems bedarbiams (B28). Marijampolės miesto gyventojai, ketinantys pradėti savo verslą realios finansinės ar materialios paramos negauna ir iš savivaldybės smulkaus ir vidutinio verslo paramos fondo, kadangi jo parama skiriama tokioms sritims⁶⁹:

- įmonės steigimo išlaidų dalinis padengimas;
- įmonės interneto svetainės sukūrimo ir palaikymo išlaidų dalinis padengimas;
- rinkodaros priemonių formavimo ir įdiegimo išlaidų dalinis padengimas;
- prekės ženklo registravimo ir gaminių pavyzdžių sertifikavimo išlaidų dalinis padengimas;
- parodos išlaidų dalinis padengimas ;
- mokslo tiriamųjų darbų, laboratorinių matavimų ir tyrimų išlaidų dalinis padengimas;
- įmonės darbuotojų mokymo išlaidų dalinis padengimas;

⁶⁸ Marijampolės teritorinės darbo biržos 2014 metų veiklos ataskaita

<http://www.ldb.lt/Informacija/Apie/Planai/Marijampole/Marijampol%C4%97s%20TDB%20Ataskaita%202014.pdf>

⁶⁹ Marijampolės savivaldybės Smulkaus ir vidutinio verslo rėmimo fondo nuostatai, patvirtinti Marijampolės savivaldybės tarybos 2015 m. sausio 26 d. sprendimu Nr. 1-25 <http://www.infolex.lt/marijampole/Default.aspx?Id=3&DocId=37987>

- verslo planų, paraiškų finansinei paramai iš ES ir kitų fondų gauti parengimo išlaidų dalinis padengimas;

- teritorinio planavimo dokumentų ir techninių projektų parengimo išlaidų dalinis padengimas;
- paskolos palūkanų dalinis padengimas.

Marijampolės miesto VVG teritorijoje trūksta verslo informavimo bei konsultavimo paslaugų. VšĮ Marijampolės verslo informacijos centras buvo likviduotas 2010 m. Dar vienas toks centras, įsteigtas 2013 m., 2015 m. pasibaigus projektams, įgyvendintiems pagal Ekonomikos augimo veiksmų programos 2 prioriteto „Verslo produktyvumo didinimas ir aplinkos verslui gerinimas“ VP2-2.2-ŪM-02-K priemonės „Asistentas-4“, nurodo, kad per 2013-2015 m. laikotarpį suteikta 1175 val. konsultacijų 165 naudos gavėjams⁷⁰. Šiuo metu įstaiga konsultacijų neteikia. VšĮ „Versli Lietuva“ nurodo⁷¹, kad jų įgyvendinamo projekto metu sukurtas Nacionalinis verslo konsultantų tinklas teiks konsultacijas ne ilgiau nei 5 metus veikiantems SVV subjektams (įmonėms). Dar tik planuojantys pradėti verslą asmenys nėra šių konsultacijų tikslinė grupė, todėl tokiems asmenims nemokamos ar kompensuojamos konsultacijos Marijampolės mieste taip pat neteikiamos (B29).

⁷⁰ http://www.mvicentras.lt/Naujienos/index.php/:focus=VIZIJA_cm4all_com_widgets_News_258067&path=?m=d&a=20151218124009-9329&cp=1#VIZIJA_cm4all_com_widgets_News_258067

⁷¹ <http://www.verslilietuva.lt/lt/naujienos/projektai/paveikslelis/154>

2.5.SSGG ANALIZĖ

Nr.	Stiprybės	Pagrindžiančio teiginio Nr.
1.	Didelė ir didėjanti darbingo amžiaus gyventojų dalis	A1, A2
2.	Daug nevyriausybinių sektoriaus organizacijų dirbančių su neįgaliais asmenimis	A3
3.	Pakankamai glaudus bendradarbiavimas tarp vietos valdžios institucijų ir nevyriausybinių organizacijų sprendžiant socialinės rizikos šeimose egzistuojančias problemas, dirbant su probleminio elgesio nepilnamečiais, teikiant paslaugas neįgaliesiems	A4
4.	Marijampolės Pataisos namuose yra nuteistųjų, užsiimančių individualia, kūrybine ar kita veikla	A6
5.	Besiregistruojančių darbo biržoje absolventų skaičius	A7
6.	Teigiamas gyventojų požiūris į savanoriškos veiklos vykdymą	A5
Nr.	Silpnybės	Pagrindžiančio teiginio Nr.
1.	Didėjantis skurdo rizikos lygis	B15
2.	Didelis absoliutus pensinio amžiaus, neįgaliųjų asmenų, socialinės rizikos šeimų ir jose augančių vaikų, nepilnamečių, esančių Marijampolės savivaldybės administracijos vaikų teisių apsaugos skyriaus įskaitoje skaičius ir mažas šių asmenų užimtumas sociokultūrinėse, edukacinėse veiklose, vykdomose nevyriausybinių socialinio sektoriaus organizacijų dėl šių organizacijų nepakankamų žmogiškųjų resursų ir savanorių iš visuomenės trūkumo.	B1, B2, B3, B4, B5, B6, B7, B10, B11, B12, B14
3.	Nepilnai patenkinamas socialinių paslaugų poreikis	B8, B9, B13
4.	Mažas savanorišką veiklą vykdančių gyventojų skaičius	B16, B17
5.	Dalis nuteistųjų, pasibaigus įkalinimo laikui, negrįžta į savo prieš tai buvusią gyvenamąją vietą ir lieka Marijampolės mieste	B18
6.	Nepakankama profesinio mokymo veikla Marijampolės Pataisos namuose ir mažėjantis asmenų, dalyvaujančių Pataisos namų reabilitacijos programose, skaičius	B19, B20
7.	Didėjantis skaičius neaktyvių asmenų (asmenų gaunančių tėvystės pašalpas, besimokančių ir registruotų darbo biržoje statusu „Ieškantis darbo“)	B22, B23
8.	Žemas verslumo lygis dėl nepakankamo gyventojų užimtumo lygio bei įmonių skaičiaus, gyventojų veikiančių pagal IDV ar verslo liudijimus skaičiaus, augimo	B21, B24, B25, B27
9.	Mažas savarankiškai dirbančių asmenų, tame tarpe jaunimo (18 - 29 m.) įregistravusių savarankišką veiklą pagal IDV, skaičius dėl mažesnių galimybių investiciniai paramai gauti bei nepakankamų viešųjų konsultacijų.	B26, B28, B29

Nr.	Galimybės
1.	VVG teritorijos gyventojų socialinių paslaugų poreikio tenkinimas įtraukiant veikiančias nevyriausybinės organizacijas.
2.	Palanki rajono smulkaus ir vidutinio verslo, tarptautinių ryšių plėtra sudarys sąlygas naujoms darbo vietoms atsirasti.
3.	Pakilęs vietos žmonių pragyvenimo lygis įgalins aktyviau dalyvauti visuomeniniame, tuo prisidedant prie VVG teritorijos gyventojų socialinės įtraukties didinimo.
4.	Neformalaus ugdymo krepšelio sistemos plėtra sudaro sąlygas įvairioms organizacijoms ar atskiriems asmenims teikti užimtumo paslaugas socialinę atskirtį patiriantiems VVG teritorijos gyventojams
Nr.	Grėsmės
1.	Didėsiantis neįgaliųjų asmenų skaičius dėl visuomenės senėjimo ir didėjančio sergamumo lėtinėmis ligomis
2.	Nestabili šalies ir rajono verslo aplinka dėl teisės aktų, įstatymų kaitos, netobulos mokesčių sistemos gali stabdyti vietos ekonomikos augimą
3.	Bendram Marijampolės miesto gyventojų skaičiui mažėjant, mažėja produkcijos vartotojų ir paslaugų gavėjų skaičius, didėja konkurencija darbo rinkoje, todėl atsiranda pavojus augti neužimtų darbingo amžiaus gyventojų skaičiui .
4.	Bendras VVG teritorijos gyventojų skaičiaus, tarp jų darbingo amžiaus gyventojų, mažėjimas ir senėjimas.
5.	Neinvestavus į rajono žmogiškųjų išteklių plėtrą, gyventojai neįgis reikalingų naujų žinių ir įgūdžių, kurie būtini siekiant prisitaikyti prie sparčiai kintančių aplinkos sąlygų, o tai sąlygos socialinės atskirties didėjimą.
6.	Kaimo ir miesto raidos netolygumas gresia tolesniu užimtumo ir socialinės plėtros lygio diferencijavimu
7.	Augantis neįgaliųjų, senyvo amžiaus žmonių ir socialinės rizikos asmenų, sąlygos didėjančią ilgalaikės socialinės globos ir lankomosios priežiūros paslaugų poreikį.

POREIKIAI	SSGG TEIGINIAI
1. Užimtumo veiklų trūkumo ir socialinės įtraukties problemos VVG teritorijoje sprendimas skatinant aktyvesnį savanorių ir nevyriausybinių organizacijų įsitraukimą.	Stiprybė Nr. 3 ir Nr. 6; Silpnybė Nr. 1 ir Nr. 2; Grėsmė Nr. 1 ir Nr. 7 Galimybė Nr. 4
2. Nevyriausybinių organizacijų teikiamų socialinių paslaugų plėtra didinant įtrauktą socialinę atskirtį patiriančių asmenų skaičių.	Stiprybė Nr. 1; Silpnybė Nr. 1; Grėsmė Nr. 7; Galimybė Nr. 1
3. Profesinio mokymo ir neformalaus švietimo organizavimo bei tarpininkavimo ir konsultavimo įsidarbinant paslaugos neaktyviems darbingiems gyventojams, skatinant jų padėties darbo rinkoje pagerėjimą.	Stiprybė Nr. 4; Silpnybė Nr. 5, Nr. 6, Nr. 7 ir Nr. 8; Grėsmė Nr. 5; Galimybė Nr. 2.
4. Verslumą skatinančių iniciatyvų ir priemonių savarankiškai veiklai pradėti suteikimas verslą ar savarankišką veiklą pradedantiems gyventojams.	Silpnybė Nr. 8 ir Nr. 9; Stiprybė Nr. 5; Galimybė Nr. 3; Grėsmė Nr. 2 ir Nr. 3.

3. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR JŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS RODIKLIAI BEI INTEGRUOTO IR NOVATORIŠKO STRATEGIJOS POBŪDŽIO APIBŪDINIMAS

1 TIKSLAS: SKATINTI SOCIALINĘ ATSKIRTĮ PATIRIANČIŲ MARIJAMPOLĖS MIESTO GYVENTOJŲ INTEGRACIJĄ Į VISUOMENĘ PER NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ INICIATYVAS		2018 m.	2022 m.	
<p>Strateginiai ryšiai. Nustatyto tikslo įgyvendinimas leis pasinaudojant stiprybėmis Nr. 2, Nr. 3 ir Nr. 5 bei išskirtomis galimybėmis Nr. 1 ir Nr. 4 prisidėti prie silpnųjų Nr. 1, Nr. 2, Nr. 3 ir Nr. 4 sprendimo. Tokiu būdu prisidedant prie grėsmių Nr. 1, Nr. 6 ir Nr. 7 mažinimo.</p> <p>Alternatyvūs tikslai ir tikslo pasirinkimo priežastys.</p> <p>Įvertinti alternatyvūs tikslai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. „Mažinti Marijampolės miesto gyventojų socialinę atskirtį skatinant bedarbių ir neaktyvių gyventojų užimtumą darbo rinkoje“ 2. „Skatinti socialinę atskirtį patiriančių Marijampolės miesto gyventojų integraciją į visuomenę per nevyriausybinių organizacijų iniciatyvas“ 3. „Efektyvinti teikiamų socialinių paslaugų sistemą, siekiant didinti socialinę atskirtį patiriančių asmenų integraciją į visuomenę“ <p>Vertinant tikslo alternatyvas nuspręsta atmesti alternatyvą Nr. 1, nes ji orientuota tik į socialinės atskirties mažinimą skatinant tik bedarbių ir neaktyvių gyventojų užimtumą, taip apribojant tikslinę grupę. Alternatyva Nr. 3 atmesta, kadangi ji orientuota į teikiamų paslaugų efektyvinimą, o ne į teikiamų paslaugų tinklo praplėtimą, apribojant galimybes į šią veiklą įsitraukti nevyriausybines organizacijas. Tad pasirenkama alternatyva Nr. 2 „Skatinti socialinę atskirtį patiriančių Marijampolės miesto gyventojų integraciją į visuomenę per nevyriausybinių organizacijų iniciatyvas“, kuri apima visas socialinę atskirtį patiriančių asmenų grupes ir skatina įsitraukti VVG teritorijoje veikiančias nevyriausybines organizacijas bei gyventojus vykdančius savanorišką veiklą, taip padedant socialinę atskirtį patiriantiems gyventojams integruotis į visuomenę.</p>				
Efeko rodikliai ir jų kiekybinis pokytis.				
Nr.	Rodiklis	Matavimo vnt.	2015 m.	2022 m.
1.	Skurdo rizikos lygis	Proc.	22*	19,8
* nustatyta pagal 2.6 lentelės duomenis				
Rezultato rodikliai ir jų kiekybinis pokytis.				
Nr.	Rodiklis	Matavimo vnt.	2016 m.	2022 m.
1.	Asmenų turinčių negalią, įtraukiamų į socialinio sektoriaus nevyriausybinių organizacijų vykdomas veiklas, skaičius	Skaičius	530*	610
* nustatyta pagal priede Nr. 2 pateiktą informaciją				
Programos rezultato rodikliai ir jų kiekybinis pokytis.				
Nr.	Rodiklis	Matavimo vnt.	2016 m.	2022 m.
1.	Socialinių partnerių organizacijose ar NVO savanoriaujančių dalyvių (vietos bendruomenės nariai) dalis praėjus 6 mėnesiams po dalyvavimo ESF veiklose.	Skaičius	0	18
2.	Darbingi asmenys (vietos bendruomenės nariai), kurių socialinė atskirtis sumažėjo dėl projekto veiklų dalyvių dalyvavimo projekto veiklose (praėjus 6 mėnesiams po projekto veiklų dalyvių dalyvavimo ESF veiklose).	Skaičius	0	88
Sąsaja su Marijampolės plėtros plano iki 2020 m. tikslų, uždavinių įgyvendinimu.				
Šis tikslas atitinka Marijampolės regiono plėtros plano 2014-2020 metams tikslams ir uždaviniams:				
1.03. Tikslas „Didinti gyventojų gerovę ir socialinę aprėptį bei ugdyti sveiką gyvenimą“				
1.03.01. Uždavinys „Siekti vaiko ir šeimos gerovės“				

1.03.02. Uždavinys „Didinti viešųjų paslaugų prieinamumą, ugdyti sveikos gyvensenos savimone“.

1.1. UŽDAVINYS: Organizuoti savanorystės principais grįstas užimtumo veiklas

Strateginiai ryšiai. Uždavinys suformuluotas atsižvelgiant į SSGG analizėje išskirtą silpną „Didelis absoliutus pensinio amžiaus, neįgalųjų asmenų, socialinės rizikos šeimų ir jose augančių vaikų, nepilnamečių, esančių Marijampolės savivaldybės administracijos vaikų teisių apsaugos skyriaus įskaitoje skaičius ir mažas šių asmenų užimtumas sociokultūrinėse, edukacinėse veiklose, vykdomose nevyriausybinio socialinio sektoriaus organizacijų dėl šių organizacijų nepakankamų žmogiškųjų resursų ir savanorių iš visuomenės trūkumo.“ Socialinę atskirtį patiriančių vaikų, jų šeimos narių, senyvo amžiaus asmenų, neįgalųjų, vienišų asmenų, pabėgėlių ir kitų socialinę atskirtį patiriančių VVG teritorijos gyventojų integracijos į visuomenę skatinimas teikiant įvairias užimtumo veiklas, įtraukiant aktyvų išorės savanorių dalyvavimą bei didinant užimtumo veiklose dalyvaujančių socialinę atskirtį patiriančių asmenų skaičių. Uždaviniu numatoma prisidėti prie poreikio Nr. 1 „Užimtumo veiklų trūkumo ir socialinės įtraukties problemos VVG teritorijoje sprendimas skatinant aktyvesnę savanorių ir nevyriausybinių organizacijų įsitraukimą“ tenkinimo.

Alternatyvūs uždaviniai ir uždavinio pasirinkimo priežastys.

Įvertinti alternatyvūs uždaviniai:

1. „Teikti sociokultūrinės paslaugas socialinę atskirtį patiriantiems vaikams ir jų šeimos nariams“;
2. „Skatinti nevyriausybines organizacijas teikti užimtumo veiklas“;
3. „Organizuoti savanorystės principais grįstas užimtumo veiklas“.

Vertinant uždavinio alternatyvas pastebima, kad alternatyva Nr. 1. orientuota tik į socialinę atskirtį patiriančių vaikų ir jų šeimos narių tikslinę grupę, o alternatyva Nr. 2 nėra orientuota į socialinę atskirtį patiriančių asmenų grupę. Tad pasirinkta uždavinio alternatyva „Organizuoti savanorystės principais grįstas užimtumo veiklas“, kuri apima savanorystės skatinimą, platesnę tikslinę grupę ir vykdomas veiklas.

Produkto rodikliai ir jų kiekybinis pokytis.

Nr.	Rodiklis	Matavimo vnt.	Pradinė reikšmė	2022 m.
1.	Įgyvendintų projektų susijusių su pabėgėlių integracija, skaičius.	Skaičius	0	1
2.	Savanorių, savanoriaujančių socialinio sektoriaus nevyriausybiniame organizacijoje ir neesančių tos organizacijos nariu, skaičius	Skaičius	49*	70

* nustatyta pagal 31 puslapyje ir priede nr. 2 pateiktą informaciją

Programos produkto rodikliai ir jų kiekybinis pokytis.

Nr.	Rodiklis	Matavimo vnt.	2016 m.	2022 m.
1.	BIVP projektų veiklų dalyviai (įskaitant visas tikslines grupes).	Skaičius	0	818
2.	Projektų, kuriuos visiškai arba iš dalies įgyvendino socialiniai partneriai ar NVO skaičius.	Skaičius	0	10

1.2. UŽDAVINYS: Plėsti socialines paslaugas ir didinti jų prieinamumą socialinę atskirtį patiriantiems asmenims

Strateginiai ryšiai. Uždavinys suformuluotas atsižvelgiant į SSGG analizėje išskirtą silpną „Nepilnai patenkinamas socialinių paslaugų poreikis“. Siekiant patenkinti socialinių paslaugų poreikį vykdoma socialinių paslaugų plėtra, skatinant nevyriausybines organizacijas plėsti savo vykdomas veiklas, tarpininkauti ir teikti informaciją apie socialines ir kitas reikalingas paslaugas bei didinti socialinėse paslaugose dalyvaujančių, socialinę atskirtį patiriančių, asmenų skaičių, tuo pačiu prisidedant prie socialinės atskirties VVG teritorijoje mažinimo. O taip pat prisidėti prie poreikio Nr. 2 „Nevyriausybinių organizacijų teikiamų socialinių paslaugų plėtra didinant įtrauktą socialinę atskirtį patiriančių asmenų skaičių.“ tenkinimo.

Alternatyvūs uždaviniai ir uždavinio pasirinkimo priežastys.

Įvertinti alternatyvūs uždaviniai:

1. „Skatinti informacijos apie socialines paslaugas teikimą socialinę atskirtį patiriančiams asmenims“;
2. „Efektyvinti priklausomybės ligomis sergantiems asmenims teikiamas socialines paslaugas“;
3. „Plėsti socialines paslaugas ir didinti jų prieinamumą socialinę atskirtį patiriančiams asmenims“.

Uždavinio alternatyva Nr. 1. apriboja galimas vykdyti veiklas, o alternatyva Nr. 2 riboja tikslinę grupę. Tad pasirinkta uždavinio alternatyva „Plėsti socialines paslaugas ir didinti jų prieinamumą socialinę atskirtį patiriančiams asmenims“, kuri apima platesnę tikslinę grupę ir vykdomas veiklas.

Produkto rodikliai ir jų kiekybinis pokytis.

Nr.	Rodiklis	Matavimo vnt.	Pradinė reikšmė	2022 m.
1.	Naujų paslaugų socialinę atskirtį patiriančiams asmenims skaičius	Skaičius	0	2

Programos produkto rodikliai ir jų kiekybinis pokytis.

Nr.	Rodiklis	Matavimo vnt.	2016 m.	2022 m.
1.	BIVP projektų veiklų dalyviai (įskaitant visas tikslines grupes).	Skaičius	0	160
2.	Projektų, kuriuos visiškai arba iš dalies įgyvendino socialiniai partneriai ar NVO skaičius.	Skaičius	0	2

2 TIKSLAS:**SKATINTI AKTYVŲ MARIJAMPOLĖS MIESTO GYVENTOJŲ ĮSITRAUKIMĄ Į DARBO RINKĄ**

Strateginiai ryšiai. Nustatyto tikslo įgyvendinimas leis pasinaudojant stiprybėmis Nr. 2 ir Nr. 4 bei išskirtomis galimybėmis Nr. 2 ir Nr. 3 prisidėti prie silpnųjų Nr. 6, Nr. 7, Nr. 8 ir Nr. 9 sprendimo. Tokiu būdu prisidedant prie grėsmių Nr. 2, Nr. 3 ir Nr. 5 mažinimo.

Alternatyvūs tikslai ir tikslo pasirinkimo priežastys.

Įvertinti alternatyvūs tikslai:

1. „Skatinti neformalaus švietimo bei verslumo iniciatyvas, didinant jaunų asmenų įsitraukimą į darbo rinką vykdant savarankiškas veiklas“;
2. „Skatinti naujo verslo ar savarankiškos veiklos vykdymą, suteikiant reikalingas priemones veiklai vykdyti“;
3. „Skatinti aktyvų Marijampolės miesto gyventojų įsitraukimą į darbo rinką“.

Vertinant tikslo alternatyvas nuspręsta atmesti Nr. 1 alternatyvą, nes ji orientuota tik į jaunus asmenis iki 29 metų, taip ribojant tikslinę grupę. Alternatyva Nr. 2 atmetama, kadangi ji orientuota tik į savarankiškos veiklos vykdymą bei savarankiškai veiklai vykdyti reikalingų priemonių suteikimą, taip apribojant galimybes vykdyti projektus, kurie paskatintu neaktyvius darbingus gyventojus persikvalifikuoti ir įsitraukti į darbo rinką. Tad alternatyva Nr. 3 „Skatinti aktyvų Marijampolės miesto gyventojų įsitraukimą į darbo rinką“, pasirinkta dėl platesnės apimties, kadangi bus skatinama neaktyvių darbingų gyventojų įsitraukimas į darbo rinką teikiant pagalba įsidarbinat bei skatinant savarankiškos veiklos kūrimą.

Efeko rodikliai ir jų kiekybinis pokytis.

Nr.	Rodiklis	Matavimo vnt.	Pradinė reikšmė	2022 m.
1.	Užimtųjų gyventojų skaičius, tenkantis 1000 - iui gyventojų	Skaičius	448,08*	455,00

* nustatyta pagal 2.9 lentelės duomenis

Rezultato rodikliai ir jų kiekybinis pokytis.

Nr.	Rodiklis	Matavimo vnt.	Pradinė reikšmė*	2022 m.
1.	Įsteigtų mažų ir vidutinių įmonių tenkančių 1000 gyventojų dalis	Skaičius	19,8*	20,79
2.	Savarankišką veiklą pagal verslo liudijimą ir	Skaičius	63,09**	72,55

	individualios veiklos vykdymo pažymą vykdančių asmenų, tenkančių 1000 gyventojų, dalis			
--	--	--	--	--

* nustatyta pagal 2.16 paveikslą duomenis

** nustatyta pagal 2.15 lentelės duomenis

Programos rezultato rodikliai ir jų kiekybinis pokytis.

Nr.	Rodiklis	Matavimo vnt.	2016 m.	2022 m.
1.	Socialinių partnerių organizacijose ar NVO savanoriaujančių dalyvių (vietos bendruomenės nariai) dalis praėjus 6 mėnesiams po dalyvavimo ESF veiklose.	Skaičius	0	2
2.	BIVP projektų veiklų dalyvių, kurių padėtis darbo rinkoje pagerėjo praėjus 6 mėnesiams po dalyvavimo ESF veiklose, dalis.	Skaičius	0	160

Sąsaja su Marijampolės regiono integruotos teritorijų vystymo programos 2011-2020 m. tikslų, uždavinių įgyvendinimu.

Šis tikslas atitinka Marijampolės regiono integruotos teritorijų vystymo programos 2014-2020 m., patvirtintos LR Vidaus reikalų ministro 2015 m. rugsėjo 4d. įsakymu Nr. 1V-693, tikslą ir uždavinius:

1. Tikslas: Didinti užimtumą Marijampolės regione.

1.1. Uždavinys: vystyti urbanistinius centrus Marijampolės, Kalvarijos, Kazlų Rūdos, Šakių ir Vilkaviškio miestuose, skatinant smulkaus ir vidutinio verslo plėtrą bei didinant viešųjų erdvių ir bendruomeninės infrastruktūros lankomumą ir patrauklumą.

1.2. Uždavinys: sudaryti sąlygas kurti gerai apmokamas, į aukštą pridėtinę vertę orientuotas darbo vietas.

2.1. UŽDAVINYS: Organizuoti veiklas, gerinančias neaktyvių darbingų gyventojų padėtį darbo rinkoje ir bendradarbiavimą su kitų miestų VVG

Strateginiai ryšiai. Uždavinys suformuluotas atsižvelgiant į SSGG analizėje išskirtą silpnę „Didėjantis skaičius neaktyvių asmenų (asmenų gaunančių tėvystės pašalpas, besimokančių ir registruotų darbo biržoje statusu „Ieškantis darbo“). Pagalba neaktyviems darbingiems VVG teritorijos gyventojams vykdant neformalaus švietimo, profesinio mokymo, darbo įgūdžių įgijimo, tarpininkavimo ir konsultavimo įsidarbinant veiklas leis pagerinti tikslinės grupės padėtį darbo rinkoje. Šiuo uždaviniu siekiama prisidėti prie VVG teritorijos plėtros poreikio Nr. 3 „Profesinio mokymo ir neformalaus švietimo organizavimo bei tarpininkavimo ir konsultavimo įsidarbinant paslaugos neaktyviems darbingiems gyventojams, skatinant jų padėties darbo rinkoje pagerėjimą“

Alternatyvūs uždaviniai ir uždavinio pasirinkimo priežastys.

Įvertinti alternatyvūs uždaviniai:

1. „Didinti nuteistųjų ar iš įkalinimo įstaigų grįžusių neaktyvių gyventojų dalyvavimą neformaliojo švietimo ir profesinio mokymo veiklose gerinant jų padėtį darbo rinkoje“;

2. „Organizuoti veiklas, gerinančias neaktyvių darbingų gyventojų padėtį darbo rinkoje ir bendradarbiavimą su kitų miestų VVG“;

3. „Gerinti neaktyvių darbingų gyventojų padėtį darbo rinkoje vykdant konsultavimo ir tarpininkavimo įdarbinant paslaugas“.

Vertinant uždavinio alternatyvas pastebima, kad uždavinio alternatyva Nr. 1 susiaurina tikslinę grupę orientuojantis tik į nuteistuosius kalinčius Marijampolės Pataisos namuose bei iš įkalinimo įstaigos grįžusius asmenis, tad ši alternatyva atmesta. Alternatyva Nr. 3, susiaurina galimas vykdyti ir neapima reikalingų kitų veiklų gerinančių padėtį darbo rinkoje. Tad atrenkama tinkamiausia uždavinio alternatyva nr. 2 „Organizuoti veiklas, gerinančias neaktyvių darbingų gyventojų padėtį darbo rinkoje ir bendradarbiavimą su kitų miestų VVG“, kuri apima platesnę tikslinę grupę bei skatina įvairesnes iniciatyvas skatinančias neaktyvių darbingų asmenų padėties darbo rinkoje gerėjimą,

įtraukiant bendradarbiavimo veiklas su kitų miestų VVG.

Produkto rodikliai ir jų kiekybinis pokytis.

Nr.	Rodiklis	Matavimo vnt.	Pradinė reikšmė	2022 m.
1.	Naujai pradėtų verslų dėl BIVP įgyvendintų projektų skaičius	Vnt.	0	40
2.	Kartu su kito miesto VVG bendrai įgyvendintų BIVP projektų skaičius	Vnt.	0	2

Programos produkto rodikliai ir jų kiekybinis pokytis.

Nr.	Rodiklis	Matavimo vnt.	2017 m.	2022 m.
1.	BIVP projektų veiklų dalyviai (įskaitant visas tikslines grupes).	Skaičius	0	200
2.	Projektų, kuriuos visiškai arba iš dalies įgyvendino socialiniai partneriai ar NVO skaičius.	Skaičius	0	6

2.2. UŽDAVINYS: Plėtoti savarankiškos veiklos kūrimo ir jaunimo verslumo didinimo iniciatyvas bei bendradarbiavimą su kitų miestų VVG

Strateginiai ryšiai. Uždavinys suformuluotas atsižvelgiant į SSGG analizėje išskirtą silpnąbę „Mažas savarankiškai dirbančių asmenų, tame tarpe jaunimo (18 - 29 m.) įregistravusių savarankišką veiklą pagal IDV, skaičius dėl mažesnių galimybių investicinei paramai gauti bei nepakankamų viešųjų konsultacijų“. Vykdomos neformalios verslumo iniciatyvos, tokios kaip konsultacijos „verslas verslui“, verslumo mokymai, mentorystės paslaugos, priemonių reikalingų savarankiškai veiklai pradėti suteikimas, pagalba ieškant klientų ar tiekėjų, jaunimo verslumo skatinimo priemonės ir panašios iniciatyvos bendradarbiaujant su kitų miestų vietos veiklos grupėmis, paskatins neaktyvius darbingus gyventojus, įskaitant jaunimą iki 29 metų, pagerinti savo padėtį darbo rinkoje ir pradėti savo verslą ar savarankiškos veiklos pagal IDV ar verslo liudijimą vykdymą. Uždaviniu numatoma prisidėti prie poreikio Nr. 4 „Verslumą skatinančių iniciatyvų ir priemonių savarankiškai veiklai pradėti suteikimas verslą ar savarankišką veiklą pradedantiems gyventojams“.

Alternatyvūs uždaviniai ir uždavinio pasirinkimo priežastys.

Įvertinti alternatyvūs uždaviniai:

1. „Skatinti gyventojus imtis savarankiškos veiklos suteikiant jiems priemones savarankiškos veiklos pradžiai“;
2. „Skatinti jaunimo verslumą, per neformalias verslumo iniciatyvas, įskaitant bendradarbiavimą su kitų miestų VVG“;
3. „Plėtoti savarankiškos veiklos kūrimo ir jaunimo verslumo didinimo iniciatyvas bei bendradarbiavimą su kitų miestų VVG“.

Uždavinio alternatyva Nr. 1. apriboja galimas vykdyti veiklas, o alternatyva Nr. 2 riboja ir galimas vykdyti veiklas, tikslines grupes. Todėl pasirinkta uždavinio alternatyva „Plėtoti savarankiškos veiklos kūrimo ir jaunimo verslumo didinimo iniciatyvas bei bendradarbiavimą su kitų miestų VVG“.

Produkto rodikliai ir jų kiekybinis pokytis.

Nr.	Rodiklis	Matavimo vnt.	Pradinė reikšmė	2022 m.
1.	Naujai pradėtų verslų dėl BIVP įgyvendintų projektų skaičius	Vnt.	0	40
2.	Jaunų asmenų (iki 29 m. amžiaus) įregistravusių individualią veiklą skaičius	Vnt.	436*	450
3.	Kartu su kito miesto VVG bendrai įgyvendintų BIVP projektų skaičius	Vnt.	0	1

* nustatyta pagal 2.15 lentelės duomenis

Programos produkto rodikliai ir jų kiekybinis pokytis.				
Nr.	Rodiklis	Matavimo vnt.	2017 m.	2022 m.
1.	BIVP projektų veiklų dalyviai (įskaitant visas tikslines grupes).	Skaičius	0	327
2.	Projektų, kuriuos visiškai arba iš dalies įgyvendino socialiniai partneriai ar NVO skaičius.	Skaičius	0	5

Vietos plėtros strategijos integruotumas ir novatoriškumas

Marijampolės vietos plėtros strategija rengta atsižvelgiant į integruotumo ir inovatyvumo principus. Pagrindiniai taikyti metodai tai principo „iš apačios į viršų“ taikymas bei daugiasektoriškumas. Rengiant strategiją, apibrėžiant strategijos tikslus, uždavinius ir veiksmus buvo aktyviai konsultuojamasi su miesto bendruomene, verslo ir vietos valdžios atstovais. Tokį strategijos rengimo metodą galima laikyti integruotu ir novatorišku, nes sprendimai buvo priimami ne „iš viršaus į apačią“ principu, tačiau priešingai – „iš apačios į viršų“. Toks trijų pagrindinių mieste viekiančių sektorių atstovavimas ir bendradarbiavimas sudarė sąlygas identifikuoti svarbiausiais, socialinę atskirtį lemiančias, problema. Tuo pačiu atskleidė galimus problemų sprendimo būdus ir sudarė sąlygas apsispręsti dėl strategijos tikslų, uždavinių ir tikslinių grupių.

Marijampolės miesto vietos veiklos grupė priimdama sprendimus, dėl galimų strategijos veiksmų ir tikslinių grupių dalyvavimo konsultacijose su bendruomenėmis ir nevyriausybinėmis organizacijomis, bei kitomis organizacijomis, savo veiklą orientuojančiomis į socialinę atskirtį patiriančias gyventojų grupes. Tai buvo novatoriškas ir atviras procesas, nes reikėjo suderinti įvairius pasiūlymus, skirtingus poreikius ir turimas galimybes. Kartu tai leido sujungti skirtingus sektorius ir parodyti jų bendradarbiavimo svarbą sprendžiant nedarbo ir socialinės atskirties problemas.

Lietuvoje socialinių ir ekonominių problemų sprendimo dažniausiai naudojama praktika – įvairių pašalpių, socialinę atskirtį ar laikinas socialines ar ekonomines problemas patiriantiems asmenims, mokėjimas. Tokiu būdu socialinę atskirtį ir laikinas socialines ar ekonomines problemas patiriantys asmenys izoliuojami nuo visuomenės ir bendruomenės gyvenimo, taip orientuojantis į trumpalaikį, o ne ilgalaikį rezultatą. Remiantis kitų Europos valstybių patirtimi būtų siektina ilgalaikio rezultato, ne finansiškai remiant tokius asmenis, o padedant tokiems asmenims integruotis į visuomenę ir darbo rinką bei tobulinti jų turimus socialinius ir darbinius įgūdžius, suteikiant jiems galimybę patiems atsakyti už savo gyvenimo kokybės gerinimą. Tam pasitelkiant selektyvias informacines sklaidos priemones, ugdyti socialinę atskirtį patiriančių ar laikinas socialines ar ekonomines problemas patiriančių asmenų gebėjimus pasirūpinti savimi ir kitais šeimos nariais, bendrauti su kitais bendruomenės nariais ir dalyvauti visuomeniniame gyvenime.

Būtent į pastaruosius siekius yra orientuota ir Marijampolės vietos plėtros strategija. Šių siekių strategijoje siekiama pasitelkiant ne konkrečią vieną priemonę, tačiau į socialinių ir ekonominių problemų sprendimą integruojant keletą skirtingų priemonių (pvz. profesiniai mokymai, savanorystė, savipagalba, užimtumo skatinimas, gerosios patirties perėmimas, verslumo skatinimas ir pan.). Dėl šių priešasčių Marijampolės vietos plėtros strategiją galima laikyti ne tik inovatyvia, tačiau ir integruota.

Marijampolės vietos plėtros strategijoje inovacijos nereiškia kūrimo tokių sprendimų arba priemonių, kurios iki šio nebuvo žinomos ar taikomos. Tačiau strategijoje laikomasi nuostatos, jog didžiulę naudą gali suteikti ir kūrybiškas kitų bendruomenių, nevyriausybinių organizacijų patirties perėmimas. Svarbu suprasti, jog net pačios efektyviausios priemonės, taikytos vienoje vietovėje, gali neduoti laukiamo rezultato kitoje vietovėje. Taikant priemones svarbiausiai yra įvertinti vietovės ir joje paplitusių problemų specifiką. Ir priešingai net ir nedidelė permaina jau išbandytoje ar net pasenusioje laikyta priemonėje, gali tapti puikia inovacija vietovei, kurioje ji anksčiau nebuvo pritaikyta. Todėl Marijampolės vietos plėtros strategija laikoma inovatyvia dėl miesto bendruomenės įsitraukimo į socialinių problemų sprendimą, kas iki šiol buvo praktiškai išimtinai valstybės prerogatyva.

4. GYVENAMOSIOS VIETOVĖS BENDRUOMENĖS DALYVAVIMO, RENGIANT VIETOS PLĖTROS STRATEGIJĄ, APIBŪDINIMAS

Marijampolės miesto vietos plėtros strategija buvo rengiama aktyviai konsultuojantis su vietos bendruomene, nevyriausybinėmis organizacijomis, valdžios ir verslo atstovais. Šių susitikimų metu išryškinus esamas problemas, buvo nustatyti miesto gyventojų poreikiai ir jų tenkinimo galimybės.

Pradėjus rengti strategiją buvo numatyta konsultuotis su bendruomene viešuose renginiuose ir surinkti gyventojų nuomonę konkrečiais klausimais apklausos pagalba. Strategijos rengimo eigoje vienu iš svarbesnių ir reikšmingesnių konsultavimosi metodų tapo susitikimai su organizacijų atstovais, kurių metu buvo aptariamoms organizacijų atstovų pastebėtos problemos, jų mastai, siūlomi būdai toms problemoms spręsti, galiausiai išvystytos idėjos problemų sprendimo įgyvendinimui ir aptarti tam reikalingi finansiniai ištekliai.

Marijampolės miesto vietos veiklos grupės steigimas ir veikla bei strategijos rengimo procesas buvo nuolatos viešinamas portale „marijampolėciai.lt“ ir Marijampolės savivaldybės svetainėje „marijampole.lt“. 2015 m. vasario 25 d. buvo paskelbtas kvietimas visiems norintiems jungtis prie Marijampolės miesto vietos veiklos grupės steigimo, teikti savo pasiūlymus. Šio kvietimo iniciatorius buvo asociacija „Marijampolėčiai“, kuri vadovaudamasi 2014-2020 metų Europos Sąjungos struktūrinių fondų investicijų veiksmų programos 8.6. investiciniu prioritetu „Bendruomenės inicijuojamų vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“ ir siekdama skatinti Marijampolės miesto nevyriausybinių organizacijų bei verslo atstovų bendradarbiavimą, sprendžiant miesto socialines, ekonomines, užimtumo ir kitas problemas, inicijavo Marijampolės miesto vietos veiklos grupės steigimą ir pakvietė jungtis bendruomenines organizacijas ir kitas nevyriausybines organizacijas; asocijuotas verslo struktūras ir/ar įmones, savivaldybę. Buvo sulaukta sutikimo jungtis iš Marijampolės savivaldybės ir Marijampolės regiono verslininkų asociacijos.

2015 m. gegužės 19 d. buvo paviešinta informacija apie pasirašytą Marijampolės miesto vietos veiklos grupės steigimo sutartį, po kurios pasirašymo prasidėjo vietos plėtros strategijos kūrimo etapas. Marijampolėje esančioms bendruomenėms ir vietos verslams pasiūlyta įsitraukti į Europos socialinio fondo tikslų įgyvendinimą.

2015 m. spalio 19 d. Marijampolės miesto bendruomenė buvo pakviesta į konsultacijas rengiant strategiją, siekiant išsiaiškinti vietos bendruomenės, verslo, organizacijų, institucijų ir kitų vietos subjektų poreikius. Visos nevyriausybines organizacijos, viešosios įstaigos, verslo atstovai ir pavieniai marijampolėčiai buvo kviečiami įsitraukti į konsultacijas: aptarti ko trūksta jų veiklos vystymui, kokios priemonės pagerintų esamą situaciją, kokias gerąsias patirtis būtų galima pritaikyti Marijampolėje ir t.t. Konsultacijos buvo vykdomos Marijampolės Centrinio pašto II aukšte (J.

Basanavičiaus a. 9). Pirmos konsultacijos įvyko 2015 m. spalio 21 - 23 dienomis. Jose dalyvavo VšĮ Kauno ir Marijampolės Regionų Aklujų Centro Marijampolės filialo, VšĮ Mergelės Marijos globos namų ir vienuolijos atstovės, Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių globos bendrijos „Viltis“ Marijampolės padalinio darbuotojos, asociacijų Moters veiklos centras ir Vyrų krizių centras pirmininkė, asociacijos gailestingumo namų „SAMARIJA“ atstovė, Mokolų seniūnijos seniūnė, Mokolų seniūnaitis, atstovaujantis ir veiklos nevykdančią VšĮ Mokolų-Tarpučių bendruomenę. 2015 m. spalio 29 d. konsultacijų dienomis buvo lankomasi šių ir kitų nevyriausybinių organizacijų būstinėse, jų valdomuose globos namuose, patalpose, kuriose vykdomos veiklos. Buvo aplankytas Marijampolės klubas „Diabetikas ABC“, VšĮ Šv. Arkangelo Mykolo globos namai ir Marijampolės Šv. Arkangelo Mykolo Parapijos Caritas, religinės bendruomenės Vilkiškių vyskupijos Caritas atstovybė, susitikta su Lietuvos Raudonojo kryžiaus Marijampolės komiteto atstove. Dar kartą pabendrauta su Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių globos bendrijos „Viltis“ atstovėmis ir organizacijos nariais jų patalpose. Šią dieną įvyko susitikimas ir su Marijampolės savivaldybės Socialinio pagalbos centro direktore ir jos pavaduotoja, aptariant visas aktualias problemas, su kuriomis susiduria šio centro darbuotojai ir gyventojai bei aptarnaujami asmenys.

2015 m. gruodžio 9 d. vyko Marijampolės miesto vietos veiklos grupės (VVG) valdybos posėdis. Jo metu valdybos nariai aptarė vykusias konsultacijas su miesto organizacijomis, bendruomene. Susirinkime buvo analizuojamos pagrindinės bendruomenės problemos bei išsakyti pasiūlymai kaip gerinti esamą situaciją. Aptartos idėjos socialiai jautrių grupių integravimui, socialiniai atskirčiai mažinti skirtos priemonės, ieškota inovatyvių idėjų ir sprendimų, diskutuota apie neaktyvių žmonių užimtumo didinimą, pradedančių verslą žmonių poreikius, jaunų žmonių kompetencijų stiprinimą ir kitas temas. valdybos posėdžio metu buvo aptartos atnaujintų miestų veiklos grupių strategijų atrankos ir įgyvendinimo taisyklės bei reikalavimai strategijos turiniui. Vyko diskusija dėl galimų strategijos krypties, prioritetų ir priemonių bei buvo apsvarstyta konsultacijų su miesto organizacijomis ir bendruomene rezultatų pristatymas. 2015 m. gruodžio 13 d. www.marijampoliceiai.lt buvo išspausdinta informacija apie šį posėdį ir kvietimas teikti idėjas ir pasiūlymus Marijampolės miesto VVG.

2015 m. gruodžio 22 d. įvyko susitikimas su Neįgaliųjų draugijos atstovėmis, pakartotinai susitikta su Moterų veiklos centro ir Vyrų krizių centro vadove ir darbuotojomis. 2015 m. gruodžio 28 d. įvyko susitikimas su asociacijos „Kūrybinės dirbtuvės prie meno“ ir VšĮ „Laiminga moteris“ atstovėmis, gruodžio 29 d. – su VšĮ „Veiklių mamų klubas“ vadove.

2015 m. gruodžio 23 d. strategijos rengime dalyvaujantys vietos veiklos grupės atstovai ir konsultantai, padedantys rengti strategiją, dalyvavo susitikime – konsultacijoje su Marijampolės kolegijos vadovu, jo pavaduotojomis, Edukologijos ir socialinio darbo fakulteto Pedagogikos, menų ir

socialinio darbo katedros vedėja bei Verslo ir ekonomikos katedros vedėja. Šiame susitikime buvo konsultuojamasi studentų praktinio parengimo, verslo ir mokslo bendradarbiavimo praktinių įgūdžių suteikimo srityje, diskutuojamos socialinio darbo studentų problemos ir idėjos atliekant praktikas, savanoriaujant. Buvo aptarta daug Marijampolės Kolegijai aktualių klausimų, susijusių su Marijampolės miesto strategijos rengimu ir įgyvendinimu, sugeneruota keletas idėjų. Šioms idėjoms konkretizuoti ir tam, kad jos galėtų tapti strategijos dalimi, 2016 m. sausio 13 d. buvo suorganizuotas dar vienas susitikimas Marijampolės kolegijoje, kuriame be direktoriaus pavaduotojos dalyvavo ir projektinės veiklos skyriaus vedėja, buvo konkretizuojamos kolegijos siūlomos idėjos, aptariamoms galimos veiklos ir išlaidos.

Visą gruodžio mėnesį buvo platinama informacija apie galimybę konsultotis ir bendradarbiauti rengiant Marijampolės miesto vietos plėtros strategiją. 2016 m. sausio mėnesį ir toliau buvo susitikinėjama su įvairiomis organizacijomis, kurios pareiškėdavo norą susitikti, būdavo pakviečiamos ar pačios surasdavo informaciją apie rengiamą strategiją. 2016 m. sausio 5 d. portale www.marijampoliejai.lt buvo pavišintas strategijos rengimo progresas, jos veiklų kryptys ir galimos veiklos bei tikslinės grupės, kviečiant gyventojus ir organizacijas teikti konkrečius pasiūlymus, atitinkančius strategijoje numatomų veiklų kryptis, įtraukiančius miesto bendruomenę į savanorystę.

2016 m. sausio 6 d. strategijos rengėjai buvo nuvykę į VšĮ „Gelbėkim vaikus“ vaikų dienos centrą, kur bendravo su šios organizacijos vadove, telefonu buvo bendraujama su Maltos ordino Marijampolės skyriaus ir Marijampolės Šv. Arkangelo Mykolo Parapijos Caritas vaiko dienos centrų socialinėmis darbuotojomis. 2016 m. sausio 8 d. vietos veiklos grupės atstovai lankėsi Marijampolės pataisos namuose, kur susipažino su šios įstaigos vykdomomis priemonėmis išleidžiamų iš įkalinimo vietos asmenų padėties darbo rinkoje gerinimui, jų integravimui į visuomenę, aptarė problemas su kuriomis susiduria į laisvę paleidžiami asmenys, galimybes geresnei Marijampolės miesto gyventojų, atliekančių bausmę Marijampolės pataisos namuose, integracijai į visuomenę, sudarant galimybę įgyti specialybę ir išėjusiems į laisvę asmenims palengvinti galimybę įsidarbinti.

2016 m. sausio 12 d. Marijampolės vietos veiklos grupės pirmininkas ir projektų koordinatore sudalyvavo susitikime su Marijampolės trečiojo amžiaus universiteto (toliau – TAU) vadove ir darbuotojomis bei lektorėmis. Susitikime buvo aptartos TAU veiklos, mokymai, studentų skaičius ir amžius, diskutuojama, kokiose srityse organizacija galėtų įgyvendinti projektus. TAU atstovės nurodė, kad organizacijoje vykta savanorystės praktikas, tačiau tokie projektai leistų pasiekti asmenis, kuriems tikrai reikia pagalbos, paruošti savanorius pagal tikslinių grupių poreikius, užmegzti ryšius su miesto socialinės globos organizacijomis, vaikų dienos centrais, pritaikyti gerąją senjorų aktyvinimo ir kartu bendravimo patirtį mažinant socialinę atskirtį mieste. Taip pat buvo išreikšta mintis, kad organizacija galėtų dirbti su pabėgėliais, kai jų atsirastų mieste, mokyti juos kalbų, kitų reikalingų įgūdžių, kadangi

tai galėtų atlikti savanoriai lektoriai, senjorai savanoriai galėtų lankyti jų šeimas. Buvo aplankytas ir Marijampolės misija „Aušra“ pirmininkas, kuris kartu su bendraminčiais lanko kalinius Marijampolės pataisos namuose ir padeda jiems atrasti religiją, sutinka išėjusius iš įkalinimo įstaigos, padeda integruotis į visuomenę.

Po visų susitikimų buvo vykdomas grįžtamasis ryšys, bendraujama su organizacijų atstovais elektroniniu paštu ir telefonu, atsakoma į jiems kylančius klausimus, prašoma teikti savo idėjas strategijos rengimui ir įgyvendinimui, konsultuojama šių idėjų generavimo procese. Buvo siekiama išsiaiškinti ne tik, kokios problemos egzistuoja su socialine atskirtimi kovojančių organizacijų kasdieninėje veikloje, organizacijų, susijusių su darbo, bet ir tai, kokie šių organizacijų administraciniai gebėjimai, iniciatyvumas, suinteresuotumas dalyvauti strategijos įgyvendinime. Visų nevyriausybinių organizacijų, biudžetinių įstaigų, veikiančių Marijampolės mieste, buvo prašoma detalizuoti savo preliminaras idėjas, nurodant, kokias veiklas jie norėtų vykdyti, kokias išlaidas galėtų patirti, kokių rezultatų siektų. Bendraujant telefonu, elektroniniu paštu ir konsultuojantis gyvai, buvo tikslinami organizacijų, numatančių dalyvauti strategijos įgyvendinime, pasiūlymai.

Bendraujant su Marijampolės miesto nevyriausybinių organizacijomis buvo sisteminama jų pateikiama informacija apie problemas, su kuriomis susiduriama, poreikius ir pasiūlymus, kaip jas spręsti. Susistemintus surinktą informaciją buvo apibendrinami duomenys ir išskirtos tam tikros problemų grupės.

- *Finansavimo trūkumas, ribotas paslaugų teikimas* (pasibaigus projektų finansavimui, pritrūkstama lėšų besitęsiančių problemų sprendimui, projektų ar programų reikalavimų neatitinkantys asmenys negauna paslaugų, organizacijos teikia daugiau paslaugų nei gauna finansavimo savanoriškais pagrindais, tačiau tam joms trūksta priemonių ir galimybių);

- *Esamų paslaugų kokybės gerinimas, praplėtimas, naujų paslaugų kūrimas* (globos namų gyventojams, dienos priežiūros įstaigoms, trūksta priemonių ir savanorių užimtumui organizuoti, trūksta pagalbos socialiniams darbuotojams lavinti šeimų ir tėvų socialinius įgūdžius kitomis formomis, įgalinti, motyvuoti socialinės rizikos tėvus gyventi kitaip, trūksta meninio užimtumo ir gebėjimų lavinimo, priemonių ir įrengimų darbinių, buitinių ir socialinių įgūdžių lavinimui neįgaliesiems, neįgaliųjų laisvalaikio organizavimo, psichologinio palaikymo priklausomiems nuo psichotropinių medžiagų asmenims palaikymas, paslaugų, padedančių jiems integruotis į visuomenę)

- *Trūkstamos priemonės, įranga* (medicinos priemonių neįgaliesiems finansavimas, techninių pagalbos priemonių asmeniniam asistentui trūkumas, grotuvų audioknygų skaitymui poreikis, apsaugos kamerų poreikis, kompiuterinės technikos atnaujinimo poreikis, baldų, čiužinių atnaujinimas, papildymas, kompensacinės technikos poreikio patenkinimas, skalbimo mašinų įsigijimas, pasenusi, trūkstama virtuvės įranga, baldai dienos priežiūrai, slaugos, techninių priemonių, įrangos trūkumas).

- *Trūkstamos paslaugos, specialistai, savanoriai* (nepatenkinamas nuolatinės vaikų globos poreikis (trūksta šeimynų), savarankiško gyvenimo namų, dienos centro paslaugų sergantiems Alzheimerio liga, socializacijos, užimtumo, dienos centro paslaugų socialinės rizikos paaugliams, kineziterapeuto paslaugų, psichologinės pagalbos, trūksta savanorių (taip pat ir vyresnio amžiaus), trūksta lėtų savanorių mokymams ir motyvavimui, trūksta laikino apgyvendinimo paslaugų smurtautojams ir smurto aukoms, nekuriamos paslaugos pabėgėlių integracijai, trūksta paslaugų nuteisteisiems ir grįžtantiems iš įkalinimo įstaigų integruotis į visuomenę ir darbo rinką).

- *Informacijos sklaida, švietimas* (neįgaliųjų švietimas apie jų ligą, praktiniai užsiėmimai, įgūdžių lavinimas, darbas su šeimomis, informacijos apie socialines paslaugas, neįgaliųjų organizacijas trūkumas, trūksta švietimo lyčių lygybės klausimais, susiduriama su narių pritraukimo į organizacijas problema (taip pat ir jaunimo), priklausomų (nuo alkoholio, narkotikų), vaikataujančių asmenų pritraukimo, motyvavimo problemomis, neįgalieji susiduria su tolerancijos skatinimo, patyčių mažinimo, integracijos sąlygų gerinimo poreikiu mokyklose, su darbo rinkos aktyvinimu dirbančios organizacijos susiduria su sunkumais socialinių įgūdžių stokojančius asmenis motyvuojant ilgalaikiams išipareigojimams mokytis, dirbti, nurodoma, kad vis dar trūksta informacijos apie Smurto artimoje aplinkoje įstatymo taikymą, švietimo smurto aukoms ir smurtautojams, informacijos apie šeimynų kūrimą, globą, įvaikinimą, kyla informacijos prieinamumo vyresnio amžiaus ar neįgaliems asmenims problema, su tokia problema susidurs ir pabėgėliai).

- *Galimybių gauti profesinio rengimo ir tarpininkavimo įsidarbinant paslaugas asmenims neatitinkantiems aktyvios darbo rinkos politikos reikalavimų* (neaktyvūs darbo rinkoje, Darbo Biržoje neregistruoti asmenys, tėvai, esantys vaiko auginimo atostogose, bedarbiai, neatitinkantys Darbo Biržos keliamų reikalavimų neturi galimybės nemokamai įgyti profesijos ar persikvalifikuoti, negali įgyti antros ar papildomos profesijos, trūksta galimybių įgyti profesinius įgūdžius darbo vietoje, bendradarbiauti su darbdaviais).

- *Verslo informacijos centro paslaugų trūkumas* (tokiam centrui nevykdant savo funkcijų Marijampolės mieste, asmenims, ketinantiems pradėti verslą trūksta tikslingų ir išsamių konsultacijų, koncentruotų vienoje vietoje, funkcionuojančios sistemingos pagalbos steigiant verslą ar verslo pradžioje, trūksta mentorystės, pasidalinimo patirtimi iniciatyvų).

Šių problemų sprendimui buvo prašoma teikti idėjas ir pasiūlymus. Pasiūlytos idėjos yra originalios, atitinkančios vietos bendruomenės lūkesčius, leidžiančios pamatyti naujas inovatyvias perspektyvas socialinės atskirties mažinimui bei užimtumo didinimui. Dėl atitikimo miestų strategijų įgyvendinimo reikalavimams ne visas idėjas bus galima įgyvendinti remiantis Marijampolės miesto vietos veiklos strategija, tačiau jas bus galima toliau svarstyti ir plėtoti.

2016 m. sausio 25 d. www.marijampole.lt pakartotinai buvo skelbiamas kvietimas gyventojams ir organizacijoms teikti pasiūlymus ir idėjas strategijos rengimui. Tuo pačiu gyventojai pakviesti atsakyti ir į strategijos rengimo metu atsiradusius, informaciją patikslinančius anketos. Kvietimas pildyti anketą ir teikti pasiūlymus buvo nuolat skelbiamas ir Marijampolės miesto VVG Facebook paskyroje, sukurtoje 2016 m. sausio mėn.

Marijampolės miesto VVG rengėjai nuolat bendravo su kitų miestų VVG atstovais. Šių susitikimų metu buvo aptartos bendradarbiavimo galimybės ir pasirašytos bendradarbiavimo sutartys su Kalvarijos ir Vilkaviškio miestų VVG, kurios sudaro pagrindą įtraukti į miestų strategijas bendras idėjas, kurios yra bendrai apsvarstytos ir pateiktos ir kurias bus galima įgyvendinti ateityje

Surinkus poreikius ir pasiūlymus iš Marijampolės miesto gyventojų, nevyriausybinių organizacijų, verslo ir kitų interesų grupių atstovų, išanalizavus statistinius ir kokybinius duomenis apie teritorijos gyventojus ir aplinką, apibendrinus visus rezultatus, buvo parengtas Marijampolės miesto vietos plėtros strategijos projektas, kuris 2016 m. sausio 29 d. pristatytas vietos plėtros strategijos rengimu suinteresuotiems gyventojams, Marijampolės savivaldybės administracijos salėje. Šiame renginyje buvo pristatomas strategijos dokumentas, jo tikslai, uždaviniai, veiksmai, biudžetas, atsakoma į klausimus, diskutuojama.

Strategijos projektas 2016 m. vasario 1 d. pateiktas Marijampolės regiono plėtros tarybai, kuri savo sprendimu patvirtino vietos plėtros strategijos projekto atitikimą regiono plėtros plano prioritetams, tikslams ir uždaviniams.

Susisteminius vietos veiklos grupės valdybos susirinkime, viešo renginio metu išsakytas, asmeniškai pateiktas racionalias ir pagrįstas pastabas, galutinis strategijos projektas buvo pateiktas Marijampolės miesto vietos veiklos grupės visuotiniam narių susirinkimui tvirtinti. Marijampolės miesto vietos plėtros strategija buvo patvirtinta pagal procedūras, numatytas Vietos plėtros strategijų rengimo taisyklėse, patvirtintose LR Vidaus reikalų ministro 2015 m. sausio 22 d. įsakymu Nr. 1V-36. Rengiant Marijampolės miesto vietos plėtros strategiją taikytos viešinimo ir konsultavimosi priemonės yra pakankamos, kadangi visos strategijos rengimo metu vyko nuolatinis bendravimas su gyventojais ir organizacijomis, priimami pasiūlymai, kviečiama diskutuoti. Apie strategijos rengimą buvo informuojama ir pasiūlymai renkami spausdinant straipsnius internete, organizuojant susitikimus su interesų grupių atstovais, atliekant reprezentatyvią apklausą, bendraujant asmeniškai su organizacijų atstovais, gyventojais. Gauti pasiūlymai buvo sisteminiami, aptariami ir dar kartą diskutuojami viešų susitikimų metu, www.marijampole.lt buvo paskelbtas strategijos projektas.

5. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO VEIKSMŲ PLANAS

Žemiau pateiktoje lentelėje nurodomi veiksmai, kurie tiesiogiai prisideda prie uždavinių įgyvendinimo ir yra racionaliausiai būdai įgyvendinti uždavinius. Numatyti Marijampolės miesto vietos veiklos grupės 2016 – 2022 metų vietos plėtros strategijos veiksmai atitinka veiksmų programos 8.6.1 uždavinį „Pagerinti vietines įsidarbino galimybes ir didinti bendruomenių socialinę integraciją, išnaudojant vietos bendruomenių, verslo ir vietos valdžios ryšius“.

5.1 lentelė. Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo veiksmų planas

TIKSLAS Nr.1 „SKATINTI SOCIALINĘ ATSKIRTŲ PATIRIANČIŲ MARIJAMPOLĖS MIESTO GYVENTOJŲ INTEGRACIJĄ Į VISUOMENĘ PER NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ INICIATYVAS“		
1.1. Uždavinys: „Organizuoti savanorystės principais grįstą užimtumo veiklų organizavimą“		
Veiksmo pavadinimas:	„1.1.1. Socialinę atskirtį patiriančių šeimų ir jų narių socialinę integraciją skatinančių veiklų organizavimas pritraukiant išorės savanorius“	
Įgyvendinimo laikotarpis:	Pradžia	2018 m. sausio mėn.
	Pabaiga	2022 m. gruodžio mėn.
Veiksmo vykdytojas:	Viešieji ir privatus juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje.	
Veiksmo vykdytojo atrankos principas	Konkursas	
Lėšų poreikis	Pareiškėjo lėšos:	18738,16 Eur
	ES struktūrinių fondų lėšos:	199327,18 Eur
	Valstybės biudžeto lėšos:	16161,66 Eur
	Iš viso:	234227 Eur
1.1.2. Sociokultūrinių veiklų, susijusių su senjorų, neįgaliųjų, vienišų asmenų, pabėgėlių integracija į visuomenę, organizavimas“		
Veiksmo pavadinimas:	„1.1.2. Sociokultūrinių veiklų, susijusių su senjorų, neįgaliųjų, vienišų asmenų, pabėgėlių integracija į visuomenę, organizavimas“	
Įgyvendinimo laikotarpis:	Pradžia	2018 m. sausio mėn.
	Pabaiga	2022 m. gruodžio mėn.
Veiksmo vykdytojas:	Viešieji ir privatus juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje.	
Veiksmo vykdytojo atrankos principas	Konkursas	
Lėšų poreikis	Pareiškėjo lėšos:	18947,20 Eur
	ES struktūrinių fondų lėšos:	201550,84 Eur
	Valstybės biudžeto lėšos:	16341,96 Eur
	Iš viso:	236840,00 Eur
1.2. Uždavinys: „Plėsti socialines paslaugas ir didinti jų prieinamumą socialinę atskirtį patiriantiems asmenims“		
Veiksmo pavadinimas:	„1.2.1. Socialinių paslaugų teikimas priklausomybes turintiems asmenims, siekiant reintegruoti į visuomenę“	
Įgyvendinimo laikotarpis:	Pradžia	2018 m. sausio mėn.
	Pabaiga	2020 m. gruodžio mėn.
Veiksmo vykdytojas:	Viešieji ir privatus juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje.	
Veiksmo vykdytojo atrankos principas	Konkursas	
Lėšų poreikis	Pareiškėjo lėšos:	4476,80 Eur
	ES struktūrinių fondų lėšos:	47621,96 Eur
	Valstybės biudžeto	3861,24 Eur

	lėšos:	
	Iš viso:	55960,00 Eur
Veiksmo pavadinimas:	„1.2.2. Informacijos apie socialines ir kitas reikalingas paslaugas teikimas socialinę atskirtį patiriantiems asmenims ir tarpininkavimas šias paslaugas gaunant“	
Igyvendinimo laikotarpis:	Pradžia	2018 m. sausio mėn.
	Pabaiga	2022 m. gruodžio mėn.
Veiksmo vykdytojas:	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje.	
Veiksmo vykdytojo atrankos principas	Konkursas	
Lėšų poreikis	Pareiškėjo lėšos:	1760,00 Eur
	ES struktūrinių fondų lėšos:	18722,00 Eur
	Valstybės biudžeto lėšos:	1518,00 Eur
	Iš viso:	22000,00 Eur
TIKSLAS Nr.2 „SKATINTI AKTYVŲ MARIJAMPOLĖS MIESTO GYVENTOJŲ ĮSITRAUKIMĄ Į DARBO RINKĄ“		
2.1. Uždavinys: „Organizuoti veiklas, gerinančias neaktyvių darbingų gyventojų padėtį darbo rinkoje ir bendradarbiavimą su kitų miestų VVG“		
Veiksmo pavadinimas:	„2.1.1. Pagalbos įsitraukiant į darbo rinką teikimas ir profesinio mokymo organizavimas neaktyviems darbingiems gyventojams“	
Igyvendinimo laikotarpis:	Pradžia	2018 m. sausio mėn.
	Pabaiga	2021 m. gruodžio mėn.
Veiksmo vykdytojas:	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje.	
Veiksmo vykdytojo atrankos principas	Konkursas	
Lėšų poreikis	Pareiškėjo lėšos:	12507,20 Eur
	ES struktūrinių fondų lėšos:	133045,34 Eur
	Valstybės biudžeto lėšos:	10787,46 Eur
	Iš viso:	156340,00 Eur
Veiksmo pavadinimas:	„2.1.2. Konsultavimo ir tarpininkavimo įdarbinant paslaugų teikimas neaktyviems darbingiems gyventojams“	
Igyvendinimo laikotarpis:	Pradžia	2018 m. sausio mėn.
	Pabaiga	2022 m. gruodžio mėn.
Veiksmo vykdytojas:	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje.	
Veiksmo vykdytojo atrankos principas	Konkursas	
Lėšų poreikis	Pareiškėjo lėšos:	5465,60 Eur
	ES struktūrinių fondų lėšos:	58140,32 Eur
	Valstybės biudžeto lėšos:	4714,08 Eur
	Iš viso:	68320,00 Eur
2.2. Uždavinys: „Plėtoti savarankiškos veiklos kūrimo ir jaunimo verslumo didinimo iniciatyvas bei bendradarbiavimą su kitų miestų VVG“		
Veiksmo pavadinimas:	„2.2.1. Verslo konsultacijų, mentorystės ir pagalbos verslo pradžiai teikimas jauno verslo subjektams“	
Igyvendinimo laikotarpis:	Pradžia	2018 m. sausio mėn.
	Pabaiga	2022 m. gruodžio mėn.
Veiksmo vykdytojas:	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje. Fiziniai asmenys vykdantys savarankišką veiklą pagal individualios veiklos pažymą arba verslo liudijimą Marijampolės MVVG teritorijoje;	

Veiksmo vykdytojo atrankos principas	Konkursas	
Lėšų poreikis	Pareiškėjo lėšos:	64949,28 Eur
	ES struktūrinių fondų lėšos:	690897,97 Eur
	Valstybės biudžeto lėšos:	56018,75 Eur
	Iš viso:	811866,00 Eur
Veiksmo pavadinimas:	„2.2.2. Verslumo skatinimo priemonių jauniems neaktyviems ir nedirbantiems asmenims įgyvendinimas bendradarbiaujant su kitų miestų VVG“	
Įgyvendinimo laikotarpis:	Pradžia	2018 m. sausio mėn.
	Pabaiga	2021 m. gruodžio mėn.
Veiksmo vykdytojas:	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje.	
Veiksmo vykdytojo atrankos principas	Konkursas	
Lėšų poreikis	Pareiškėjo lėšos:	1532,00 Eur
	ES struktūrinių fondų lėšos:	16296,65 Eur
	Valstybės biudžeto lėšos:	1321,35 Eur
	Iš viso:	19150,00 Eur

6. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS VALDYMO IR STEBĖSENOS TVARKOS APIBŪDINIMAS

6.1. Už VPS veiksmų, skirtų vietos plėtros strategijai įgyvendinti, atranką, strategijos įgyvendinimo koordinavimą ir stebėseną atsakingi VVG organai

Marijampolės miesto vietos veiklos grupė atsakinga už parengtos VPS įgyvendinimą, koordinavimą ir stebėseną, t.y. už sklaidų ir kokybišką strategijos įgyvendinimą. Koordinavimo ir stebėsenos veiksmų tikslas – užtikrinti strategijos įgyvendinimo efektyvumą ir teigiamą jos poveikį Marijampolės miesto plėtrai. VVG organų ir darbuotojų atsakomybių sritys pateikiamos 6.1 lentelėje.

6.1 lentelė. Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo ir koordinavimo sritys ir atsakingi VVG nariai ir / ar VVG organai

Atsakomybės sritys	VVG nariai ir / ar VVG organas
<ol style="list-style-type: none"> 1. VPS ir jos pakeitimų tvirtinimas. 2. Kasmetinės VPS įgyvendinimo stebėsenos tvirtinimas. 3. Marijampolės miesto VVG darbo skaidrumo, viešumo, tinkamo finansų panaudojimo užtikrinimas ir priežiūra. 4. Marijampolės miesto VVG pirmininko rinkimas ir atšaukimas, jo atlyginimo nustatymas, pareiginių nuostatų patvirtinimas. 5. VVG administracinės struktūros ir darbuotojų pareigybių nustatymas, administracijos darbuotojų atlyginimų dydžių tvirtinimas. 	<p>Marijampolės miesto vietos veiklos grupės visuotinis susirinkimas</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Vadovavimas Marijampolės miesto VVG veiklai tarp visuotinių narių susirinkimų. 2. VPS pakeitimo inicijavimas. 3. Sprendimų dėl dalyvavimo projektinėse veiklose priėmimas. 4. Veiksmų projektų atrankos kriterijų ir atrankos procedūrų patvirtinimas, jeigu Marijampolės miesto VVG valdybai visuotinis narių susirinkimas yra suteikęs šią teisę. 5. Kvietimų, teikti veiksmų projektus, dokumentų tvirtinimas. 6. Siūlomų finansuoti veiksmų projektų sąrašo tvirtinimas. 7. Sprendimų dėl dalyvavimo asocijuotų organizacijų veikloje priėmimas. 	<p>Marijampolės miesto vietos veiklos grupės valdyba</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Marijampolės miesto VVG atitikimo vietos veiklos grupės tinkamumo požymiams įgyvendinimas ir koordinavimas. 2. VPS administravimo koordinavimas. 3. VPS ir jos pakeitimų teikimas tvirtinti visuotiniam narių susirinkimui. 4. Metinių VPS įgyvendinimo stebėsenos ataskaitų teikimas. Informacijos apie VPS įgyvendinimą teikimas valdybai ar visuotiniam narių susirinkimui paprašius. 5. VPS įgyvendinimo ataskaitų pateikimas kontroliuojančiajai institucijai. 6. Darbuotojų (savanorių) priėmimas į darbą, sutarčių su jais sudarymas. 7. Veiksmų projektų atrankos kriterijų ir atrankos procedūrų 	<p>Marijampolės miesto vietos veiklos grupės pirmininkas</p>

<p>parengimo koordinavimas.</p> <ol style="list-style-type: none"> 8. Kvietimų teikti veiksmų projektus dokumentų teikimas Marijampolės MVVG valdybos tvirtinimui. 9. Pateiktų veiksmų projektų vertinimo ir siūlomų finansuoti projektų sąrašo sudarymo koordinavimas. 10. Veiksmų projektų atrankos posėdžių organizavimas. 11. VPS numatytų stebėsenos rodiklių reikšmių pasiekimo duomenų registravimo ir apskaičiavimo koordinavimas. 12. Vietos plėtros projektų įgyvendinimo stebėsenos vykdymo koordinavimas. 13. Sprendimų dėl viešųjų pirkimų atlikimo priėmimas. 14. Marijampolės miesto VVG atstovavimas asocijuotų organizacijų veiklose. 	
<ol style="list-style-type: none"> 1. VPS administravimas. 2. Veiksmų projektų atrankos kriterijų ir atrankos procedūrų parengimas. 3. Kvietimų teikti veiksmų projektus parengimas ir paskelbimas. 4. Pateiktų veiksmų projektų vertinimo koordinavimas. 5. Siūlomų finansuoti veiksmų projektų sąrašo sudarymas. 6. VPS įgyvendinimo ataskaitų pildymas. 7. Pasięktų stebėsenos rodiklių reikšmių duomenų registravimas ir apskaičiavimas. 8. Vietos plėtros projektų įgyvendinimo stebėsenos vykdymas. 9. VPS įgyvendinimo, administravimo ir vykdymo veiklų viešinimas. 10. Viešųjų pirkimų dokumentų rengimas ir pirkimų atlikimas. 	<p>Marijampolės miesto vietos veiklos grupės įdarbintas darbuotojas</p>

6.2. VPS įgyvendinimo procedūros aprašymas

Marijampolės miesto VVG vietos plėtros strategija bus įgyvendinama veiksmų projektų įgyvendinimo principu, taikant konkursinį projektų atrankos būdą. Įgyvendinant VPS Marijampolės miesto VVG planuoja skelbti 2 kvietimus pareiškėjams teikti veiksmų projektus atrankai.

Per 1 mėnesį nuo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo pradžios, bus parengtas: „Vietos plėtros projektinių pasiūlymų vertinimo ir atrankos vidaus tvarkos aprašas“, veiksmų projektų atrankos kriterijai, vadovaujantis žemiau pateiktomis veiksmų projektų įgyvendinimo nuostatomis bei nustatyti atrankos kriterijų vertinimo balai.

Atrankos kriterijus, jų vertinimo balus ir vertinimo ir atrankos vidaus tvarkos aprašą tvirtina visuotinis Marijampolės miesto VVG narių susirinkimas arba kolegialus valdymo organas, jeigu jam visuotinis narių susirinkimas yra suteikęs šią teisę. Prieš atrankos kriterijų tvirtinimą Marijampolės miesto VVG gali derinti juos su Ministerija. Pastabas ir pasiūlymus Ministerija teikia raštu arba elektroniniu paštu.

Prieš paskelbiant kvietimą vietos plėtros projektų atrankai atrankos kriterijai, jų vertinimo balai ir vertinimo ir atrankos vidaus tvarkos aprašas gali būti keičiami siekiant efektyvesnio vietos plėtros strategijos įgyvendinimo ir (arba) atsižvelgiant į vietos plėtros strategijos pakeitimus. Paskelbus

kvietimą vietos plėtros projektų atrankai ir projektinių pasiūlymų vertinimo metu atrankos kriterijai, jų vertinimo balai ir vertinimo ir atrankos vidaus tvarkos aprašas yra nekeičiami.

Igyvendinant Marijampolės miesto vietos plėtros strategiją VVG vadovausis šiomis pagrindinėmis vietos plėtros projektų atrankos nuostatomis:

Tinkami projektų pareiškėjai:

1. Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo Marijampolės miesto teritorijoje;
2. Fiziniai asmenys vykdantys savarankišką veiklą pagal individualios veiklos pažymą arba verslo liudijimą Marijampolės miesto VVG teritorijoje;

Tinkami projektų partneriai:

1. Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo Marijampolės miesto VVG, Marijampolės, Kazlų rūdos, Prienų rajono, Alytaus rajono, Lazdijų rajono, Kalvarijos ir Vilkaviškio rajono savivaldybių teritorijose.
2. Marijampolės savivaldybės administracija.
3. Kazlų rūdos, Prienų rajono, Alytaus rajono, Lazdijų rajono, Kalvarijos ir Vilkaviškio rajono savivaldybių administracijos.

Reikalavimai projektams. Visi projektai turi atitikti bendruosius projektų reikalavimus, nustatytus „Projektų administravimo ir finansavimo taisyklėse“ (Projektų administravimo ir finansavimo taisyklės patvirtintos Lietuvos Respublikos finansų ministro 2014 m. spalio 8 d. įsakymu Nr. 1K-316) 66 punkte:

„66.1. Projektu turi būti prisidedama prie bent vieno veiksmų programos prioriteto konkretaus uždavinio įgyvendinimo, rezultato pasiekimo ir turi būti įgyvendinama bent viena pagal projektų finansavimo sąlygų aprašą numatoma finansuoti veikla.

66.2. Projektas turi atitikti strateginio planavimo dokumentų nuostatas.

66.3. Projektu turi būti siekiama aiškių ir realių kiekybinių uždavinių.

66.4. Projektas turi atitikti horizontaliuosius (darnaus vystymosi bei lyčių lygybės ir nediskriminavimo) principus, projekto įgyvendinimas turi būti suderinamas su ES konkurencijos politikos nuostatomis.

66.5. Pareiškėjas ir partneris (-iai) organizaciniu požiūriu turi būti pajėgūs tinkamai ir laiku įgyvendinti teikiamą projektą ir atitikti jiems keliamus reikalavimus.

66.6. Projekto išlaidų finansavimo šaltiniai turi būti aiškiai nustatyti ir užtikrinti.

66.7. Turi būti užtikrintas efektyvus projektui įgyvendinti reikalingų lėšų panaudojimas.

66.8. Projekto veiklos turi būti vykdomos veiksmų programos įgyvendinimo teritorijoje (šių Taisyklių 411 punkte nustatytais sąlygomis).“

Nuosavas įnašas. Įgyvendinant Marijampolės miesto VPS kiekvienam veiksmui bus skiriamos Europos Sąjungos struktūrinių fondų (toliau – ES) bei privačios pareiškėjų lėšos. ES lėšos sudarys ne daugiau kaip 92 proc. projekto lėšų poreikio, o likusias lėšas ne mažiau kaip 8 proc. sudarys nuosavas pareiškėjų indėlis. Teikdami projektines paraiškas pareiškėjai užtikrina, kad prie projekto įgyvendinimo prisidės ne mažesniu kaip 8 proc. indėliu prie visų tinkamų finansuoti projekto išlaidų. Projektinių paraiškų pareiškėjas ar (ir) jo partneris savo iniciatyva ir savo, ir (arba) kitų šaltinių, lėšomis gali prisidėti prie vietos plėros projekto įgyvendinimo didesne tinkamų finansuoti projekto išlaidų dalimi.

Nuosavu projekto vykdytojo ar partnerio įnašu gali būti užskaitomas:

- projekto veiklas vykdančių asmenų savanoriškas darbas (pinigine verte išreikštas nepiniginis įnašas), kai įrodomas vykdant projekto veiklas dirbtas laikas; įnašas apskaičiuojamas taikant minimalųjį Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytą darbo užmokestį;
- projekto veiklas vykdančio personalo darbo užmokesčio išlaidų dalis, kuri yra tiesiogiai susijusi su vykdomu projektu ir yra apskaičiuota ir išmokėta už darbo laiką, dirbtą įgyvendinant projektą;
- projekto veiklų dalyvių darbo užmokesčio, apskaičiuoto ir išmokėto už darbo laiką, kurio metu darbuotojai tiesiogiai dalyvavo projekto veiklose, ir susijusių darbdavio įsipareigojimų išlaidos (taikoma projekto veiklų, atitinkančių gyventojų verslumą didinimo veiklas, kai tikslinė grupė - įmonių darbuotojai, atveju).

Vietos projektų vertinimo procedūra. Po kvietimo gauti projektiniai pasiūlymai atrenkami skaidriai, nediskriminuojančiai, išvengiant interesų konflikto. Projektinius pasiūlymus vertina Marijampolės miesto VVG paskirti vietos plėros projektų vertintojai. VPS įgyvendinimo metu gali būti sudaromos dvi vertintojų grupės. Pirmąją grupę sudaro: vienas asmuo, priklausantis miesto VVG (tačiau ne valdybos narys) ir po vieną asmenį atstovaujantį verslo, NVO ir valdžios sektorius. Antrą grupę sudaro du išorės ekspertai, turintys projektų vertinimo patirties. Marijampolės miesto VVG, prieš kvietimo teikti projektinius pasiūlymus paskelbimą, nutaria kuri vertintojų grupė bus pasirinkta.

Prieš atlikdamas vertinimą, vietos plėros projekto vertintojas turi patvirtinti savo konfidencialumą ir nešališkumą pasirašydamas konfidencialumo ir nešališkumo deklaraciją, kuria įsipareigoja būti nešališkas ir laikytis konfidencialumo. Miesto VVG užtikrina, kad paskirto asmens dalyvavimas vertinant vietos plėros projektinį pasiūlymą nesukels interesų konflikto.

Vieną projektinį pasiūlymą vertina keturi arba du vertintojai (priklausomai, nuo pasirinktos vertintojų grupės); projektiniai pasiūlymai atrenkami atsitiktine tvarka. Vietos plėros projektų vertintojai rengia ir Marijampolės miesto VVG valdybai teikia projektinių pasiūlymų vertinimo ataskaitas.

Kiekvienas projektinis pasiūlymas turi atitikti atrankos kriterijus: administracinės atitikties vertinimą ir naudos ir kokybės vertinimą. Administracinės atitikties vertinimo metu vertintojas patikrina, ar projekcinio pasiūlymo visi laukai užpildyti, ar pridėti visi pasiūlymo formoje nurodyti dokumentai. Jeigu projektinis pasiūlymas yra užpildytas tinkamai bei pridėti visi pasiūlymo formoje nurodyti dokumentai, projektinis pasiūlymas vertinamas toliau. Jeigu projekcinio pasiūlymo užpildyti ne visi laukai bei nepridėti visi pasiūlymo formoje nurodyti dokumentai, projektinis pasiūlymas yra atmetamas. Jeigu projektinis pasiūlymas nėra atmetamas, vertinamas atitikimas naudos ir kokybės reikalavimams, nurodytiems žemiau.

Jeigu vertinant projekcinio pasiūlymo atitiktį nustatytiems kriterijams yra neaiškumų, trūksta informacijos, galinčios turėti esminės įtakos projekto vertinimui, projekto vertintojas prašo projekcinį pasiūlymą pateikusia organizaciją pateikti paaiškinimus ir/ar papildymus per nustatytą laikotarpį.

Jeigu projektinis pasiūlymas atitinka administracinius kriterijus, vertinama projekcinio pasiūlymo nauda ir kokybė. Marijampolės miesto VVG, prieš skelbdama kvietimą vietos plėtros projektiniams pasiūlymams teikti, organizuoja susitikimus, kurių metu aptariamas kvietimo teikti projektinius pasiūlymus turinys: kurį (-iuos) uždavinį (-ius) turi atitikti projektiniai pasiūlymai, kokiais papildomais vertinimo kriterijais bus vertinami pateikti kriterijai, nustatomos tikslios kvietimo pateikimo datos, pasirenkami vertintojų atrankos kriterijai (įvairius sektorius atstovaujantys asmenys arba išorės ekspertai, turintys patirties vertinant projektinius pasiūlymus), nustatomos ir patvirtinamos tolimesnės kvietimo ir projektinių pasiūlymų procedūros.

Atrenkant vietos projektų įgyvendintojus bus laikomasi Partnerystės sutartyje nustatytų principų, nustatant atskirus projektų atrankos kriterijus:

➤ **Partnerystės principu:** Papildomas balas atrenkant vietos projektus bus skiriamas jei projektas įgyvendinamas kartu su partneriu ir pasirenkant partnerius vadovaujamosi kriterijais:

- Aktualumo: partneriai turi būti aiškiai susiję arba su problema, kurią ketinama spręsti, arba su jos sprendimu.

- Proporcingumo: turi būti užtikrintas visų aktualių partnerių (teritorinių, socialinių, ekonominių, NVO) atstovavimas, nė viena iš partnerių grupių neturėtų dominuoti;

- Atstovavimo apimties: turėtų būti įtraukti partneriai, atstovaujantys platesniems, o ne siauresniems, individualiems interesams.

➤ **Vyrų ir moterų lygių galimybių skatinimo, nediskriminacijos principu.** Atrenkant projektus bus vertinama jų atitiktis lyčių lygybės, nediskriminavimo ir prieinamumo principams (Projektų administravimo ir finansavimo taisyklės patvirtintos Lietuvos Respublikos finansų ministro 2014 m. spalio 8 d. įsakymu Nr. 1K-316, 66.4, 454.1 papunkčius). Šis principas suprantamas ne tik kaip moterų ir vyrų lygių galimybių užtikrinimas, bet ir draudimas varžyti žmogaus teises ar teikti

asmeniui privilegijas dėl jo lyties, tautybės, rasinės ar etninės kilmės, kalbos, religijos, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, negalios, socialinės padėties, amžiaus arba seksualinės orientacijos. Vyrų ir moterų lygybė apima lygias teises, atsakomybes ir galimybes abiem lytims.

➤ **Jaunimo principas.** Jaunimo principas įgyvendinamas Marijampolės miesto VVG nuostatose įtvirtinant nuostatą, kad juridinio asmens nariais ir (arba) jo kolegialaus valdymo organo nariais yra abiejų lyčių asmenys ir nė vienos iš lyčių atstovų nėra daugiau kaip 60 procentų ir bent vienas kolegialaus valdymo organo narys yra jaunesnis negu 29 metų ir (arba) deleguotas jaunimo nevyriausybinių organizacijos.

VVG valdyba, gavusi vertintojų ataskaitas, priima sprendimą dėl tinkamų finansuoti projektų, sudarydama finansuojamų, rezervinių ir nefinansuojamų projektų sąrašus ir patvirtinta tvarka teikia juos Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministerijai.

6.3. VPS stebėsenos tvarka.

Už Marijampolės miesto VVG vietos plėtros strategijos stebėseną atsakinga Marijampolės miesto vietos veiklos grupė. Miesto vietos veiklos grupės pirmininkas koordinuoja ir užtikrina, kad tokia stebėseną būtų vykdoma, pagal šioje strategijos dalyje įvardintą tvarką.

Informacija apie atrinktus finansuoti vietos projektus. Siūlomų finansuoti vietos plėtros strategijos įgyvendinimo projektų sąrašą kartu su vietos plėtros projektiniais pasiūlymais dėl vietos plėtros projekto įgyvendinimo, Marijampolės miesto VVG pateikia LR Vidaus reikalų ministerijai per 12 mėnesių nuo vietos plėtros strategijos patvirtinimo Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro įsakymu dienos. Papildomais kvietimais patvirtintų vietos plėtros strategijų projektų sąrašai kartu su vietos plėtros projektiniais pasiūlymais dėl vietos plėtros projekto įgyvendinimo LR Vidaus reikalų ministerijai pateikiami ne vėliau kaip iki 2019 m. gruodžio 30 d.

Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministerijai patvirtinus siūlomų finansuoti vietos plėtros projektus, informacija apie patvirtintus projektus yra skelbiama Marijampolės miesto VVG interneto svetainėje (jeigu miesto VVG tokią turi) ir (arba) Marijampolės savivaldybės interneto svetainėje.

Informacija apie įgyvendinamus projektus. Siekiant užtikrinti, kad nuolat būtų renkama ir sisteminama informacija apie planuotas ir pasiektas efekto, rezultato ir produkto rodiklių reikšmes, vietos projekto vykdytojas ne vėliau kaip iki einamųjų metų vasario 1 d. parengia ir Marijampolės miesto VVG pateikia vietos projekto „Metinę vietos projekto įgyvendinimo ataskaitą“ už praėjusius kalendorinius metus. Metinės vietos projektų įgyvendinimo ataskaitos formą tvirtina Marijampolės miesto VVG visuotinis narių susirinkimas.

Marijampolės miesto VVG, apibendrinus gautas vietos projektų vykdytojų metines ataskaitas, ne vėliau kaip iki einamųjų metų kovo 20 d parengia ir ne vėliau kaip iki einamųjų metų balandžio 1 d. LR Vidaus reikalų ministerijai pateikia visuotiniame VVG narių susirinkime patvirtintą metinę Marijampolės miesto VVG vietos plėtros strategijos įgyvendinimo ataskaitą, pagal vietos plėtros strategijų atrankos ir įgyvendinimo taisyklėse nustatytą formą. Metinė ataskaita skelbiama miesto VVG interneto svetainėje (jeigu miesto VVG tokią turi) ir (arba) Marijampolės savivaldybės interneto svetainėje.

Informacija apie baigtus įgyvendinti projektus. Vietos projekto vykdytojas, baigęs įgyvendinti vietos projektą per 30 kalendorinių dienų po projekto pabaigos Marijampolės miesto VVG pateikia „Galutinę vietos projekto įgyvendinimo ataskaitą“. Galutinės vietos projektų įgyvendinimo ataskaitos formą tvirtina Marijampolės miesto VVG visuotinis narių susirinkimas.

Miesto VVG, baigusi įgyvendinti paskutinį vietos plėtros strategijos veiksmą, numatytą vietos plėtros strategijos finansiniame plane, parengia ir ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo pabaigos LR Vidaus reikalų ministerijai pateikia galutinę Marijampolės miesto VVG vietos plėtros strategijos įgyvendinimo ataskaitą pagal vietos plėtros strategijų atrankos ir įgyvendinimo taisyklėse nustatytą formą. Galutinė ataskaita skelbiama miesto VVG interneto svetainėje (jeigu miesto VVG tokią turi) ir (arba) Marijampolės savivaldybės interneto svetainėje.

6.4. VPS pakeitimų ir inicijavimo tvarka.

Marijampolės miesto VVG gali inicijuoti atrinktos finansuoti vietos plėtros strategijos keitimą. Vietos plėtros strategijos pakeitimus tvirtina visuotinis jos narių susirinkimas arba kolegialus valdymo organas, jeigu jam visuotinis narių susirinkimas yra suteikęs šią teisę. Prieš tvirtinant vietos plėtros strategijos pakeitimą turi būti atlikti veiksmai, nustatyti Vietos plėtros strategijų rengimo taisyklių 24 punkte. Vietos plėtros strategijos keitimas turi būti raštu suderintas su Ministerija.

Marijampolės miesto VVG gali keisti vietos plėtros strategiją kai:

1. būtina keisti dėl teisės aktų, reglamentuojančių vietos plėtros strategijų įgyvendinimą, pakeitimų;
2. būtina keisti suplanuotų lėšų paskirstymą tarp vietos plėtros strategijos uždavinių ir veiksmų sričių;
3. būtina keisti didžiausią galimą ES struktūrinių fondų ir valstybės biudžeto lėšų paramos sumą (toliau – paramos suma) vienam vietos plėtros strategijos veiksmui įgyvendinti pagal skirtingus vietos plėtros strategijos uždavinius;

4. būtina keisti strategijos finansavimo šaltinius, išskyrus ES struktūrinių fondų ir valstybės biudžeto lėšų šaltinį.

5. būtina patikslinti vietos plėtros strategijos veiksmų sąrašą, siekiant įgyvendinti vietos plėtros strategijoje numatytus rodiklius.

Marijampolės miesto vietos veiklos grupė, norėdama keisti vietos plėtros strategiją, privalo raštu pateikti LR Vidaus reikalų ministerijai motyvuotą prašymą leisti pakeisti vietos plėtros strategiją, miesto vietos veiklos grupės kolegialaus valdymo organo protokolo kopiją ir kartu su prašymu pateikti visą informaciją ir dokumentus, kuriais pagrindžiamas prašymas.

Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministerija, gavusi prašymą leisti pakeisti vietos plėtros strategiją per nustatytą terminą pateikia jį Jungtiniam vietos plėtros strategijų atrankos komitetui. Komitetas įvertina prašymo aplinkybes ir priima sprendimą dėl vietos veiklos grupės prašymo.

Priėmusi sprendimą dėl vietos veiklos grupės prašymo leisti keisti vietos plėtros strategiją, Jungtinis vietos plėtros strategijų atrankos komitetas informuoja LR Vidaus reikalų ministeriją. Ministerija išsiunčia vietos veiklos grupei pranešimą apie Jungtinio vietos plėtros strategijų atrankos komiteto priimtą sprendimą.

7. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS FINANSINIS PLANAS

1. TIKSLAS: SKATINTI SOCIALINĘ ATSKIRTŲ PATIRIANČIŲ MARIJAMPOLĖS MIESTO GYVENTOJŲ INTEGRACIJĄ Į VISUOMENĘ PER NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ INICIATYVAS									
1.1. UŽDAVINYS: ORGANIZUOTI SAVANORYSTĖS PRINCIP AIS GRĮSTAS UŽIMTUMO VEIKLAS									
VEIKSMAS	LĖŠŲ POREIKIS (Eur)	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	
<i>1.1.1. Socialinę atskirtį patiriančių šeimų ir jų narių socialinę integraciją skatinančių veiklų organizavimas pritraukiant išorės savanorius</i>	Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	Valstybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	6299,01	3287,51	3287,57	3287,57	0,00	
	Kitos viešosios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	Privačios lėšos	0,00	0,00	7303,20	3811,60	3811,68	3811,68	0,00	
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	0,00	0,00	77687,79	40545,90	40546,75	40546,75	0,00	
	<i>Iš viso:</i>	0,00	0,00	91290,00	47645,00	47646,00	47646,00	0,00	
<i>1.1.2. Sociokultūrinių veiklų, susijusių su senjorų, neįgalųjų, vienišų asmenų, pabėgėlių integracija į visuomenę, organizavimas</i>	Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	Valstybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	5045,76	4424,76	2839,63	2839,63	1192,18	
	Kitos viešosios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	Privačios lėšos	0,00	0,00	5850,16	5130,16	3292,32	3292,32	1382,24	
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	0,00	0,00	67276,84	58996,84	37861,68	37861,68	15895,76	
	<i>Iš viso:</i>	0,00	0,00	73127,00	64127,00	41154,00	41154,00	17278,00	

1.2. UŽDAVINYS: PLĖSTI SOCIALINES PASLAUGAS IR DIDINTI JŲ PRIEINAMUMĄ SOCIALINĘ ATSKIRTĮ PATIRIANTIEMS ASMENIMS								
VEIKSMAS	LĖŠŲ POREIKIS	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
<i>1.2.1. Socialinių paslaugų teikimas priklausomybes turintiems asmenims siekiant reintegruoti juos į visuomenę</i>	Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Valstybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	1286,85	1287,54	1286,85	0,00	0,00
	Kitos viešosios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Privačios lėšos	0,00	0,00	1492,00	1492,80	1492,00	0,00	0,00
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	0,00	0,00	15871,15	15879,66	15871,15	0,00	0,00
	<i>Iš viso:</i>	0,00	0,00	18650,00	18660,00	18650,00	0,00	0,00
<i>1.2.2. Informacijos apie socialines ir kitas reikalingas paslaugas teikimas socialinę atskirtį patiriantiems asmenims ir tarpininkavimas šias paslaugas gaunant</i>	Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Valstybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	345,00	483,00	345,00	345,00	0,00
	Kitos viešosios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Privačios lėšos	0,00	0,00	400,00	560,00	400,00	400,00	0,00
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	0,00	0,00	4255,00	5957,00	4255,00	4255,00	0,00
	<i>Iš viso:</i>	0,00	0,00	5000,00	7000,00	5000,00	5000,00	0,00

2 TIKSLAS. SKATINTI AKTYVŲ MARIJAMPOLĖS MIESTO GYVENTOJŲ ĮSITRAUKIMĄ Į DARBO RINKĄ								
2.1. UŽDAVINYS: ORGANIZUOTI VEIKLAS, GERINANČIAS NEAKTYVIŲ DARBINGŲ GYVENTOJŲ PADĖTĮ DARBO RINKOJE IR BENDRADARBIAVIMĄ SU KITŲ MIESTŲ VVG								
2.1.1. Pagalbos įsitraukiant į darbo rinką teikimas ir profesinio mokymo organizavimas neaktyviems darbingiems gyventojams	Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Valstybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	2029,84	3409,84	2157,49	1812,49	1377,79
	Kitos viešosios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Privačios lėšos	0,00	0,00	2353,44	3953,44	2501,44	2101,44	1597,44
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	0,00	0,00	25034,72	42054,72	26609,07	22354,07	16992,77
	<i>Iš viso:</i>	0,00	0,00	29418,00	49418,00	31268,00	26268,00	19968,00
2.1.2. Konsultavimo ir tarpininkavimo įdarbinant paslaugų teikimas neaktyviems darbingiems gyventojams	Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Valstybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	844,56	1487,88	794,88	794,88	794,88
	Kitos viešosios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Privačios lėšos	0,00	0,00	979,20	1721,60	921,60	921,60	921,60
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	0,00	0,00	10416,24	18313,52	9803,52	9803,52	9803,52
	<i>Iš viso:</i>	0,00	0,00	12240,00	215210,00	11520,00	11520,00	11520,00

2.2. UŽDAVINYS: PLĖTOTI SAVARANKIŠKOS VEIKLOS KŪRIMO IR JAUNIMO VERSLUMO DIDINIMO INICIATYVAS BEI BENDRADARBIAVIMĄ SU KITŲ MIESTŲ VVG SKATINIMAS								
2.2.1. Verslo konsultacijų, mentorystės ir pagalbos verslo pradžiai teikimas jauno verslo subjektams	Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Valstybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	6726,81	11352,71	10866,81	6958,51	20113,91
	Kitos viešosios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Privačios lėšos	0,00	0,00	7799,20	13162,56	12599,20	8067,84	23320,00
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	0,00	0,00	82963,99	140016,73	134023,99	85821,65	248071,61
	<i>Iš viso:</i>	0,00	0,00	97490,00	164532,00	157490,00	100848,00	291506,00
2.2.2. Verslumo skatinimo priemonių jauniems neaktyviems ir nedirbantiems asmenims įgyvendinimas bendradarbiaujant su kitų miestų VVG	Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Valstybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	486,45	417,45	417,45	0,00	0,00
	Kitos viešosios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Privačios lėšos	0,00	0,00	564,00	484,00	484,00	0,00	0,00
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	0,00	0,00	5999,55	5148,55	5148,55	0,00	0,00
	<i>Iš viso:</i>	0,00	0,00	7050,00	6050,00	6050,00	0,00	0,00
Strategijos administravimo išlaidos, eurai	Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Valstybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	1499,99	1499,99	1499,99	1499,99	1499,99

	Kitos viešosios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	Privačios lėšos	0,00	0,00	1739,12	1739,12	1739,12	1739,12	1739,12	
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	0,00	0,00	18499,89	18499,89	18499,89	18499,89	18499,89	
	<i>Iš viso:</i>	0,00	0,00	21739,00	21739,00	21739,00	21739,00	21739,00	
<i>Iš viso vietos plėtros strategijai įgyvendinti</i>	Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	Valstybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	24564,28	27647,68	23495,67	17538,08	24978,76	
	Kitos viešosios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	Privačios lėšos	0,00	0,00	28480,32	32055,28	27241,36	20334,00	28960,88	
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	0,00	0,00	302959,40	340988,04	289779,97	216302,93	308071,36	
	<i>Iš viso:</i>	0,00	0,00	356004,00	400691,00	340517,00	254175,00	362011,00	
<p><i>Iš viso vietos plėtros strategijai įgyvendinti:</i> Privačios lėšos – 137071,84 Eur Valstybės biudžeto lėšos – 118224,46 Eur Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos – 1458101,70 Eur Iš viso: 1713398,00 Eur</p>									

8. LĖŠŲ POREIKIO SUPLANUOTIEMS VEIKSMAMS ĮGYVENDINTI PAGRINDIMAS

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo rodiklis	Veiklos	Lėšų poreikis, eurai	
			Iš viso:	Detalus aprašymas

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo rodiklis	Veiklos	Lėšų poreikis, eurai	
			Iš viso:	Detalus aprašymas
1.1.1. Socialinę atskirtį patiriančių šeimų ir jų narių socialinę integraciją skatinančių veiklų organizavimas pritraukiant išorės savanorius	7 savanoriaujantys vietos bendruomenės nariai 407 BIVP veiklų dalyviai 6 projektai	Socialinę atskirtį patiriančių asmenų ir šeimų integracijos į visuomenę veiklos (socialinių įgūdžių lavinimas, psichologinė pagalba, bendravimas grupėse, mamos ir vaiko mokymai, šeimų užsiėmimai, kelionės, įvairūs renginiai, kt.). Tiklinė grupė - socialinę atskirtį patiriantys gyventojai (daugiavaikių šeimų nariai, likę be tėvų globos vaikai, socialinės rizikos vaikai ir suaugę asmenys, socialinės rizikos šeimos, vaikų globos namų, internatinių mokyklų, šeimynų auklėtiniai (iki 29 metų), nepasiturintys asmenys ir šeimos, asmenys, kuriems yra suteiktas prieglobstis Lietuvos Respublikoje, neįgalieji, senyvo amžiaus asmenys, smurto artimoje aplinkoje, prekybos žmonėmis ar kitokių nusikaltimų asmeniui aukos ir jų šeimos nariai, asmenys, besinaudojantys apgyvendinimo (nakvynės) savarankiško gyvenimo, nakvynės namuose ar krizių centruose paslaugomis, ir jų šeimos nariai, asmenys, sergantys priklausomybės ligomis, ir jų šeimos nariai, asmenys, grįžę iš įkalinimo įstaigų, ir jų šeimos nariai, nepilnamečiai, kuriems skirtos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros priemonės, ir jų šeimos nariai, tautinėms mažumoms priklausantys asmenys, asmenys, prižiūrintys (slaugantys) sunkią negalią turintį šeimos narį, asmenys, patiriantys socialinę atskirtį dėl kitų priežasčių, kurių egzistavimo faktas raštiškai patvirtinamas atitinkamus įgaliojimus turinčios	234227,00	<p>Įgyvendinti ne mažiau nei 6 projektai</p> <p>Galimos išlaidos: patalpų nuomai ir pritaikymui, komunalinėms ir ryšių išlaidoms, priemonėms ir įrangai, dalyvių maitinimui, išvykoms, užimtumo organizavimui, savanorių rengimui ir jų išlaidų kompensavimui, renginiams, tyrimams, literatūrai įsigyti, projekto viešinimui ir administravimui.</p> <p>Planuojami 6 projektai, kurių trukmė iki 36 mėn. Žemiau pateikiamos galimos išlaidos, kurios paskaičiuotos remiantis svetainėje www.esinvesticijos.lt (konkrečiai: http://www.esinvesticijos.lt/lt/naujienos/europos-socialinio-fondo-agentura-atnaujino-paslaugu-vidutiniu-rinkos-kainu-duomenu-baze; http://www.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/transporto-islaidu-fiksuotasis-ikainis) pateikiamais kainų tyrimais, įkainiais, interneto parduotuvių kainomis. Numatoma teikti įvairias paslaugas socialinę atskirtį patiriantiems vaikams ir jų šeimoms namuose ir įstaigose.</p> <p>1. Paprastojo remonto išlaidos – 6800 Eur Numatoma atlikti kosmetinį remontą vaikų dienos centrų patalpose – 6800 Eur, 100 kv.m (išlaidų suma neviršija 10 proc. projektams skirtų lėšų).</p> <p>2. Įrangos įsigijimo išlaidos – 20000 Eur (neviršijant 30 proc. projektams skirtų lėšų). Projekto veikloms įgyvendinti numatoma įsigyti 5 kompiuterius po 650 Eur su programine įranga, iš viso 3250 Eur, 1 multifunkcinį spausdintuvą su skeneriu ir kopijavimo funkcija už 600 Eur, 2 fotoaparatus po 750 Eur su objektyvais (mokyti fotografijos pagrindų), iš viso 1500 Eur, muzikos centrą už 200 Eur, projektorių už 600 Eur, programinę įrangą nuotraukų redagavimui už 350 Eur, Kieto kuro katilą vaikų dienos centrui už 7000 Eur. Kainos įvertintos pagal 2015 m. nurodomas kainas www.varle.lt, www.pigu.lt, tiekėjų apklausas. Numatoma įsigyti valgomojo komplektus vaikų dienos centrų maitinimo organizavimui 5 stalus po 180 Eur ir 30 kėdžių po 20 Eur, iš viso 1500 Eur, 10 darbo stalų po 300 eur ir 10 kėdžių po 50 Eur, 10 sėdmaišių po 150 Eur, iš viso už 5000Eur (kainos nustatytos pagal 2015 m. vyravusias kainas baldų parduotuvėse Jysk, Ikea).</p> <p>3. Projektų vykdymo išlaidos - 159092,75 Eur. Savanorių mokymai (planuojami 20 mokymai 6 projektuose po 8 val., trukmė po 8 akademinės valandas, vienų mokymų kaštai, į kuriuos įeina patalpų su įranga nuoma, mokomosios medžiagos parengimas bei atspausdinimas, dalyvių</p>

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo rodiklis	Veiklos	Lėšų poreikis, eurai	
			Iš viso:	Detalus aprašymas
		institucijos, įstaigos ar specialisto (pvz., socialinio darbuotojo).		<p>maitinimas (kavos pertraukos ir pietūs) sudarys 756,60 Eur, 20 k. x 756,60=15120 Eur;</p> <p>Savanorių maitinimo išlaidos - 3682 Eur. Kadangi savanoriai dirbs projekto veiklose tokį laiką, už kurį pagal projektą finansavimo sąlygas bus galimas jų maitinimas, skaičiuojamos savanorių maitinimo išlaidos.</p> <p>Savanorių telefonų ryšių paslaugų išlaidos sudarys 1800 Eur (po 50eur*36 mėn., pagal 2015 m. ryšio paslaugų sąskaitas).</p> <p>Savanorių transporto išlaidos 6 projektuose sudarys 1800,00 Eur (projektų vykdymo metu, teikiant savanorių paslaugas, bus nuvažiuota 22500 km x 0,08 ct)</p> <p>Komunalinėms išlaidoms organizuojant paslaugas vaikų dienos centruose bus apmokama už elektrą, vandenį, kitas komunalines išlaidas, perkamos anglys (VDC kūrenamas kietu kuru): 36 mėn. Anglių įsigijama už 460Eur kasmet (vertinant prieš 2015 m. buvusį sezoną), per 3 metus 1380 Eur, komunalinėms išlaidoms skiriama 70 Eur kas mėn, per 36 mėn. 2520 Eur.</p> <p>Mažos vertės prekių, reikalingų savipagalbos grupių, psichosocialinių, sociokultūrinių ir kitų paslaugų organizavimui įsigijimas (dekupažui, vėlimui, piešimui, tapymui, siuvimui - popierius, molbertai, siūlai, dažai, rankdarbių gamavimo priemonės, sporto inventoriūs, kėdutės, pledai, ugdomieji, terapiniai žaidimai, ugdomieji filmai, kt.) – 104192,75 Eur</p> <p>Edukacinių, integracinių renginių, terapinių susitikimų, stovyklų organizavimas (9 skirtingo formato ir trukmės renginiai, 400 dalyvių, įskaičiuotas maitinimas, patalpų nuoma, transportas)- 28598 Eur</p> <p>4. Informavimo apie projektą išlaidos - 3000,00 Eur</p> <p>5. Netiesioginės išlaidos – 45334,25 Eur (pagal PAFT 10 priedo reikalavimus, neviršijant normatyvų).</p>
1.1.2. Sociokultūrinių veiklų, susijusių su senjorų, neįgalųjų, vienišų, pabėgėlių integracija į visuomenę, organizavimas	9 savanoriaujantys vietos bendruomenės nariai 411 BIVP veiklų dalyviai 4 projektai	Sociokultūrinių veiklų (rankdarbių, IT, sporto būrelių, ekskursijų, renginių, švenčių) organizavimas, savipagalbos grupės tikslinės grupės asmenims, specialiųjų socialinės priežiūros paslaugų teikimas, informavimas, socialinių įgūdžių mokymas, savanorių rengimas ir veikla. Tiklinė grupė - socialinę atskirtį patiriantys gyventojai (daugiavaikių šeimų nariai, likę be tėvų globos vaikai,	236840,00	<p>Įgyvendinti ne mažiau nei 4 projektai</p> <p>Galimos išlaidos: patalpų nuoma ir pritaikymui, komunalinėms ir ryšių išlaidoms, priemonėms ir įrangai, dalyvių maitinimui, išvykoms, užimtumo organizavimui, savanorių rengimui ir jų išlaidų kompensavimui, renginiams, tyrimams, literatūrai įsigyti, projekto viešinimui ir administravimui.</p> <p>Planuojami 4 projektai, kurių trukmė iki 36 mėn. Žemiau pateikiamos galimos</p>

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo rodiklis	Veiklos	Lėšų poreikis, eurai	
			Iš viso:	Detalus aprašymas
		socialinės rizikos vaikai ir suaugę asmenys, socialinės rizikos šeimos, vaikų globos namų, internatinių mokyklų, šeimynų auklėtiniai (iki 29 metų), nepasiturintys asmenys ir šeimos, asmenys, kuriems yra suteiktas prieglobstis Lietuvos Respublikoje, neįgalieji, senyvo amžiaus asmenys, smurto artimoje aplinkoje, prekybos žmonėmis ar kitokių nusikaltimų asmeniui aukos ir jų šeimos nariai, asmenys, besinaudojantys apgyvendinimo (nakvynės) savarankiško gyvenimo, nakvynės namuose ar krizių centruose paslaugomis, ir jų šeimos nariai, asmenys, sergantys priklausomybės ligomis, ir jų šeimos nariai, asmenys, grįžę iš įkalinimo įstaigų, ir jų šeimos nariai, nepilnamečiai, kuriems skirtos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros priemonės, ir jų šeimos nariai, tautinėms mažumoms priklausantys asmenys, asmenys, prižiūrintys (slaugantys) sunkią negalią turintį šeimos narį, asmenys, patiriantys socialinę atskirtį dėl kitų priežasčių, kurių egzistavimo faktas raštiškai patvirtinamas atitinkamus įgaliojimus turinčios institucijos, įstaigos ar specialisto (pvz., socialinio darbuotojo).		<p>išlaidos, kurios paskaičiuotos remiantis svetainėje www.esinvesticijos.lt (konkrečiai: http://www.esinvesticijos.lt/lt/naujienos/europos-socialinio-fondo-agentura-atnaujino-paslaugu-vidutiniu-rinkos-kainu-duomenu-baze; http://www.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/transporto-islaidu-fiksuotasis-ikainis) pateikiamais kainų tyrimais, įkainiais, interneto parduotuvių kainomis.</p> <p>1 Paprastojo remonto išlaidos – 10658 Eur Planuojama įrengti dailės terapijos kambarį ~80 kv.m. už 5658 Eur (išlaidų suma neviršija 10 proc. projektams skirtų lėšų). Patalpų remontas ir pritaikymas užsiėmimų centro veiklai 5000eur (išlaidų suma neviršija 10 proc. projektams skirtų lėšų).</p> <p>2. Įrangos įsigijimo išlaidos – 28150 Eur 10 kompiuterių su programine įranga*650eur=6500Eur 6 stalai ir kėdės*300eur=1800Eur Fotoaparatas, kamera *700Eur=1400 eur Baldai dailės terapijos kambariui – 2200Eur Planšetė (kalbų mokymui)– 300Eur 2 magnetofonai (užsienio k. ir muzikos, šokio užsiėmimams)* 300eur=600Eur Akordeonas 300Eur Sportinis inventorių 1000eur Spausdintuvas 650 Eur Baldai užsiėmimų centro įrengimui 8000Eur Dviraičiai 30*180eur=5400eur (Kainos įvertintos pagal 2015 m. nurodomas kainas www.varle.lt, www.pigu.lt, www.euroatletas.lt, (baldų kainos nustatytos pagal 2015 m. vyravusias kainas baldų parduotuvėse Jysk, Ikea, Mato baldai).</p> <p>3. Projektų vykdymo išlaidos -146462 Eur 3.1.Savanorių parengimas (planuojami 20 mokymų 4 projektuose po 8 val., trukmė po 8 akademines valandas, vieno mokymų kaštai, į kuriuos įeina patalpų su įranga nuoma, mokomosios medžiagos parengimas bei atspausdinimas, dalyvių maitinimas (kavos pertraukos ir pietūs) sudarys 756,60 Eur, 20 k. x 756,60=15120 Eur; 3.2.Teikiant savanoriškas socialines paslaugas transportui bus skirta 3000 Eur(37500km*0,08ct) 3.3.Savanorių maitinimui visų projektų veiklose bus skiriama 1250Eur (250 kartų po 5 Eur) 3.4.Interneto svetainės modernizavimas teikiant informaciją tikslinei grupei,</p>

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo rodiklis	Veiklos	Lėšų poreikis, eurais	
			Iš viso:	Detalus aprašymas
				<p>straipsniai apie projektų veiklas ir galimybes, lankstinukai - 8600 eur</p> <p>3.5. Mokymų ir meninės kūrybinės saviraiškos veiklos (Supervizijos, Tėvystės įgūdžių mokymai, Dailės terapijos, Fotografijos mokymai, sveikos gyvensenos mokymai, kalbų mokymas). 120 asmenų, 9720 eur (Išlaidos skirtos metodinei medžiagai, maitinimui, paštui, kanceliarinėms prekėms, knygoms (įskaitant audio, video), dailės terapijos priemonėms)</p> <p>3.6. Meninė/kūrybinė saviraiška ir edukacinė veikla. Rankdarbiai (1500 Eur), Muzikos meninė saviraiška (900Eur), Šokio ir sportinės veiklos (1000Eur), Asmeninės karjeros kursai (1000 Eur). Išlaidos apima priemones, transportą, maitinimą, kanceliarines prekes, renginių išlaidas, knygas, apranga, mažavertes priemones sportui, judesiui, patalpų nuomą esant reikalui)</p> <p>3.7. Tarpkultūrinė integracija pabėgėliams ir vienišiams vyresnio amžiaus asmenims – 4000 Eur (numatytos bendros šventės ir renginiai, susitikimai įvairiomis temomis, numatyti 5 renginiai po 800 Eur, įskaičiuojant dalyvių maitinimą, salės nuomą, įrangos nuomą, apšvietimą, įgarsinimą, transportą).</p> <p>3.8. Sociokultūriniai užsiėmimai neįgaliesiems - 5 grupės*15 dalyvių*20 užsiėmimų*20 Eur = 30000 Eur (kiekvienas užsiėmimas įvertintas 20 Eur vienam asmeniui)</p> <p>3.9. Vasaros dienos stovyklos neįgaliesiems 25750eur (10 stovyklų*15 dalyvių*6 darbeliai*20Eur=18000eur +Patalpų nuoma 80eur/dienai*10stovyklų *5dienos=4000Eur) Stovyklų dalyvių maitinimui skiriama 3750 Eur (15dalyvių*10 stovyklų*5 dienos*5Eur=3750Eur)</p> <p>3.10. Veiklos užsiėmimų centro tikslinės grupės atstovams. Patalpų nuoma 14400 eur (400eur/mėn*36mėn.), biuro, kanceliariniai reikmenys užsiėmimams – 5000Eur, Sporto inventorių - šiaurietiško ėjimo lazdos 50*30Eur=1500 Eur, fizioterapijos priemonės 2000 eur, Dailės ir rankdarbių reikmenys 2000eur</p> <p>3.11. Neįgaliųjų asmenų sociokultūriniai užsiėmimai dienos centruose 11422Eur (priemonės dekupažui, rankdarbiams, tapybai ant vandens, kt., kainos vertintos pagal tiekėjų žodines apklausas)</p> <p>3.12. Neįgaliųjų ekskursijos ir susitikimai 8300eur (įskaičiuota spec. transporto nuoma, maitinimas, pramogos, dovanos, priemonės veikloms, renginio įgarsinimas, bilietai į muziejus, t.t. pagal žodines tiekėjų apklausas ir pateikiamą internete informaciją)</p> <p>4. Informavimo apie projektą išlaidos - 5730,00 Eur</p> <p>5. Netiesioginės išlaidos – 45840 Eur (pagal PAFT 10 priedo reikalavimus, neviršijant normatyvų)</p>

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo rodiklis	Veiklos	Lėšų poreikis, eurai	
			Iš viso:	Detalus aprašymas
1.2.1. Socialinių paslaugų teikimas priklausomybės turintiems asmenims siekiant reintegruoti juos į visuomenę	10 savanoriaujančių vietos bendruomenės narių 150 BIVP veiklų dalyvių 1 projektas	Bendrųjų socialinių paslaugų teikimas tikslinės grupės asmenims, savipagalbos grupių organizavimas, užimtumo veiklų organizavimas, prevencinių priemonių kūrimas, reabilitacinių paslaugų teikimas, savanorių rengimas ir veikla Tiklinė grupė - socialinę atskirtį patiriantys gyventojai (daugiavaikių šeimų nariai, likę be tėvų globos vaikai, socialinės rizikos vaikai ir suaugę asmenys, socialinės rizikos šeimos, vaikų globos namų, internatinių mokyklų, šeimynų auklėtiniai (iki 29 metų), nepasiturintys asmenys ir šeimos, asmenys, kuriems yra suteiktas prieglobstis Lietuvos Respublikoje, neįgalieji, senyvo amžiaus asmenys, smurto artimoje aplinkoje, prekybos žmonėmis ar kitokių nusikaltimų asmeniui aukos ir jų šeimos nariai, asmenys, besinaudojantys apgyvendinimo (nakvynės) savarankiško gyvenimo, nakvynės namuose ar krizių centruose paslaugomis, ir jų šeimos nariai, asmenys, sergantys priklausomybės ligomis, ir jų šeimos nariai, asmenys, grįžę iš įkalinimo įstaigų, ir jų šeimos nariai, nepilnamečiai, kuriems skirtos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros priemonės, ir jų šeimos nariai, tautinėms mažumoms priklausantys asmenys, asmenys, prižiūrintys (slaugantys) sunkią negalią turintį šeimos narį, asmenys, patiriantys socialinę atskirtį dėl kitų priežasčių, kurių egzistavimo faktas raštiškai patvirtinamas atitinkamus įgaliojimus turinčios	55960,00	<p>Įgyvendintas ne mažiau nei 1 projektas</p> <p>Galimos išlaidos: patalpų nuomai ir pritaikymui, komunalinėms ir ryšių išlaidoms, priemonėms ir įrangai, dalyvių maitinimui, išvykoms, užimtumo organizavimui, savanorių rengimui ir jų išlaidų kompensavimui, renginiams, tyrimams, literatūrai įsigyti, projekto viešinimui ir administravimui</p> <p>Planuojamas 1 projektas, kurio trukmė iki 36 mėn. Žemiau pateikiamos galimos išlaidos, kurios paskaičiuotos remiantis svetainėje www.esinvesticijos.lt (konkrečiai: http://www.esinvesticijos.lt/lt/naujienos/europos-socialinio-fondo-agentura-atnaujino-paslaugu-vidutiniu-rinkos-kainu-duomenu-baze; http://www.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/transporto-islaidu-fiksuotasis-ikainis) pateikiamais kainų tyrimais, įkainiais, interneto parduotuvių kainomis, atliktomis tiekėjų apklausomis.</p> <p>1. Paprastojo remonto išlaidos – 5107,5 Eur (išlaidų suma neviršija 10 proc. projektui skirtų lėšų). Patalpų pritaikymas spec.socialinių paslaugų teikimui (sumontuojama karkasinė pertvara) 999,4Eur (pagal tiekėjų apklausos išvadas) Patalpų remontas – 4108,1 Eur (pagal tiekėjų apklausos išvadas)</p> <p>2. Įrangos įsigijimo išlaidos – 13959,1 Eur Baldai 2721,7 Eur Amatų gildijos įrangos įsigijimas (staklės, kt.) – 9240,5 Eur Kompiuteriai (3vnt.) 1996,9Eur (pagal tiekėjų apklausos išvadas)</p> <p>3. Projektų vykdymo išlaidos – 24709 Eur 10 savanorių. Mokymai-išvyka į analogišką paslaugą teikiančią įstaigą – 2711 Eur (įskaičiuotas transportas, maitinimas) Mokymai darbu su „Rebeka“ programos moterimis – 2005Eur (maitinimas, kelionės, 3 dienų išvyka, 10 asmenų) Interneto tinklapio kūrimas – 1000Eur (pagal tiekėjų apklausą) Komunaliniai mokesčiai – 2027 Eur (56,3 Eur/mėn*36 mėn.) (pagal organizacijos patiriamas išlaidas iki 2015 m.) 2 apskriti stalai – renginių organizavimas – 309Eur (kavos pertrauka ir informacinė medžiaga) Psichosocialinės reabilitacijos paslaugos – dalomoji medžiaga – 97 Eur Patalpų nuoma – 6000Eur (166,66*36 mėn.)</p>

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo rodiklis	Veiklos	Lėšų poreikis, eurais	
			Iš viso:	Detalus aprašymas
		institucijos, įstaigos ar specialisto (pvz., socialinio darbuotojo).		Trumpalaikis turtas ir mažavertės priemonės paslaugų teikimui (kėdės, širmos, popierius, vienkartinės pirštinės, chalatai, kilimėliai, t.t.) - 10560 Eur (pagal tiekėjų apklausos išvadas) 4. Informavimo apie projektą išlaidos - 1354,00 Eur (3 proc. projektui skirtų lėšų) 5. Netiesioginės išlaidos – 10830,4 Eur (pagal PAFT 10 priedo reikalavimus, neviršijant normatyvų).
1.2.2. Informacijos apie socialines ir kitas reikalingas paslaugas teikimas socialinę atskirtį patiriantiems asmenims ir tarpininkavimas šias paslaugas gaunant	1 savanoriaujantis vietos bendruomenės nariai 10 BIVP veiklų dalyvių 1 projektas	Informacijos apie įvairiose organizacijose prieinamas socialines ir kitas reikalingas paslaugas teikimas; tarpininkavimas šias paslaugas gaunant Tiklinė grupė - socialinę atskirtį patiriantys gyventojai (daugiavaikių šeimų nariai, likę be tėvų globos vaikai, socialinės rizikos vaikai ir suaugę asmenys, socialinės rizikos šeimos, vaikų globos namų, internatinių mokyklų, šeimynų auklėtiniai (iki 29 metų), nepasiturintys asmenys ir šeimos, asmenys, kuriems yra suteiktas prieglobstis Lietuvos Respublikoje, neįgalieji, senyvo amžiaus asmenys, smurto artimoje aplinkoje, prekybos žmonėmis ar kitokių nusikaltimų asmeniui aukos ir jų šeimos nariai, asmenys, besinaudojantys apgyvendinimo (nakvynės) savarankiško gyvenimo, nakvynės namuose ar krizių centruose paslaugomis, ir jų šeimos nariai, asmenys, sergantys priklausomybės ligomis, ir jų šeimos nariai, asmenys, grįžę iš įkalinimo įstaigų, ir jų šeimos nariai, nepilnamečiai, kuriems skirtos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros priemonės, ir jų šeimos nariai, tautinėms mažumoms priklausantys asmenys, asmenys,	22000,00	Įgyvendintas ne mažiau nei 1 projektas Galimos išlaidos: patalpų nuomai ir pritaikymui, komunalinėms ir ryšių išlaidoms, priemonėms ir įrangai, dalyvių maitinimui, išvykoms, užimtumo organizavimui, savanorių rengimui ir jų išlaidų kompensavimui, renginiams, tyrimams, literatūrai įsigyti, projekto viešinimui ir administravimui Numatyta, kad šiame veiksmo dalyvaus mažiausiai 10 dalyvių, kurių kiekvienam bus skiriama ne daugiau kaip 2200 eurų. Planuojama vykdyti 1 projektą, kurio trukmė – 36 mėn. Žemiau pateikiamos galimos išlaidos, kurios paskaičiuotos remiantis svetainėje www.esinvesticijos.lt (konkrečiai: http://www.esinvesticijos.lt/lt/naujienos/europos-socialinio-fondo-agentura-atnaujino-paslaugu-vidutiniu-rinkos-kainu-duomenu-baze ; http://www.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/transporto-islaidu-fiksuotasis-ikainis) pateikiamais kainų tyrimais, įkainiais, interneto parduotuvių kainomis. Darbo užmokestis skaičiuotas remiantis projektuose, teikiamuose pagal priemonę Nr. 08.6.1-ESFA-T-910 Vietos plėtros strategijų įgyvendinimo administravimas, naudojamą fiksuotąjį įkainį 7,54 Eur/val. Šis įkainis naudojamas, kadangi neaišku, koks bus juridinių asmenų, teikiančių vietos plėtros projektinius pasiūlymus, vidutinis darbo užmokestis, pagal kurį metodiškai būtų galima paskaičiuoti darbo valandos įkainį. 1. Įrangos įsigijimas – 2580,00 Eur (neviršijant 30 proc. projekto vertės). Biuro baldų įsigijimas – planuojama įsigyti 1 komplektą darbo baldų (darbo stalas su spintele bei kėdės), 550,00 Eur, 1 spinta dokumentams laikyti, 400,00 Eur, 6 lankytojų kėdės, 6 vnt. x 30,00 Eur= 180,00 Eur. www.senukai.lt). Kompiuterinės ir biuro technikos - planuojama įsigyti 1 stacionarų kompiuterį su programine įranga, 800 Eur, daugiafunkcij spausdintuvą, 1 vnt. x 650,00 Eur. www.varle.lt) 2. Projekto vykdymo išlaidos – 14686,1 Eur.

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo rodiklis	Veiklos	Lėšų poreikis, eurais	
			Iš viso:	Detalus aprašymas
		<p>pržiūrintys (slaugantys) sunkią negalią turintį šeimos narį, asmenys, patiriantys socialinę atskirtį dėl kitų priežasčių, kurių egzistavimo faktas raštiškai patvirtinamas atitinkamus įgaliojimus turinčios institucijos, įstaigos ar specialisto (pvz., socialinio darbuotojo).</p>		<p>Funkcionalios interneto svetainės sukūrimas ir palaikymas 36 mėn. – 1563,9 Eur. Svetainės sukūrimas - 1396,20 Eur, serverio ir domeno nuoma – 55,90 Eur/metams x 3 metai=167,7 Eur.</p> <p>Projekto tiesiogines veiklas vykdančių darbuotojų darbo užmokestis– 11083,8 Eur. Projekto metu bus įdarbinti savanorių veiklos koordinatoriai bei informavimo ir tarpininkavimo gaunant socialines bei kitas paslaugas specialistai. Projekto metu (36 mėn.) jie dirbs 1470val., jų darbo užmokesčio išlaidos sudarys 11083,8 Eur (1470 val. x 7,54 Eur/val.).</p> <p>Transporto išlaidos per 36 mėn. sudarys 518,4 Eur (per mėn., organizuojant tarpininkavimo gaunant socialines bei kitas paslaugas, planuojama nuvažiuoti 180 km, per 36 mėn. 6480,00 Eur x 0,08 ct.=518,4 Eur).</p> <p>Savanorių parengimas – 1520 Eur. Planuojama organizuoti 4 savanorių mokymus, kurių trukmė 6 val., dalyvių skaičius – 10, vienų mokymų kaštai sudarys 380,00 Eur (įskaičiuota salės su įranga nuoma, 2 kavos pertraukos 10 asmenų, medžiagos parengimas ir atspausdinimas), 380,00 Eur x 4 mokymai = 1520 Eur.</p> <p>4. Informavimas apie projektą –532,00 Eur (neviršijant 3 proc. projekto vertės).</p> <p>5. Netiesioginės išlaidos – 4201,90 Eur(pagal PAFT 10 priedo reikalavimus, neviršijant normatyvų).</p>
2.1.1. Pagalbos įtraukiant į darbo rinką teikimas ir profesinio mokymo organizavimas neaktyviems darbingiems gyventojams	140 BIVP veiklų dalyviai 4 projektai	<p>Naujų profesinių ir kitų reikalingų įgūdžių įgijimo veiklos; bedarbiais esančių darbingų gyventojų neformalusis švietimas (išskyrus bedarbių neformalųjį profesinį mokymą, organizuojamą mokyklina ar pameistrystės forma); ekonomiškai neaktyvių asmenų neformalusis švietimas (taip pat neformalusis profesinis mokymas, organizuojamas mokyklina ar pameistrystės forma); bedarbiais esančių ir ekonomiškai neaktyvių asmenų savanoriška veikla; ekonomiškai neaktyvių asmenų praktinių darbo įgūdžių įgijimas, ugdymas darbo vietoje.</p>	156340,00	<p>Įgyvendinti ne mažiau nei 4 projektai</p> <p>Galimos išlaidos: patalpų nuomai ir pritaikymui, komunalinėms ir ryšių išlaidoms, priemonėms ir įrangai, dalyvių maitinimui, išvykoms, užimtumo organizavimui, renginiams, tyrimams, literatūrai įsigyti, mokymų organizavimui, darbo užmokesčiui ir atlyginimui paslaugų teikėjams, projekto viešinimui ir administravimui, kt.</p> <p>Planuojama įgyvendinti 4 projektus, kurių trukmė 48 mėn. Žemiau pateikiamos galimos išlaidos, kurios paskaičiuotos remiantis svetainėje www.esinvesticijos.lt (konkrečiai: http://www.esinvesticijos.lt/lt/naujienos/europos-socialinio-fondo-agentura-atnaujino-paslaugu-vidutiniu-rinkos-kainu-duomenu-baze; http://www.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/transporto-islaidu-fiksuotasis-ikainis) pateikiamais kainų tyrimais, įkainiais, interneto parduotuvių kainomis. Darbo užmokestis skaičiuotas remiantis projektuose, teikiamuose pagal priemonę Nr.</p>

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo rodiklis	Veiklos	Lėšų poreikis, eurais	
			Iš viso:	Detalus aprašymas
				<p>08.6.1-ESFA-T-910 Vietos plėtros strategijų įgyvendinimo administravimas, naudojamą fiksuotąjį įkainį 7,54 Eur/val. Šis įkainis naudojamas, kadangi neaišku, koks bus juridinių asmenų, teikiančių vietos plėtros projektinius pasiūlymus, vidutinis darbo užmokestis, pagal kurį metodiškai būtų galima paskaičiuoti darbo valandos įkainį.</p> <p>Pateikiami projektų vykdymo, įrangos ir kitų išlaidų preliminarūs skaičiavimai, kurie gali kisti, jei vykdant vietos plėtros projektinių pasiūlymų atrankas, bus atrinktos kitokios projektų idėjos.</p> <p>1. Įrangos įsigijimas sudarys 25025,00 Eur (neviršijant 30 proc. projektams skirtų lėšų):</p> <p>1 išlaidų grupė: kompiuterinės ir biuro įrangos įsigijimas – 5800 Eur. Stacionarūs kompiuteriai su programine įranga (kompiuterių klasei ar pan.) 5 vnt. x 850,00 Eur = 4250,00 Eur, 2 lazeriniai spausdintuvai x 525,00 Eur=1050,00 Eur; tinklo įranga – 500,00 Eur. www.varle.lt</p> <p>2 išlaidų grupė: baldų įsigijimas – 2200,00 Eur Biuro baldai - darbo stalai su kėdėmis ir spintelėmis, 4 vnt. x 550,00 Eur = 2200,00 Eur. www.senukai.lt</p> <p>3 išlaidų grupė: specifinės įrangos, reikalingos apmokyti tam tikrų profesinių įgūdžių, įsigijimas – 17025 Eur. Audiovizualinės foto/video studijos įrangos įsigijimas – 7275 Eur (foto kamera, kompiuteris, 2 HD monitoriai, Adobe Photoshop programos licenzija 36 mėn., video kamera); įgarsinimo ir apšvietimo studijos įrangos įsigijimas – 9750,00 Eur (skaitmeninis garso pultas, šviesų valdymo pultas; multimedijos įranga (2 vnt.); kompiuteris su garso plokšte).(www.varle.lt , www.pigu.lt, tiekėjų apklausa)</p> <p>2. Projektų vykdymo išlaidos – 98544,40 Eur:</p> <p>2.1. Profesinis orientavimas (perkamos paslaugos) – 70 asmenų. 1 asmens profesinis orientavimas įkainotas 250eurų (pagal žodines panašių paslaugų teikėjų apklausas)70*250=17500Eur.</p> <p>2.2. Profesinio mokymo organizavimas (pagal poreikį kirpėjo, visažisto, maisto technologo, soc.darbuotojo, tv operatoriaus, montuotojo, kt. kursai) – bus apmokoma 50 asmenų, skiriama kiekvienam iki 1050Eur. 40*1050=42000Eur (kursų ir kainų pvz. pateikiami nuorodose 14.4 priedo idėjos aprašyme, www.ldb.lt)</p> <p>2.3. Trumpalaikė vaikų priežiūra užsiėmimuose dalyvaujančių tėvų vaikams, vienam kaina vid.2 Eur/val., užsiėmimų trukmė iki 150 val., planuojama suteikti</p>

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo rodiklis	Veiklos	Lėšų poreikis, eurai	
			Iš viso:	Detalus aprašymas
				<p>paslaugas 20 vaikų. 2*2517val.=5034Eur</p> <p>2.4. Patalpų nuomai numatyta skirti 7400Eur (renginiams ir projekto vykdymui, paskaičiuota pagal 2015 m. įkainius Marijampolės mieste)</p> <p>2.5. Projektų tiesiogines veiklas vykdančių darbuotojų darbo užmokestis – 15080,00 Eur. Projektų veiklos koordinatoriai/konsultantai projektuose dirbs (konsultuos, tarpininkaus, registruos dalyvius, organizuos kursus ir užsiėmimus, pan.) 2130 val. Darbo užmokesčio valandinis įkainis sudarytų 7,54 Eur/val. 2000 val. x7,54 = 15080,00 Eur.</p> <p>2.6. Interneto svetainių sukūrimas ir palaikymas:4337,2 Eur (funkcionalių interneto svetainių sukūrimas – 2 vnt. x1396,2,00=2792,4 Eur, serverio ir domeno nuoma – 2 vnt. x 55,9 Eur x 3 metai =335,4 Eur, administravimas 34,9*3=209,4Eur);</p> <p>2.7.Mokymų darbo vietoje vykdymo išlaidos (praktikantus apmokančių darbuotojų darbo užmokestis) 954 val. x 7,54 Eur. =7193,2,00 Eur.;</p> <p>3. Informavimas apie projektų veiklas –2511,6,00 Eur (neviršijant 3 proc. projektų vertės)</p> <p>4. Netiesioginės išlaidos - 30259,00(pagal PAFT 10 priedo reikalavimus, neviršijant normatyvų).</p>
2.1.2. Konsultavimo ir tarpininkavimo įdarbinant paslaugų teikimas neaktyviems darbingiems gyventojams	60 BIVP veiklų dalyviai 2 projektai	Bedarbiais esančių ir ekonomiškai neaktyvių asmenų informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ar kita pagalba įdarbinant, įtraukiant į neformalųjį švietimą (įskaitant neformalųjį profesinį mokymą), praktikos atlikimą, visuomeninę ir (ar) kultūrinę veiklą (pvz., profesinis orientavimas, motyvavimas imtis aktyvios veiklos; šiame papunktyje nurodytos veiklos neapima neformaliojo švietimo, praktikos atlikimo, visuomeninės ir (ar) kultūrinės veiklos vykdymo veiklų Tikslinė grupė - ekonomiškai neaktyvūs asmenys, bedarbiai (netaikoma neformalaus profesinio mokymo ir praktinių darbo įgūdžių įgijimo, ugdymo darbo vietoje veiklų vykdymo atveju).	68320,00	<p>Įgyvendinti ne mažiau nei 2 projektai</p> <p>Galimos išlaidos: patalpų nuomai ir pritaikymui, komunalinėms ir ryšių išlaidoms, priemonėms ir įrangai, dalyvių maitinimui, išvykoms, užimtumo organizavimui, renginiams, tyrimams, literatūrai įsigyti, mokymų organizavimui, darbo užmokesčiui ir atlyginimui paslaugų teikėjams, projekto viešinimui ir administravimui, kt.</p> <p>Planuojama įgyvendinti 2 projektus, kurių trukmė 36 mėn. Žemiau pateikiamos galimos išlaidos, kurios paskaičiuotos remiantis svetainėje www.esinvesticijos.lt (konkrečiai: http://www.esinvesticijos.lt/lt/naujienos/europos-socialinio-fondo-agentura-atnaujino-paslaugu-vidutiniu-rinkos-kainu-duomenu-baze; http://www.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/transporto-islaidu-fiksuotasis-ikainis) pateikiamais kainų tyrimais, įkainiais, interneto parduotuvių kainomis. Darbo užmokestis skaičiuotas remiantis projektuose, teikiamuose pagal priemonę Nr. 08.6.1-ESFA-T-910 Vietos plėtros strategijų įgyvendinimo administravimas,</p>

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo rodiklis	Veiklos	Lėšų poreikis, eurai	
			Iš viso:	Detalus aprašymas
				<p>naudojamą fiksuotąjį įkainį 7,54 Eur/val. Šis įkainis naudojamas, kadangi neaišku, koks bus juridinių asmenų, teikiančių vietos plėtros projektinius pasiūlymus, vidutinis darbo užmokestis, pagal kurį metodiškai būtų galima paskaičiuoti darbo valandos įkainį.</p> <p>Pateikiami projektų vykdymo, įrangos ir kitų išlaidų preliminarūs skaičiavimai, kurie gali kisti, jei vykdant vietos plėtros projektinių pasiūlymų atrankas, bus atrinktos kitokios projektų idėjos.</p> <p>1. Įrangos įsigijimas sudarys 2650 Eur (neviršijant 30 proc. projektų vertės, vertinant pagal tiekėjų apklausas, www.varle.lt, www.senukai.lt, www.pigu.lt): Kompiuteris – 850 Eur Baldai 2 darbo vietoms (stalas, 2 kėdės, spintelė, spinta dokumentams) - 900Eur*2=1800Eur</p> <p>2. Projektų vykdymo išlaidos – 50795,00Eur: 2.1. Projektų tiesiogines veiklas vykdančių darbuotojų darbo užmokestis – 27445,6 Eur. Projektų veiklos koordinatoriai/konsultantai, organizuos renginius, registruos ir konsultuos projekto dalyvius, tarpininkaus su darbdaviais ir pan. Jų darbo užmokesčio valandinis įkainis sudarytų 7,54 Eur/val. 4 koordinatoriai*910val.*7,54Eur/val =27445,6Eur 2.2. Projekto koordinatorių transporto, ryšio išlaidos 1246,4 Eur (20 Eur*36mėn.=720Eur ryšiam pagal organizacijos praktiką + 6580km*0,08ct=526,4Eur kurui) 2.3. Seminarai 30 dalyvių, 40 seminarų*4 ak. val.* 37,5Eur/ak.val.= 6000Eur 2.4. Informacinė sklaida apie galimybes įgyti ir suteikti praktinius įgūdžius (reklaminė medžiaga, radijas, TV, plakatai, skelbimai) 1400 Eur 2.5. Mokymų darbo vietoje vykdymo išlaidos (praktikantus apmokančių darbuotojų darbo užmokestis) 1950val. x 7,54 Eur. =14703,00 Eur.;</p> <p>3. Informavimas apie projektų veiklas – 1652,00 Eur (neviršijant 3 proc. projektų vertės) 4. Netiesioginės išlaidos - 13223,00 Eur (pagal PAFT 10 priedo reikalavimus, neviršijant normatyvų).</p>
2.2.1. Verslo konsultacijų, mentorystės ir pagalbos verslo pradžia teikimas	300 BIVP veiklų dalyviai Iš jų 40 naujų verslų 4 projektai	Gyventojų informavimas, konsultavimas, neformalusis mokymas, siekiant paskatinti juos pradėti verslą; pagalbos verslo pradžia teikimas, t. y.: informavimo, konsultavimo (taip pat mentorystės),	811866,00	<p>Įgyvendinti ne mažiau nei 4 projektai</p> <p>Galimos išlaidos: patalpų nuomai ir pritaikymui, komunalinėms ir ryšių išlaidoms, priemonėms ir įrangai, dalyvių maitinimui, išvykoms, užimtumo organizavimui, renginiams, tyrimams, literatūrai įsigyti, mokymų</p>

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo rodiklis	Veiklos	Lėšų poreikis, eurais	
			Iš viso:	Detalus aprašymas
jauno verslo subjektams		<p>mokymo, pagalbos randant tiekėjus ir klientus, metodinės pagalbos ir kitų paslaugų verslui aktualiais klausimais teikimas jauno verslo subjektams; verslo pradžia reikalingų priemonių (t. y. patalpų, techninės, biuro ar kitos įrangos) suteikimas naudoti jauno verslo subjektams.</p> <p>Tikslinė grupė - darbingi gyventojai, kurie yra ekonomiškai neaktyvūs asmenys ar bedarbiai, kuriems (ar kurių šeimoms) pagal Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymą yra teikiama socialinė parama (pvz., socialinės pašalpos, būsto šildymo išlaidų, geriamojo vandens išlaidų ir karšto vandens išlaidų kompensacijos), jauno verslo subjektų, kurių veiklos vykdymo vieta – vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorija, atstovai ir darbuotojai</p>		<p>organizavimui, darbo užmokesčiui ir atlyginimui paslaugų teikėjams, projekto viešinimui ir administravimui, kt.</p> <p>Planuojama įgyvendinti 4 projektus, kurių trukmė 48 mėn., bendradarbiaujant su kaimyninėmis VVG. Žemiau pateikiamos galimos išlaidos, kurios paskaičiuotos remiantis svetainėje www.esinvesticijos.lt (konkrečiai: http://www.esinvesticijos.lt/lt/naujienos/europos-socialinio-fondo-agentura-atnaujino-paslaugu-vidutiniu-rinkos-kainu-duomenu-baze; http://www.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/transporto-islaidu-fiksuotasis-ikainis) pateikiamais kainų tyrimais, įkainiais, interneto parduotuvių kainomis. Darbo užmokestis skaičiuotas remiantis projektuose, teikiamuose pagal priemonę Nr. 08.6.1-ESFA-T-910 Vietos plėtros strategijų įgyvendinimo administravimas, naudojamą fiksuotąjį įkainį 7,54 Eur/val. Šis įkainis naudojamas, kadangi neaišku, koks bus juridinių asmenų, teikiančių vietos plėtros projektinius pasiūlymus, vidutinis darbo užmokestis, pagal kurį metodiškai būtų galima paskaičiuoti darbo valandos įkainį.</p> <p>Pateikiami projektų vykdymo, įrangos ir kitų išlaidų preliminarūs skaičiavimai, kurie gali kisti, jei vykdant vietos plėtros projektinių pasiūlymų atrankas, bus atrinktos kitokios projektų idėjos.</p> <p>1. Remonto išlaidos – 52075,00 Eur. Neviršijant 10 proc. projektui skirtos sumos. Taikomos tik veikloms, atitinkančioms PAFT 10.3.2. p. veiklas (pagalbos verslo pradžia teikimas)</p> <p>2. Įrangos įsigijimas, planuojamos išlaidos 209965,00 Eur</p> <p>2.1. Bendradarbystės erdvės įrengimas: 42455,00 Eur.</p> <p>Biuro baldai 11520,00Eur (darbo stalas, spintelė prie stalo ir kėdė, 15 komplektų, vieno komplekto kaina 550,00 Eur) – 8250,00 Eur; didelis konferencijų stalas su kėdėmis (20 asmenų) – 1950,00 Eur; dokumentų spintos 3 vnt. x 440,00 Eur =1320,00 Eur.</p> <p>Kompiuterinės ir biuro technikos įsigijimas 14800,00 Eur: stacionarus kompiuteriai su programine įranga 9 vnt. x 1250,00 Eur = 11250,00 Eur; 2 lazeriniai spausdintuvai 2 vnt. x 525,00 Eur=1050,00 Eur; tinklo įranga – 500,00 Eur, vaizdo kamera – 800,00 Eur; nešiojamas kompiuteris su programine įranga – 1200,00 Eur.</p> <p>Neformalios darbo erdvės baldai ir įranga 11800 Eur: sėdmaišiai 10*120Eur=1200Eur; foteliai 4*160Eur=640Eur, staliukai 2*400Eur=800Eur,</p>

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo rodiklis	Veiklos	Lėšų poreikis, eurais	
			Iš viso:	Detalus aprašymas
				<p>kavos aparatas – 1560Eur, pertvaros-lentynos 7600 Eur (pagal tiekėjų apklausą). Priemonės 1935 Eur: Interaktyvios lentos 2*780Eur=1560Eur, pastatomos rašymo lentos (whiteboard) 3*125Eur=375Eur Koordinatoriaus darbo baldai (gaminami, kaina įvertinta pagal tiekėjų apklausą) – spintelės, apvalus darbo stolas- sala, pertvara, kėdė, 2 lankytojo kėdės 2400Eur.</p> <p>2.2. Kompiuterinė įranga, reikalinga projektų veikloms: 6675 Eur Nešiojamas kompiuteris su programine įranga 3*1200Eur= 3600 Eur, multimedia 500Eur, Spausdintuvas 3*525Eur=1575Eur, dokumentų spinta 500*2= 1000Eur (pagal tiekėjų apklausas)</p> <p>2.3. Paramos verslo pradžiai veiklos galimos įrangos rūšys: 160835,00 Eur 1 išlaidų grupė. Kompiuterinės ir biuro technikos įsigijimas – 46575,00 Eur. Stacionarūs kompiuteriai su programine įranga, 30 vnt.x1250,00 Eur=37500,00 Eur; lazeriniai spausdintuvai – 3 vnt. x 525,00 Eur=1575,00 Eur; tinklo įranga, 3 vnt. po 500,00 Eur=1500,00 Eur; nešiojamieji kompiuteriai su programine įranga 3 vnt.x1200,00 Eur =3600,00 Eur, vaizdo kameros 3 vnt.x800,00 Eur=2400,00 Eur. www.varle.lt</p> <p>2 išlaidų grupė. Biuro baldų įsigijimas – 20900,00. 30 biuro baldų komplektų po 550,00 Eur (darbo stolas, spintelė prie stalo, kėdė)=16500,00 Eur, 10 dokumentų spintos, 10 vnt.x440,00 Eur=4400,00 Eur. www.senukai.lt</p> <p>3 išlaidų grupė. Specifinės įrangos projektų vykdymui įsigijimas -93360,00 Eur. Projektuose gali būti mokoma užsiimti tam tikromis verslo veiklomis, pvz. rūbų dizaino kūrimo ir gamybos, reikalaujančiomis joms reikalingos įrangos – siuvimo mašinų, fotostudijos įrangos, prekybos įrangos, kepyklos, filmavimo ir montavimo verslo įrangos ir pan. Pateikiami preliminarūs paskaičiavimai galimos įrangos, tačiau tai, kokia įranga bus įsigyjama, priklausys nuo projektiniuose pasiūlymuose pateiktų idėjų. Galima įranga rūbų dizaino verslams - 10422,00 Eur: pramoninė tiesiasiūlė siuvimo mašina su stalu, 6 vnt. x 757,00 Eur 4542,00 Eur; garo generatorius su lygintuvu, 6 vnt. x 230,00 Eur=1380,00 Eur; pramoninis ketursiūlis overlokas, 6 vnt. x 750,00 Eur =4500,00 Eur. www.siuvimoreikmenys.lt</p> <p>Galima įranga fotostudijai – 9580,00 Eur: 2 fotoaparatai su stovais ir objektyvų rinkiniu – 2 vnt. x 1500,00 Eur, kompiuteris su 2 HD monitoriais ir Adobe licencija ir programa 18 mėn. - 4580,00 Eur; stovai, konstrukcijos apšvietimo įrangai sukabinti – 800,00 Eur, prožektoriai 12 vnt., apšvietimo valdymo įranga – 1200,00 Eur. www.varle.lt</p>

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo rodiklis	Veiklos	Lėšų poreikis, eurais	
			Iš viso:	Detalus aprašymas
				<p>Galima įranga gaminių prekybai - 16853,00 Eur: lentynų sistemos (dvipusės, vienpusės ir kampinės lentynos), 40 vnt. x 225,00 Eur = 9000,00 Eur, vitrinos 5 vnt. x 265,00 Eur=1325,00 Eur, mobilios drabužių kabyklos – 20 vnt. x 50,00 Eur = 1000,00 Eur, manekėnai, 10 vnt. x 30,00 Eur = 300,00 Eur, prekystaliai, 2 vnt. x2614,00 Eur=5228,00 Eur. https://www.vvnl.lt</p> <p>Galima įranga šakočių kepyklėlei 5465 Eur– šakočių kepimo įranga su prijungimu ir papildomomis detalėmis 3500Eur, sanitarinio mazgo įrengimas (kriauklės, lentynos, vamzdiniai) – 1200Eur.www.baltgina.lt, lentynų sistemos (dvipusės, vienpusės ir kampinės lentynos), 2 vnt. x 225,00 Eur = 500,00 Eur, vitrinos 1 vnt. x 265,00 Eur=265,00 Eur</p> <p>Galima įranga filmavimo verslo pradžia 31740,00 Eur: Vazdo kamera su objektyvais ir priedais 2*2020 Eur =4040Eur; tvirtinimo mechanizmas ir trikojis stovas 1450*2 Eur=2900,00Eur; Dronas 2600Eur*2=5200Eur; profesionali vazdo kamera 5000Eur*2=10000Eur; priedai (akumulatoriai, filtrai, lešiai, mikrofonai, ausinės, stovai, laikikliai) 4800 Eur*2=9600Eur.</p> <p>Galima įranga mezgimo verslui 7400 Eur: Kompiuterinė mezgimo mašina 1200Eur*2=2400Eur, priedai (antra adatinė, programinė įranga, pajungimo kabeliai ir valdymo blokas, intarsijos kariatėlė; prietaisas spalvoms keisti; kiauraraščio kariatėlė; kariatėlė žakardui; siūlų vyniotuvas) 2000 Eur*2=4000Eur; Stalas mezgimo mašinai 500Eur*2=1000Eur</p> <p>Galima įranga spaudos ir leidybos verslui 11900 Eur: Skaitmeninės spaudos įranga greitai mažatiražei reklaminei spaudai (kalendoriai, vizitinės kortelės, skrajutės, lankstukai) – 4800 Eur; spauda su kintančia informacija; mažų tiražų knygų spaudai, perlenktų bei susegtų brošiūrų mažų tiražų gamyba (su papildomu priedu), foto albumų gamybai – 2800 Eur; Spalvotiems ir vienspalviams spaudiniams iki B2 formato. Mašinos greitis – iki 13 000 lapų per valandą, o maksimalus spaudinio storis – 0,8 mm.- 2400 Eur; Lankstymo įranga 1900 Eur (http://www.pozicija.lt/spaustuves-iranga/)</p> <p>3.Projekto vykdymas, planuojamos išlaidos 373047,90 Eur.</p> <p>3.1. Bendradarbystės erdvės veiklų išlaidos: 74738,30 Eur</p> <p>Patalpų išlaikymas – 29216,54 Eur (patalpų nuomos, komunalinių paslaugų, ryšio paslaugų išlaidos),</p> <p>Mokymų organizavimas – 45521,76 Eur (4 verslumo mokymai x 4 grupės (10 dalyvių) x 2mokymų dienosx 595,43 Eur. =19053,76 Eur; 4 tiksliniai mokymai kasmet po 1 d. 26-30 dalyvių 4*4 metai x 1200,12 Eur. -19200,00 Eur; 10 meistriškumo pamokų ir dirbtuvių - 7268,00 Eur (planuojama po 5 dalyvius,</p>

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo rodiklis	Veiklos	Lėšų poreikis, eurais	
			Iš viso:	Detalus aprašymas
				<p>vieno renginio kaštai 726,80 Eur)).</p> <p>3.2. Interneto įrankių sukūrimas ir palaikymas 25594,00Eur 7037,60 Eur (funkcionalių interneto svetainių sukūrimas ir palaikymas – 10 vnt. x1396,2,00=13962,00 Eur, serverio ir domeno nuoma – 10 vnt. x 55,9 Eur x 4 metai =2236,00 Eur, administravimas 34,9*10*4=1396,00Eur, 4 “apps” programėlių sukūrimas (kaina nustatyta apklausus potencialius tiekėjus) – 8000,00 Eur;);</p> <p>3.3. Mokymų išlaidos – 21108,00 Eur (10 mokymų po 8 val. (su prielaida, kad kiekvienuose mokymuose dalyvių skaičius bus 30 asmenų) lektorius – 900Eur (pagal apklausas) *10 =9000Eur. vidutinio dydžio salės nuoma su įranga (8 val.): 83,8 Eur x 10 d. = 838 Eur, kavos pertraukos – 30 asm. x 2,1 Eur x 2*10 d. = 1260,00 Eur, pietų pertrauka – 30 asm. x 6,7Eur x 10 d. =2010,00 Eur. 20 meistriško pamokų ir kūrybinių dirbtuvių - 14536,00 Eur (planuojama po 5 dalyvius, vieno renginio organizavimo kaštai – 726,80 Eur).</p> <p>3.4. Konsultacijų išlaidos – 132480,00 Eur Verslo konsultavimo ir mentorystės paslaugos 40 verslų: 40 verslų x 60 val.x30 Eur/val.(pagal tiekėjų apklausą) = 72000,00 Eur (numatoma konsultuoti įmonių steigimo, inovacijų, buhalterinės apskaitos, teisės, vadybos, specifinės verslo šakos klausimais, padėti surasti tiekėjus bei klientus). Verslo pradžios konsultacijos 260 dalyvių. 2520 val/metus 1 val. kaina 6Eur/val. (pagal tiekėjų apklausas) 2250*4metai*6Eur/val =60480,00Eur (numatoma konsultuoti buhalterinės apskaitos, teisės, vadybos).</p> <p>3.5. Mentorių programos įgyvendinimas 19000Eur: Mentorių mokymai 4dienos/mets*4 metai*1000Eur =16000Eur (pagal tiekėjų apklausas, įskaičiuotas maitinimas, nakvynė, lektorai, patalpos, priemonės). Mentorių išvažiuojamieji mokymai, vizitai 3000 Eur (įskaičiuots transportas, nakvynė, maitinimas, pagal tiekėjų apklausas).</p> <p>3.6. Edukacinės veiklos, planuojamos išlaidos 14208,00 Eur: mokymai 2 d. x 1350,00 Eur = 2700 Eur; konsultacijų dienos 4 d. x 1400 Eur = 5600,00 Eur; darbinės sesijos tikslinėms grupėms pagal darbo sritį, produktus ir pan. 4 kartai (trukmė po 8 val.) x 1150,00 Eur =4600,00 Eur, tikintis, kad bus kuriamos verslų partnerystės programos, klasteriai; dalyvių maitinimas: pietūs 10 renginių x 6,7 Eur x 12 asmenų -804 Eur, kavos pertraukos 2,1 Eur x 12 asmenų x 20= 504 Eur.</p> <p>3.7. Verslų pristatymo dienos 5624,00 – 2 renginiai po 2812 Eur (įskaičiuojant konferencijų centro nuomą, įgarsinimą, įrangą, transportavimą, stalus, kėdes,</p>

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo rodiklis	Veiklos	Lėšų poreikis, eurai	
			Iš viso:	Detalus aprašymas
				<p>prekybos įrangos nuomą, maitinimą 40 dalyvių 2 k., kviestinius lektorius ir t.t.)</p> <p>3.7. Personalo darbo užmokesčio išlaidos bendradarbystės erdvėje – 28953,6 Eur: koordinatorius dirbs 3840 val. x 7,54 Eur. = 28953,60 Eur.</p> <p>3.8. Tiesiogines projektų veiklas vykdančio personalo darbo užmokestis - 47502,00 Eur. Numatoma, kad projektuose dirbs koordinatoriai, kurie organizuos renginius, atliks dalyvių registraciją į mokymus bei kitus užsiėmimus, atliks pirminį projekto dalyvių konsultavimą bei jų atranką. Numatoma, kad projektuose darbuotojų darbo valandų skaičius sudarys 6300 val., todėl darbo užmokesčiui bus išleista 6300 val. x 7,54 Eur/val.= 47502,00 Eur</p> <p>3.9. Personalo ryšių išlaidos sudarys 3840,00Eur (20Eur/mėn.*48 mėn*4 projektai =3840Eur)</p> <p>4. Informavimas apie projektų veiklas – 19642,00 Eur (neviršijant 3 proc. projektų vertės)</p> <p>5. Netiesioginės išlaidos - 157136,10 Eur (pagal PAFT 10 priedo reikalavimus, neviršijant normatyvų).</p>
2.2.2. Verslumo skatinimo priemonių jauniems neaktyviems ir nedirbantiems asmenims įgyvendinimas bendradarbiaujant su kitų miestų VVG	27 BIVP veiklų dalyviai 1 projektas	<p>Jaunų neaktyvių ir nedirbančių jaunų žmonių informavimas, konsultavimas, neformalusis mokymas, siekiant paskatinti juos pradėti verslą.</p> <p>Tikslinė grupė - darbingi gyventojai, kurie yra ekonomiškai neaktyvūs asmenys ar bedarbiai, kuriems (ar kurių šeimoms) pagal Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymą yra teikiama socialinė parama (pvz., socialinės pašalpos, būsto šildymo išlaidų, geriamojo vandens išlaidų ir karšto vandens išlaidų kompensacijos), jauno verslo subjektų, kurių veiklos vykdymo vieta – vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorija, atstovai ir darbuotojai</p>	19150,00	<p>Įgyvendintas ne mažiau nei 1 projektas</p> <p>Galimos išlaidos: patalpų nuomai ir pritaikymui, komunalinėms ir ryšių išlaidoms, priemonėms ir įrangai, dalyvių maitinimui, išvykoms, užimtumo organizavimui, renginiams, tyrimams, literatūrai įsigyti, mokymų organizavimui, projekto viešinimui ir administravimui, kt.</p> <p>Planuojama įgyvendinti 1 projektą, kurio trukmė apie 36 mėn., bendradarbiaujant su kaimyninėmis VVG. Žemiau pateikiamos galimos išlaidos, kurios paskaičiuotos remiantis svetainėje www.esinvesticijos.lt (konkrečiai: http://www.esinvesticijos.lt/lt/naujienos/europos-socialinio-fondo-agentura-atnaujino-paslaugu-vidutiniu-rinkos-kainu-duomenu-baze; http://www.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/transporto-islaidu-fiksuotasis-ikainis) pateikiamais kainų tyrimais, įkainiais, interneto parduotuvių kainomis. Darbo užmokestis skaičiuotas remiantis projektuose, teikiamuose pagal priemonę Nr. 08.6.1-ESFA-T-910 Vietos plėtros strategijų įgyvendinimo administravimas, naudojamą fiksuotąjį įkainį 7,54 Eur/val. Šis įkainis naudojamas, kadangi neaišku, koks bus juridinių asmenų, teikiančių vietos plėtros projektinius pasiūlymus, vidutinis darbo užmokestis, pagal kurį metodiškai būtų galima paskaičiuoti darbo valandos įkainį.</p>

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo rodiklis	Veiklos	Lėšų poreikis, eurais	
			Iš viso:	Detalus aprašymas
				<p>Pateikiami projektų vykdymo, įrangos ir kitų išlaidų preliminarūs skaičiavimai, kurie gali kisti, jei vykdant vietos plėtros projektinių pasiūlymų atrankas, bus atrinktos kitokios projektų idėjos.</p> <p>1. Įrangos įsigijimas sudarys 1000 Eur (neviršijant 30 proc. projektų vertės): nešiojamas kompiuteris palaikantis įvairias operacine sistemas, suderinamas su įvairiomis programomis, su programine įranga (varle.lt)</p> <p>2. Projektų vykdymo išlaidos – 13981,00Eur:</p> <p>2.1. Projektų tiesiogines veiklas vykdančių darbuotojų darbo užmokestis – 6016,92 Eur. Projektų veiklos koordinatoriai/konsultantai, organizuos renginius, registruos ir konsultuos projekto dalyvius, ir pan. Jų darbo užmokesčio valandinis įkainis sudarytų 7,54 Eur/val. 1 koordinatorius*798val.*7,54Eur/val =6016,92Eur</p> <p>2.2. Projekto koordinatorių transporto, ryšio išlaidos 764,08 Eur (10 Eur*36mėn.=360Eur ryšiam pagal organizacijos praktiką +5051km*0,08ct=404,08Eur kurui)</p> <p>2.3. Jaunimo verslumo mokymai, 4dienių mokymai 8 asmenims, kaina 300Eur/asmeniui*8 dalyviai=2400Eur*3 kartai per projektą=7200Eur (įskaičiuotas maitinimas, apgyvendinimas, mokymų patalpų ir įrangos nuoma, kanceliarinės prekės, metodinė medžiaga, lektoriaus įkainiai).</p> <p>3. Informavimas apie projektų veiklas – 463,00 Eur (neviršijant 3 proc. projektų vertės)</p> <p>4. Netiesioginės išlaidos - 3706,00 Eur (pagal PAFT 10 priedo reikalavimus, neviršijant normatyvų).</p>

PRIEDAI

Socialinių paslaugų įstaigos ir NVO Marijampolės mieste⁷²

Socialinių paslaugų įstaigos pavadinimas	Pavaldumas	Vietų skaičius	Gavėjų sk. 2014 m.	
			iš viso	iš jų finansuota iš savivaldybės biudžeto
Socialinės globos namai				
Marijampolės socialinės pagalbos centro Socialinės globos namai	Marijampolės savivaldybės taryba	12	16	9
Marijampolės socialinės pagalbos centro Kartų namų Socialinės globos padalinys	Marijampolės savivaldybės taryba	15	17	11
Marijampolės socialinės pagalbos centro Kartų namų Vaikų socialinės globos padalinys	Marijampolės savivaldybės taryba	14	36	36
VšĮ Švč. Marijos globos namai	Marijos Nekalto Prasidėjimo vargdienių seserų vienuolija	30	2	-
VšĮ Šv. arkangelo Mykolo globos namai	Šv. arkangelo Mykolo parapija	65	19	6
VšĮ Marijampolės vaiko tėviškės namai	Vilkaviškio vyskupija	65	34	34
Marijampolės vaikų globos namai „Putinas“	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	60	1	1
Marijampolės specialieji socialinės globos namai	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	45	4	1
VšĮ Marijampolės pirminės sveikatos priežiūros centro (toliau-PSPC) Palaikomojo gydymo ir slaugos skyriaus globos lovos	Marijampolės savivaldybės taryba	20	20	-
Marijampolės socialinės pagalbos centro Laikinosios nakvynės namai (laikinas apgyvendinimas)	Marijampolės savivaldybės taryba	15	26	26
Šeimynos				
Laikino gyvenimo namai				
Marijampolės socialinės pagalbos centro Laikinosios nakvynės namai (laikinas apnakvindinimas)	Marijampolės savivaldybės taryba	3	73	73
Dienos socialinės globos centrai				
Marijampolės socialinės pagalbos centro Jaunuolių, turinčių intelekto sutrikimų, dienos užimtumo padalinys	Marijampolės savivaldybės taryba	25	28	18
Marijampolės socialinės pagalbos centro Pagalbos namuose tarnyba (dienos socialinė globa asmens namuose)	Marijampolės savivaldybės taryba		47	7
Savarankiško gyvenimo namai				
Socialinės priežiūros centrai				
Marijampolės socialinės pagalbos centro Darbo terapijos padalinys	Marijampolės savivaldybės taryba		23	16

⁷² Marijampolės pataisos namų direktoriaus ataskaita už 2014 m. I-ąją ketvirtį http://www.kaldep.lt/download/5068/firminis_direktoriaus%20veiklos%20rodikliai_2014_03.doc

Socialinių paslaugų įstaigos pavadinimas	Pavaldumas	Vietų skaičius	Gavėjų sk. 2014 m.	
			iš viso	iš jų finansuota iš savivaldybės biudžeto
Šv. Vincento Pauliečio parapijos vaiko dienos centras (toliau – VDC) „Dangaus vaikai“	Šv. Vincento Pauliečio parapija		25	
VšĮ „Gelbėkit vaikus“ Marijampolės VDC	LVTGO		20	
Šv. arkangelo Mykolo parapijos VDC	Šv. arkangelo Mykolo parapija		35	
Maltos ordino pagalbos Lietuvai tarnybos Marijampolės skyriaus VDC	Maltos ordino pagalbos Lietuvoje tarnybos Marijampolės skyrius		30	
VšĮ „Gelbėkit vaikus“ Degučių VDC	Visuomeninė organizacija „Gelbėkit vaikus“		25	
Kitos socialinių paslaugų įstaigos (pagalbos į namus tarnyba, socialinių paslaugų centras ir kt.)				
Marijampolės socialinės pagalbos centro Pagalbos namuose tarnyba (pagalba į namus)	Marijampolės savivaldybės taryba		132	132
Kitos socialinių paslaugų įstaigos (pagalbos į namus tarnyba, socialinių paslaugų centras ir kt.)				
Marijampolės socialinės pagalbos centro Pagalbos socialinės rizikos šeimoms tarnyba (socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas asmens namuose)	Marijampolės savivaldybės taryba		224	
Kitos socialinių paslaugų įstaigos (pagalbos į namus tarnyba, socialinių paslaugų centras ir kt.)				
Marijampolės socialinės pagalbos centro Specialaus transporto tarnyba, (Paslaugos neįgaliesiems)	Marijampolės savivaldybės taryba		311	311
Kitos socialinių paslaugų įstaigos (pagalbos į namus tarnyba, socialinių paslaugų centras ir kt.)				
Marijampolės socialinės pagalbos centro Kompensacinės technikos nuomos ir labdaros (paramos) padalinys	Marijampolės savivaldybės taryba		305	305

Socialinės paskirties nevyriausybinių organizacijos (mieste)

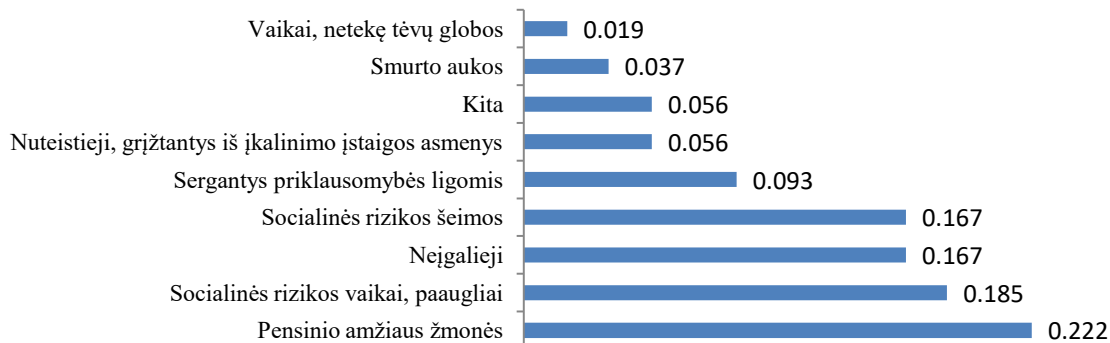
Nr.	Organizacija	Narių skaičius/išorės savanoriai
1.	Marijampolės savivaldybės I grupės neįgaliųjų draugija	200/-
2.	Marijampolės savivaldybės neįgaliųjų draugija	293 (paslaugas gauna 111)/ išorės savanorių nėra
3.	Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos Marijampolės filialas	80 (aktyvūs ~60)/išorės savanorių nėra
4.	Lietuvos kurčiųjų draugijos Kauno teritorinės valdybos Marijampolės pirminė organizacija	72
5.	Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių globos bendrijos „Viltis“ Marijampolės skyrius	180 (2016 m. veiklose dalyvaus 67, 2015 m. paslaugas gavo 81, 2013 m. 96). Išorės savanorių nėra, savanoriauja šeimos nariai
6.	Klubas „Diabetikas ABC“	150 (iš 4300 galimai sergančių gyventojų), į seminarus susirenka 40-50 dalyvių, lankoma 10 asmenų su visiška negalia. Išorės savanorių nėra
7.	Maltos ordino Pagalbos Lietuvoje tarnybos Marijampolės skyrius	Savanoriai: 10 jaunųjų maltiečių grupėje, 6 "vyresniusius" maltiečius, kasmet prisijungia 2-4 studentai-praktikantai, taip pat bendradarbiaujame su organizacija A. C. Patria, kuri taip pat atsiunčia mus keletą savanorių per metus. Kasmet savanorių skaičių tikisi padidinti 2-4 savanoriais
8.	Šeimos centras	n.d.
9.	Pagyvenusių žmonių bendrija „Javaja“	n.d.
10.	Pagyvenusių žmonių asociacija	n.d.
11.	Vilkaviškio vyskupijos Caritas, Vilkaviškio vyskupijos Carito pagalbos centras „Rūpintojėlis“	10-15 savanorių
12.	Šv. Vincento Pauliečio parapijos Caritas	n.d.
13.	Žmonių su negalia sporto klubas „Siekis“	Išorės savanorių nėra, veiklose dalyvauja ~50 neįgaliųjų
14.	Žmonių su negalia sporto klubas „Šešupė“	Išorės savanorių nėra (poreikis 5), veiklose dalyvauja 40 asmenų
15.	Marijampolės apskrities vaikų, sergančių bronchų astma, klubas „Svajonė“	n.d.
16.	Bendrija „Bočiai“	n.d.
17.	Lietuvos nefrologinių ligonių asociacija „Gyvastis“	Išorės savanorių 2, veiklose dalyvauja 38 dalyvių, iš viso 45 nariai
18.	Marijampolės krašto samariečių bendrija	-
19.	Gailestingumo namai Samarija	10 savanorių, 150 dalyvaujančių veiklose
20.	Marijampolės apskrities moters veiklos centras	n.d.
21.	Marijampolės apskrities vyrų krizių centras	2 (psichologai)

Marijampolės miesto strategijos rengimo apklausa

Marijampolės miesto VVG teritorijos gyventojų apklausos rezultatai⁷³

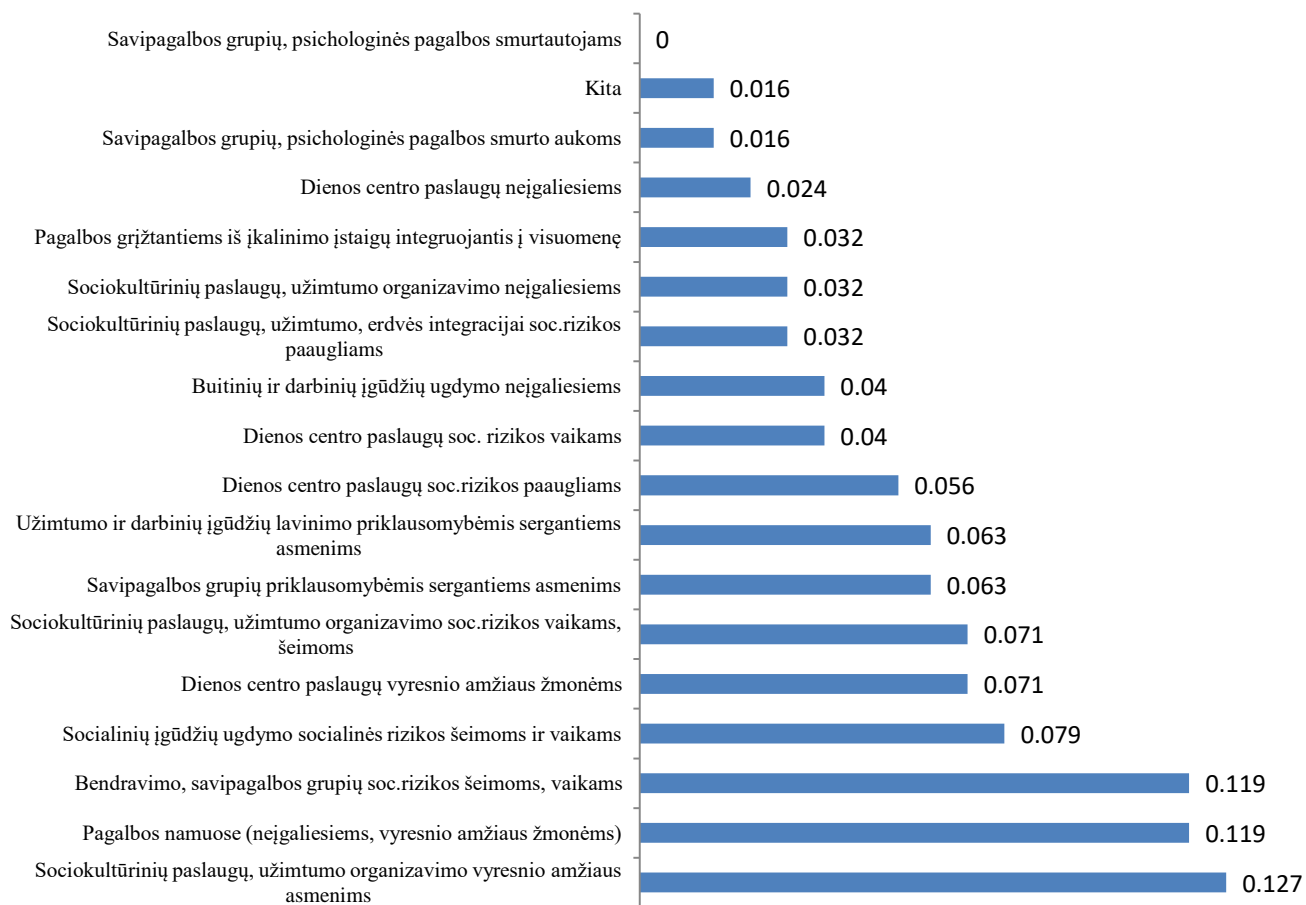
1 pav. Asmenų grupės, patiriančios didžiausią socialinę atskirtį Marijampolės mieste

⁷³ Marijampolės miesto strategijos rengimo apklausos rezultatai yra prieinami www.manoapklausa.lt/res/76405354454054/

**2 pav. Trūkstamos socialinės ir kitos paslaugos socialinę atskirtį patiriantiems asmenims
Marijampolės mieste**

4 priedo tęsinys

3 pav. Socialinės ir kitos paslaugos, kurias galėtų teikti savanoriai

4 pav. Socialinių ir kitų paslaugų socialinę atskirtį patiriantiems asmenims sritys, kuriose respondentai norėtų savanoriauti

KONSULTACIJŲ SANTRAUKOS
<p>Šv. Arkangelo Mykolo globos namai</p> <p>Finansavimas: 80 proc. nuo pajamų, 1 proc. nuo turto. ~20 gyventojų su savivaldybės siuntimu</p> <p>Klientai: 62 gyventojai (nebūtinai senyvo amžiaus, gali būti su negalia, neįgalūs vaikai apgyvendinami kartu su senais tėvais, nėra su psichine negalia)</p> <p>Darbuotojai: 37 darbuotojai</p> <p>Problemos:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Trūksta funkcinių lovų (~30 vnt.), čiužinių nuo pragulų (~10 vnt.), mobilių keltuvų (~8 tūkst Lt., 2 vnt.), iškvietimo sistemos (belaidės) • Reikia žiemos sodo (papildomos statybos), akvariumo, pramogų gyventojams (veiklos, užimtumo, relaksacijos) <p>Pasiūlymai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Reikėtų skatinti savanorystę (ypač pagyvenusią žmonių, yra virtuvėlė, galima joje turėti bendrų veiklų), išorės savanorių neturi 2. Kelti personalo kvalifikaciją
<p>Marijampolės klubas „Diabetikas ABC“</p> <p>Finansavimas: Ministerija, savivaldybės kofinansavimas, 2 proc., nario mokestis</p> <p>Nariai: ~150 savivaldybėje (dauguma Marijampolės mieste), 4300 galimai sergančių asmenų visoje savivaldybėje. Daugiausia vyresni asmenys.</p> <p>Paslaugos:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sveikos mitybos mokymai, sveikos gyvensenos – sporto mokymai (susirenka 40-50 žmonių). • Turinčių visišką negalią lankymas namuose (~10 asmenų) • Darbas su artimaisiais <p>Problemos:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sensta nariai, sunku ateiti į mokymus, susitikimus • Trūksta lėšų organizuoti stovyklas, pakviesti geresnius lektorius, organizuoti praktinius užsiėmimus • Neužtenka juostelių II tipo diabetu sergantiems (vaikams, jaunuoliams užtenka, vaikai turi pompas) • Sunku pritraukti, motyvuoti naujus narius • Trūksta priemonių, galimybių dirbti su artimaisiais, vaikų tėvais (švietimas, kooperacija, susipažinimas su liga) • Trūksta psichologinės pagalbos (vaikams ir suaugusiems) • Trūksta laisvalaikio užimtumo <p>Pasiūlymai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Reikėtų mokyti teorinių žinių pritaikymo praktiškai, vizualizuoti maitinimosi patarimus, organizuoti realius maisto gamtinimo užsiėmimus, įrengti virtuvėlę 2. Savanoriai galėtų skaityti paskaitas apie mitybą, mokyti sveikos gyvensenos, sporto (išorės savanorių šiuo metu nėra, savanoriauja šeimos nariai)
<p>Gailestingumo namai „Samarija“</p> <p>Veikia 17 metų. 5 nariai (fiziniai asmenys).</p> <p>Veikla – darbas su priklausomybe nuo alkoholio, su ja susijusiu smurtu.</p> <p>Finansavimas: Neturi finansavimo iš ministerijos, 300 eurų skyrusi savivaldybė, aukos iš fizinių asmenų.</p> <p>Veiklos formos ir metodai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Savipagalbos grupės • Neoficialus dienos centras • Specialistai, paruošti vykdyti motyvacinis interviu • 12 žingsnių metodas <p>Klientai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • siunčiami probacijos tarnybos (vykdomi 6 motyvaciniai pokalbiai, po to dirba psichologas arba siunčiami į savipagalbos grupes) • ateina patys, atveda šeimos nariai (dirba savipagalbos grupėse) <p>Tiksliniai asmenys yra tie, kurių alkoholizmo problema pripažinta psichiatrų (jau gydyti įstaigose, siųsti teismo, prievartinai gydyti)</p> <p>Savipagalbos grupes moderuoja specialistai, kartais iš buvusių nuo alkoholio priklausomų asmenų,</p>

išugdomi tokių grupių moderatoriai

Projekto idėja: Reintegracinis modelis apimantis dienos centrą, reabilitacijos grupes, amatų mokyklą, veiklos gildijas (išmoksta amato – užsidirba – iš naujo integruojasi į visuomenę)

Problemos:

- priklausomybę nuo alkoholio turinčių asmenų pritraukimas, surinkimas
- valkataujantys asmenys neturi įgūdžių, motyvacijos
- specialistai, dirbantys su šiais asmenimis stigmatizuojami
- reikalingos intervencinės paslaugos
- dalinami maisto produktai formuoja priklausomybę toms įstaigoms, kadangi problemų turintys asmenys maitinami, tačiau jiems nesuteikiami įgūdžiai

Pasiūlymai:

- Į konsultacijas ir gildijas-darbo grupes reikėtų įtraukti ir bendrapriklausomus asmenis (šeimoms narius)
- Bendradarbiauti su kaimo VVG per veiklą organizavimą kaimo vietovėje
- Bendradarbiauti su kitų miestų VVG per probaciją
- Ruošti mentorius savanorius – iš buvusių klientų, nebegeriančių, jų šeimoms narių tarpo (**10 savanorių jau yra**).

Sutarta: atsiųs rengtų projektų dokumentus, skaičius, statistiką.

Vilkaviškio vyskupijos Caritas

Veikla: Labdara, parama, padalinys Rūpintojėlis, paramos surinkimas ir paskirstymas pagal poreikį, ES projektų įgyvendinimas (susiję su užimtumu, profesiniu orientavimu, psichologine, socialine pagalba, kt.).

Finansavimas: Ministerija, savivaldybės kofinansavimas, ES projektai, aukos, parama, 2 proc.

Klientai: darbas su neįgaliaisiais, nuteistaisiais, priklausomybių turinčiais, ilgalaikiais bedarbiais, socialinės rizikos ir pan. žmonėmis, kitais socialinę atskirtį patiriančiais, benamiais, visais, kuriems reikia pagalbos.

Paslaugos:

- ES projekto rėmuose (1) socialinės rizikos asmenų, nuteistųjų, moterų ilgalaikių bedarbių konsultavimas, mokymų organizavimas (profesijos įgijimui), profesinis orientavimas (140 dalyvių, 40 proc. įdarbinti, apima visą Vilkaviškio vyskupijos teritoriją) (projektas baigėsi)
- ES projekto rėmuose (2) neįgalųjų (su lengvu neįgalumu iki 40 proc.) užimtumo organizavimas, asmeninio asistento paslaugos teikimas (50 asmenų tik Marijampolės savivaldybėje)
- Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos projektas (3) – darbas su socialinės rizikos šeimomis, konsultavimas, mokymai, socialinių įgūdžių ugdymas (60 asmenų), abortų prevencija, pagalba krizinių nėštumų atvejais
- Darbas su visais socialinę atskirtį patiriančiais asmenimis, kurie kreipiasi ar prašo pagalbos.
- Bendradarbiavimas su pagalbos centrais
- Savipagalbos grupės

Problemos:

- Projektai baigiasi, nuktrūksta finansavimas, tačiau problemos yra tęstinės ir jas reikėtų toliau spręsti
- Trūksta psichologų, medicinos darbuotojų
- Socialinių įgūdžių stokojančiams asmenims sunku išlikti ilgą laiką vienoje mokymosi programoje, kasdien ateiti į darbą ir pan.

Pasiūlymai:

3. Pastebėta, kad efektyvesni trumpi, neformalūs mokymai, o ne ilgos profesijos įgijimo programos;
4. Pratęsti vykdyto (1) projekto veiklas ir panaudoti patirtį ieškant **II tikslinės grupės** asmenų, organizuojant jiems neformalųjį profesinį mokymą, skatinant užimtumą, vertinant kiekvieno jų asmeninius poreikius, vykdant profesinį orientavimą, tarpininkaujant įsidarbinant ir dirbant.
5. Lankymas kalėjime, kalbos kursai, kompiuterinio raštingumo kursai
6. Savanorystės plėtojimas tiek socialinių paslaugų, tiek užimtumo skatinimo veiklose

VŠĮ Mergelės Marijos globos namai, Vienuolija

Veikla: Žmonių su sunkia fizine būkle priežiūra, 30 vietų, 27-28 gyventojai

Finansavimas: tikslinio finansavimo negauna. Finansuojami iš pensijų (80proc.), visiškos priežiūros lėšų, skiriamų asmeniui (100proc.). Kitais atvejais žmonės mokasi patys. Trūkstamos lėšos dengiamos vienuolijos ištekliais. Vienuolija stengiasi šviesti, teikti informaciją, kad pretenduojantys į slaugos vietą asmenys, kreiptųsi dėl finansavimo į savivaldybę.

Problemos:

- Gyventojų užimtumas
- Kineziterapija, asmeninis darbas su kiekvienu klientu
- Trūksta slaugos priemonių (maudymo lova, antipraguliniai čiužiniai, kitos priemonės gyventojų gerbūviui ar darbuotojų darbui pagerinti)
- Darbuotojų kvalifikacijos kėlimas (pagal valstybės reikalavimus)

Pasiūlymai:

7. Vienuolija turi laisvų patalpų (naikinami Laikinosios globos vaikų namai), kuriose galėtų vykdyti papildomas soc.at skirties mažinimo veiklas (savarankiško gyvenimo namai, soc.įgūdžių mokymas, pabėgėlių apgyvendinimas ir pan.).

Socialinės pagalbos centras

Finansavimas: biudžetas, kiti šaltiniai

Paslaugos: Socialinė globa suaugusiems asmenims su negalia ar senyvo amžiaus asmenims namuose, institucinė socialinė globa (ilgalaikė, trumpalaikė) likusiems be tėvų globos vaikams, socialinės rizikos vaikams, suaugusiems asmenims su negalia, senyvo amžiaus asmenims, dienos globa suaugusiems asmenims su negalia, laikinas pagyvendinimas, apnakvidinimas, socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas, socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas neįgaliesiems, specialaus transporto, techninės pagalbos priemonės, socialinė priežiūra socialinės rizikos šeimoms, kt.

Problemos:

- Trūksta (pasenę) automobilių teikiant pagalbą socialinės rizikos šeimoms (pavėžėjimas į ugdymo, gydymo įstaigas ir pan.)
- Reikia steigti šeimynas, trūksta patalpų, todėl bus įsteigta tik viena šeimyna, nebus patenkinti poreikiai vaikų globai
- Darbuotojams reikalingos techninės pagalbos priemonės teikiant paslaugas (saugos diržai, dušo vežimėliai, t.t.)
- Trūksta (teisiškai galimų) apaugos priemonių darbuotojams teikiantiems paslaugas socialinės rizikos šeimoms, lankantiems namuose
- Reikėtų kamelių bendro naudojimo patalpose, kieme
- Dienos centrui trūksta priemonių ir įrengimų neįgaliejių užimtumui (molio degimo krosnies, glazūros, kitų priemonių)
- Jaunuolių padaliniai (sutrikusio intelekto) trūksta meninio užimtumo priemonių (kanceliarinio popieriaus, siuvimo mašinos, adatų ir t.t.)
- Administracijai ir darbuotojams trūksta kompiuterių (pasenę, trukdo teikti paslaugas efektyviai)
- Nakvynės namams trūksta lovų, čiužinių, kt. baldų, atnaujinti kameras, įrašymo techniką
- Kompensacinės technikos padaliniai trūksta priemonių, poreikis didesnis nei galima patenkinti su skiriamomis priemonėmis

Pasiūlymai:

1. Galima būtų organizuoti dienos centro, jaunuolių padalinio klientų gaminių pardavimą, ieškoti užsakymų, uždirbti lėšų kitiems gaminiams
2. Darbo terapijos padalinyje, kartų namuose reikėtų plėtoti skalbimo paslaugų teikimą centro klientams (atnaujinti skalbimo mašinas, taip taupant energiją, priemones ir pan.)
3. Lankomosios priežiūros darbuotojams reikėtų suteikti autobuso bilietėlius, taip bus greičiau pasiekiamas klientas ir jam teikiamos paslaugos laikas pailgės.
4. Galėtų būti įsteigti savarankiško gyvenimo namai
5. Reikėtų skatinti visuomenę kurti namų šeimynas (informacijos sklaida, visuomenės švietimas)

Lietuvos Raudonasis kryžius (Marijampolės komitetas)

Finansavimas: aukos, kitos lėšos

Veikla: Atstovauja savanoris – kontaktinis asmuo, dar turi pagalbos centrą P.Vaičiaičio gatvėje, ten taip pat savanoriauja moterys – surenka ir dalina pagalbą daiktai (**3 savanoriai**). Yra laisvų patalpų.

Klientai: Naudojasi kaliniai, nakvynės namų gyventojai, daugiaviakės šeimos, seniūnijų siunčiami žmonės

Paslaugos: galimos - vienišų žmonių globa, pirmos pagalbos mokymai, darbas su pabėgėliais, darbas su jaunimu

Problemos: Trūksta savanorių, iniciatyvių žmonių

Pasiūlymai: Pritraukti savanorių darbui su pabėgėliais, pasinaudojant tarptautine pagalbos sistema, išnaudojant turimas patalpas

Marijampolės Šv. Arkangelo Mykolo Parapijos Caritas Vaiko dienos centras

Finansavimas: Ministerija, aukos, parapija

<p>Klientai: socialinės rizikos šeimų vaikai (35 iš 16 šeimų), nukreipia vaikų teisių specialistai, ateina patys</p> <p>Veikla: Nuo 9 iki 14 val. 1,5 metų vaikų grupė, vyresni vaikai ateina po pamokų, dirba 4 darbuotojai</p> <p>Paslaugos: Vaikų priežiūra. Užimtumo organizavimas. Popamokinė veikla. Vaikų maitinimas (šiltas maistas) (kartu pamaitinami ir ateinantys, prašantys)</p> <p>Problemos:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pasenusi virtuvės įranga, baldai • Tėvų įgalinimas, socialinių įgūdžių lavinimas <p>Pasiūlymai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Panaudoti gerą patirtį iš ankstesniais metais vykdytų programų, pvz. Orumo programa, lavinant vaikų ir jų tėvų socialinius įgūdžius 2. Pritraukti savanorius iš jau socialinius įgūdžius sėkmingai įgijusių šeimų, normalių šeimų 3. Organizuoti daugiau laisvalaikio užimtumo veiklų (meninis užimtumas, ekskursijos, renginiai)
<p>Marijampolės Vyskupo M. Valančiaus Blaivystės Sąjūdis (telefonu)</p> <p>Finansavimas: savivaldybės projektai, 2 proc., nario mokestis</p> <p>Nariai: Vaikai (Valančiukai) ir suaugusieji</p> <p>Paslaugos: Darbas su vaikais, jaunuoliais (Valančiukai). Užimtumo formų organizavimas, švietėjiška veikla (alkoholio prevencija nuo vaikystės)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Į veiklą įtraukiami ir vartojantys asmenys, tačiau daugiau švietėjiškais tikslais
<p>Lietuvos Sutrikusio Intelektu Žmonių Globos Bendrijos „Viltis“ Marijampolės padalinys</p> <p>Klientai: Visų amžiaus grupių asmenys, su visais psichikos sutrikimais. Iš viso ~180 (~100 mieste). Dalis, kurie gali judėti patys, eina į dienos centrą, kai kuriuos atveda tėvai, šeimos nariai. Savanoriauja šeimos, patys neįgalieji, yra savanorių ir iš visuomenės.</p> <p>Paslaugos:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lankymas namuose • Socialinių įgūdžių, buitinių įgūdžių mokymas • Asmeninis asistentas • Tarpininkavimas • Kitos socialinės paslaugos <p>Problemos:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Trūksta priemonių meninių gebėjimų lavinimui (pvz., floristikos priemonės, tekinimo staklės,) • Reikėtų didinti visų neįgalųjų užimtumą, lavinti (darbinius) įgūdžius (pvz. medienos apdirbimas, siuvimas, kirpimas) • Tolerancijos skatinimas, integracijos sąlygų gerinimas, patyčių mažinimas, soc. darbuotojų, mokytojų švietimas (ypač mokymo įstaigose) • Psichologinės pagalbos prieinamumas (ypač ekstrinės) • Trūksta galimybių daugiau neįgalųjų išvežti į reabilitacijos atostogas (dabar išvažiuoja dalis vaikų, 30 proc. finansuojama iš projekto, 70 proc. finansuoja patys tėvai) • Socialinė integracija (dalyvavimas renginiuose šventėse) • Savanorių pritraukimas (nėra išorės savanorių, savanoriauja tik šeimos nariai, patys neįgalieji) <p>Pasiūlymai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Norėtų esamose patalpose įsirengti dirbtuves 5. Įsirengti virtuvėlę, pastatyti skalbimo mašiną socialinių įgūdžių lavinimui 6. Pritraukti daugiau savanorių, kurie mokytų darbinių, meninių įgūdžių, teiktų sos.paslaugas 7. Įsigyti priemonių meniniam užimtumui 8. Gauti pagalbą parduodant neįgalųjų pagamintus gaminius, meno dirbinius, papuošalus
<p>VŠĮ Kauno ir Marijampolės Regionų Aklujų Centras, Marijampolės filialas</p> <p>Narių 114 (kartu su Kalvarija), ~80 Marijampolės miesto gyventojų, ~5-6 šeimos nariai, ~30-40 visiškai nematančių</p> <p>Veikla:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Socialinės paslaugos – asmeninis asistentas, mobilumo užtikrinimas, socialinių įgūdžių mokymas • Muzikinis ansamblis „Šviesa“ • Ekskursijos • Aprūpinimas audio knygomis

Finansavimas: Projektas ministerijai (kofinansuoja savivaldybė, dalį skiria Kaunas), rėmėjai Lions klubas. Finansavimas minimaliai pakankamas.

Klientai: VšĮ nariai

Problemos:

- Trūksta techninių pagalbos priemonių, kitų priemonių, vitaminų, grotuvų audio knygų skaitymui (10vnt. po 100Lt)
- Trūksta finansavimo, kad motyvuoti ir pritraukti daugiau narių
- Lankomi ir tie, kurie neįtraukti į projektą, todėl nefinansuojamos paslaugos

Pasiūlymai:

9. Reikalinga informacijos sklaida, naudos žmonėms sukūrimas
10. Reikėtų pritraukti jaunimą
11. Skirti didesnę dėmesį buitinių įgūdžių mokymui, galėtų padėti daugiau žmonių
12. Norėtų daugiau užimtumo

Mokolų seniūnija, Seniūnaitis

Apie Mokolų-tarpučių bendruomenę

Statusas: Viešoji įstaiga, įkurta 2004 m. (pagrindinis tikslas – kairiojo Šešupės kranto sutvarkymas)

Veikla: nevyksta

Finansavimas: nėra

Problemos:

- Labiau orientuojamasi į infrastruktūros tvarkymą (sporto įrenginiai, suoliukai, poilsio zonos)
- Nėra vieningos bendruomenės

Pasiūlymai:

13. Bendruomeninis konfliktų sprendimas (arbitražo, teismo analogija, vyresniųjų nuomonės išsakymas kaimynų konfliktuose)
14. Ryšio kūrimas ir palaikymas tarp bendruomenėsnarių (tam skirti renginiai, įsigyjant kas įmanoma prie tokių renginių iš įrengimų, prietaisų, įrangos tiksinių grupių pramogoms ir poilsiui kartu su kitais bendruomenės nariais – integracinės veiklos)

Vyrų krizių centras (Adolfina Blauzdžiūnienė)

Veikla:

- Prevencija (vyrų tarpe): savižudybių, smurtautojų, žūstančių kelyje, alkoholizmo, narkomanijos
- Darbas su priklausomybėmis (nukreipimas į kitas įstaigas), psichologinė pagalba (vyrams)

Finansavimas: Pagal Šveicarijos projektą, savivaldybės sirti 500lt (2014 m. finansuota skrajutė, reklaminis tentas)

Klientai:

Vyrai – per probacijos tarnybą arba asmeniškai

Vykdyti/rengti projektai:

- Smurtinio elgesio keitimo programa (Danijos DAF programa, adaptuota Lietuvoje).
- Dalyvavimas privalomas pagal teismo sprendimą, probacijos tarnybos nukreipimu.
- 15 apsilankymų centre (3 kartai individualiam susipažinimui, 10 grupinių susitikimų, 2 individualūs susitikimai užtvirtinimui).
- Dirbama ~3 mėn., per 2014 m. dirbta su 47 vyrais.

Problemos:

- Galima dirbti su daugiau vyrų (neleidžia finansavimo trūkumas)
- Dirbama su asmeniškai besikreipiančiais (5 susitikimai), šis darbas nefinansuojamas.
- Nėra vietų, kuriose būtų galim apgyvendinti smurtautoją, atskirtą nuo šeimos, jie neturi, kur eiti.

Pasiūlymai: Reikalingas švietimas, informacijos sklaida, socialinių įgūdžių mokymas, psichologinė pagalba (per čia sąsajos su kaimo VVG; priemonė – informacijos sklaida).

Sutarta: atsiųs rengtų projektų dokumentus, skaičius, statistiką.

Moters veiklos centras

Veikla: Bedarbių integracija į darbo rinką. Lyčių lygybės propagavimas. Reprodukcinė sveikata. Krūties vėžio programa. Nacionalinė smurto mažinimo programa:

- finansuojama ministerijos, projekto trukmė – 3 metai;
- MVC yra vienas iš 17 Lietuvoje veikiančių specializuotos pagalbos centrų
- 4 darbuotojai (juristas, 2 konsultuojantys psichologai, 1 savanoris)

<ul style="list-style-type: none"> ○ Policija (iškvietimas į įvykį) → Tyrėjai (aprašas apie įvykį) → smurto auka (perduodama informacija apie ją MVC) → MVC (suteikia informaciją telefonu apie galimas pagalbos priemones). ○ ~48 įvykiai per mėnesį <p>Finansavimas: bendras ministerijos ir savivaldybės – rašomi projektai (minimaliai, ~300-500 eurų per metus), 2 proc. parama, fizinių asmenų parama, nacionaliniai projektai</p> <p>Klientai: Moterys, kurių kontaktai perduodami policijos, susisiekiama per parą po užfiksuoto smurto atvejo, smurto aukos, kurios kreipiasi individualiai (taip pat ir vaikai).</p> <p>Problemos:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Iš programos neužtenka lėšų centro išlaikymui. ● Kai kurie klientai (moterys ir vaikai) ateina ne per programą, jeigu nesutinka kreiptis į policiją, dirbama su jais atskirai, sudaromas veiklos planas, tačiau nejtraukiami į finansavimą. ● Nėra vietos, kur būtų galima laikinai apgyvendinti moteris (smurto aukas) ● Bendruomenėje jaučiama informacijos stoka, žmonės nežino, kur kreiptis, kokias turi teises smurto auka ir smurtautojas, turi klaidingus įsitikinimus. <p>Pasiūlymai: Reikėtų daryti susitikimus su bendruomene, aiškinant smurto artimoj aplinkoj įstatymo veikimą, teikiant psichologines konsultacijas, šviečiant lyčių lygybės, nediskriminavimo klausimais</p>
<p><i>Darbo birža</i></p> <p>Konsultacijoje dalyvavo Marijampolės teritorinės darbo biržos direktorius, pavaduotoja, darbo išteklių skriaus vedėja. Konsultavo apie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● bedarbius, kurių statusas nutraukiamas dėl pažeidimų ir jie netenka teisės registruotis vėl 6 mėn., ● nemotyvuotų asmenų užnorinimą reintegruoti į darbo rinką, ● aktyvios darbo rinkos skatinimo priemonės, praktikų atlikimus ● bedarbius, kurie turi besimokančio asmens statusą (jiems nėra taikomos aktyvios darbo rinkos skatinimo politikos priemonės, kadangi jie dar studijuoja), ● pataisos namuose vykdomus susitikimus, konsultacijas, Caritas ir Cukraus fabriko projektą, kurio metu buvo vežami dirbti nuteistieji, bendradarbiavimo su probacijos tarnyba galimybes, <p>Pasiūlyta: tarp nusitraukiančių bedarbio statusą mažai motyvuotų (10-15 proc.), naudingiau surasti realų darbdavį praktikos metu, dirbti su darbdaviais ir mokymo įstaigomis, karjeros planavimo centrais, KPPAR, orientuoti ir į tuos bedarbius, kurie į profesinį mokymą netinka pagal prioritėtines sritis, į mokymus, kuriems nerenkamos grupės, vykdomi pavieniai (nes DB brangu, nesiūlomi tokie), į tuos kurie jau įgijo kvalifikaciją per DB, tačiau nepasiteisino, nori įgyti kitą specialybę, ieškoti papildomų motyvų ir paslaugų (vaikų priežiūra).</p> <p>Pateikė statistinius duomenis</p>
<p><i>Savivaldybės administracijos socialinių reikalų departamentas</i></p> <p>Konsultacijoje dalyvavo departamento direktorė, piniginių paramos ir vaikų teisių apsaugos skyrių vedėjos. Konsultuota:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● socialinės pagalbos centro veiklą ● išblaivinimo, psichologinės pagalbos, motyvacijos paslaugas priklausomybėmis sergantiems asmenims ● neįgalių asmenų priežiūrą, savarankiško gyvenimo namus ● socialinę globą (laikiniai, iki 3 vaikų, reikia 3-4 savanorių) ● dienos atokvėpio paslaugos alzhaimeriu sergantiems asmenims ● neįgaliųjų reabilitacijos projektai (per juos finansuojamos asmeninio asistento paslaugos, išlaikomi NVO darbuotojai, remiamas užimtumas, meninės veiklos, tačiau lėšų nėra galimybės skirti tiek, kiek prašoma, todėl nukenčia užimtumo, kultūrinių veiklų organizavimas, taupoma priemonėms, renginiams, išvykoms, stovykloms) ● mieste veikiantys vaikų dienos centrai (teikiamos paslaugos soc.rizikos šeimoms ir vaikams, soc.rizikos vaikai, paaugliai nebenori ten lankytis su mažiukais, trūksta priemonių jiems pritraukti, motyvuoti, trūksta finansavimo lankančių vaikų veikloms, užimtumui)
<p><i>„Gelbėkit vaikus“ vaikų dienos centras (Loreta Valinčienė)</i></p> <p>Aptartos finansavimo problemos, trūksta priemonių, veiklų, trūksta savanorių arba jie nėra veiklūs ir motyvuoti. Išorės savanorių neturi. Trūksta veiklų, užimtumo vaikams. Reikėtų pritraukti savanorius, kurie norėtų užimti vaikus, reikėtų papildomų priemonių. Su paaugliais nėra motyvacijos dirbti, kadangi trūksta darbuotojų arba savanorių, kurie galėtų jiems skirti pakankamą dėmesį.</p>
<p><i>Marijampolės kolegija</i></p> <p>Dayvavo kolegijos direktorius, pavaduotojos, Pedagogikos, menų ir socialinio darbo bei Verslo ir ekonomikos katedrų vedėjos. Aptarta:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Praktikų organizavimas, praktinių įgūdžių įgijimas dirbant (praktika turi būti susijusi su specialybe, reikalingas tarpininkavimas, studentų motyvavimas dirbti pagal savo specialybę, trūksta priemonių ir mokymų šiuo tikslu) ● Socialinio darbo studentams reikalinga pastiprinti motyvaciją, bendruosius gebėjimus, ugdyti savivertę, verslumą

(siekiant kurti privačias socialines paslaugas), su darbdaviais dirbti kaip su socialiniais partneriais

- Socialinio darbo studentai susiduria su savanorystės problema – mažos, uždarnos NVO, nesuteikia galimybių atlikti praktiką su neįgaliaisiais

Pasiūlymai:

- Steigti struktūrą tarpininkavimui tarp aukštųjų mokyklų ir įmonių, įstaigų, kuri dirbtų su praktikų stiprinimu, galėtų stebėti studentą įgyjantį praktinius įgūdžius ir kurti grįžtamąjį ryšį su darbdaviais
- Organizuoti mentorystę darbo vietoje
- Motyvuoti SVV, kuris sukuria 97 proc darbo vietų, priimti studentus praktinių įgūdžių įgijimui darbo vietoje (pameistrystės formos)
- formuoti bendradarbiavimo kultūrą tarp darbdavių ir mokymo įstaigų
- pasinaudoti gerąja patirtimi – didžiosiose miesto įmonėse suformuotas užduočių mechanizmas
- vykdyti supervizijas studentams ir darbdaviams bei jų darbuotojams (ne tik socialinio darbo srityje)
- kurti papildomą programą studentams – profesinis orientavimas, verslumo ugdymas,
- skatinti socialinį verslą
- kurti mentorių tinklą
- Skatinti savanorystę, kurti bendradarbiavimo tinklus su NVO, vykdyti organizacijų švietimą, identifikuoti savanorių poreikį jose, bendradarbiauti su III a. universitetu

III a. universitetas (TAU)

Dalyvavo direktorė, lektorės. Aptarta TAU studentų savanorystė, vykdyti projektai (kartų bendravimo, šokių, kultūros renginių, sveikos gyvensenos, t.t.), noras panašius projektus vykdyti ateityje įtraukiant socialinės atskirties mažinimo aspektą, daugiau tikslinių grupių.

Pasiūlymai:

- Apmokyti savanorius ir juos integruoti savanoriauti į socialinių paslaugų įstaigas, neįgalųjų NVO, vaikų dienos centrus
- Organizuoti meninio, kultūrinio ir sportinio užimtumo veiklas senjorams, kurie nėra aktyvūs, juos pritraukti į TAU veiklą
- Vykdyti pabėgėlių socializaciją, integraciją
- Organizuoti kompiuterių kursus, kalbų mokymus socialinės atskirties asmenų grupėms pasitelkiant savanorius iš TAU lektorių ar studentų tarpo
- Organizuoti profesinį orientavimą, mokymą, papildomų gebėjimų mokymus neaktyviems darbingiems asmenims, vyresnio amžiaus darbingiems asmenims, kurie iškrenta iš darbo rinkos prieš pensiniame amžiuje, padėti jiems įsidarbinti.

Konsultacijų kategorizavimas

Aptartos tikslinės grupės	Pastabos
<ul style="list-style-type: none"> • Neįgalieji (7) • Smurto aukos (1) • Smurtautojai (1) • Bedarbiai (2) • Ilgalakiai bedarbiai (1) • Vieniši žmonės (2) • Pabėgėliai (3) • Priklausomi nuo alkoholio asmenys (2) • Bendrapriklausomi asmenys, šeimos nariai (1) • Valkataujantys asmenys, benamiai (2) • Senyvo amžiaus asmenys (3) • Vaikai be tėvų globos (2) • Socialinės rizikos vaikai, paaugliai (4) • Socialinės rizikos šeimos (4) • Nuteistieji (1) 	
<p>Aptartos problemos</p>	<p>Problemų, poreikių grupės</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Tęstinių problemų sprendimas pasibaigus projektiniam finansavimui (4) • Nefinansuojamas darbas su asmenimis, neatitinkančiais projektų reikalavimų (2) • Suteikiama daugiau paslaugų nei finansuojama (3) 	<p>Finansavimo trūkumas, ribotas paslaugų teikimas</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Globos namų gyventojų užimtumo organizavimas (4) • Laisvalaikio ir užimtumo organizavimas dienos priežiūros įstaigose (2) • Tėvų įgalinimas, socialinių įgūdžių lavinimas (1) • Buitinių įgūdžių mokymo poreikis (3) • Neįgaliųjų meninis užimtumas ir gebėjimų lavinimas (4) • Neįgaliųjų darbinį ir socialinių įgūdžių lavinimas (2) • Neįgaliųjų laisvalaikio organizavimas (pramogos, ekskursijos, socialinė intergacija) (3) • Priklausomų nuo psichotropinių medžiagų asmenų psichologinis palaikymas, integravimas į visuomenę 	<p>Esamų paslaugų kokybės gerinimas, praplėtimas, naujų paslaugų kūrimas</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Medicinos priemonių neįgaliesiems finansavimas (1) • Techninių pagalbos priemonių asmeniniam asistentui trūkumas (2) • Grotuvų audioknygų skaitymui poreikis (1) • Apsaugos kamerų poreikis (1) • Kompiuterinės technikos atnaujinimo poreikis (2) • Nakvynės namų baldų, čiužinių atnaujinimas, papildymas (1) • Kompensacinės technikos poreikio patenkinimas (iki suteikiant valstybės skiriamas priemones) (2) • Skalbimo mašinų įsigijimas (2) • Teisiškai galimų apsaugos priemonių darbuotojams teikiantiems paslaugas socialinės rizikos šeimoms, lankantiems namuose trūkumas (2) • Pagalbos teikimui soc.rizikos šeimoms trūksta automobilių (1) • Pasenusi, trūkstanta virtuvės įranga, baldai dienos priežiūrai (1) • Slaugos, techninių priemonių, įrangos trūkumas (5) 	<p>Trūkstamos priemonės, įranga</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Nepatenkinamas nuolatinės vaikų globos poreikis (trūksta šeimynų) (1) • Savarankiško gyvenimo namų nebuvimas (2) • Dienos centro paslaugos sergantiems alzheimerio liga (1) • Socializacijos, užimtumo, dienos centro paslaugos socialinės rizikos paaugliams (1) • Kineziterapeuto paslaugų trūkumas (1) • Psichologinės pagalbos trūkumas (5) • Savanorių trūkumas (taip pat ir vyresnio amžiaus) (8) • Trūksta lėtų savanorių mokymams ir motyvavimui (2) 	<p>Trūkstamos paslaugos, specialistai, savanoriai</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Trūksta laikino apgyvendinimo paslaugų smurtautojams ir smurto aukoms (2) • Pabėgėlių integracija (4) • Nuteistųjų integracija, tarpininkavimas įsidarbinant (2) 	
<ul style="list-style-type: none"> • Neįgalųjų švietimas apie jų ligą, praktiniai užsiėmimai, įgūdžių lavinimas, darbas su šeimomis (1) • Informacijos apie socialines paslaugas, neįgalųjų organizacijas trūkumas (1) • Trūksta švietimo lyčių lygybės klausimais (1) • Naujų narių pritraukimo į neįgalųjų organizacijas problema (taip pat ir jaunimo) (3) • Priklausomų (nuo alkoholio, narkotikų), vaikataujančių asmenų pritraukimas, motyvavimas (2) • Tolerancijos skatinimas, integracijos sąlygų gerinimas, patyčių mažinimas, švietimas (ypač mokymo įstaigose) (1) • Sunkumai socialinių įgūdžių stokojančius asmenis motyvuoti ilgalaikiam įsipareigojimams (mokymuisi, darbui) (2) • Trūksta informacijos apie Smurto artimoje aplinkoje įstatymo taikymą, švietimo (2) • Informacijos apie šeimynų kūrimą, globą, įvaikinimą sklaida (1) • Informacijos prieinamumas vyresnio amžiaus asmenims (1) • Informacijos prieinamumas pabėgėliams (2) 	<p>Informacijos sklaida, švietimas</p>